

Η ΜΕΛΕΤΗ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ — ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

1907

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΡΟΣ ΔΙΑΔΟΣΙΝ ὨΦΕΛΙΜΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

42-ΟΔΟΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ-42

Η ΜΕΛΕΤΗ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Κωνσταντῖνος Σεβαστόπουλος	Σελ. 513
Ἐγκλιμάτις καὶ καλλιέργεια τῶν σπόγγων ὑπὸ Ν. Χ.	
Ἀποστολίδου καθηγ.	514
Ἀπομνημονεύματα Ἀνδρέου Συγγρού (συνέχεια)	523
Ἡ πρόγνωσις τοῦ καιροῦ ὑπὸ Δ. Λιγνίτου (συνέχεια)	537
Γεωργικαὶ ἐπιστολαὶ (Ἐπιστολὴ Δ') ὑπὸ Σπυρ. Χασιώτου	550
Ἡ λύσσα διήγημα Βλάσκο Ἰβανέθ (μετάφρ. Δ. Κ.)	555
Ἡ ἕδρασις Ἐργατικῆς Σχολῆς	565
Χρονικά	571
Ἀναγνωστήριον : Ἐνα περιοδικά—Νέα βιβλία	575

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΠΡΟΣ ΔΙΑΔΟΣΙΝ ὨΦΕΛΙΜΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

42—ΟΔΟΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ—42

ΤΙΜΗ ΕΚΑΣΤΟΥ ΤΕΥΧΟΥΣ 1 ΔΡΑΧΜΗ

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΡΟΣ ΔΙΑΔΟΣΙΝ

ΩΦΕΛΙΜΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΜΕΛΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Πρόεδρος Δ. ΒΙΚΕΛΑΣ, Δ. ΑΙΓΙΝΗΤΗΣ, Αντιπρόεδρος, Μ. ΑΡΑΓΟΥΜΗΣ
 Γ. ΠΑΣΠΑΤΗΣ, ΑΡ. ΠΡΟΒΕΛΕΓΓΙΟΣ, Π. Ε. ΠΡΩΤΟΠΑΠΑΔΑΚΗΣ, Α. ΜΑΤΣΙΣ
 Ε. ΡΩΜΑΝΟΣ, Γ. Σ. ΣΤΡΕΪΤ, Γραμματεὺς Γ. ΔΡΟΣΙΝΗΣ

Η ΜΕΛΕΤΗ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ ΠΡΟΠΛΗΡΟΤΕΑ

Διὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Κρήτην δραχ. 10

Διὰ τὰς λοιπὰς χώρας φράγκα χρυσᾶ 12

Ἐκαστον τευχὸς χωριστὰ πωλεῖται δρ. 1 εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ εἰς τὴν Κρήτην — φρ. χρ. 1,20 εἰς τὰς λοιπὰς χώρας.

Ἡ «ΜΕΛΕΤΗ», ἐκδίδεται κατὰ μῆνα εἰς τεύχη ἐκ σελίδων 64, κατὰ δὲ τοὺς θερινοὺς μῆνας Ἰούνιον—Ἰούλιον καὶ Αὐγουστον—Σεπτέμβριον ἐκδίδεται ἀνὰ ἓν τευχὸς, ὥστε ἕκαστος ἐτήσιος τόμος ἀποτελεῖται ἐκ δέκα τευχῶν, ἧτοι 640 σελίδων.

Αἱ συνδρομαὶ τῆς «ΜΕΛΕΤΗΣ», καταβάλλονται εἰς τὰ Γραφεία τοῦ Συλλόγου ἢ ἀποστέλλονται ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ διὰ συστημένων ἐπιστολῶν, ταχυδρομικῶν ἢ τραπεζικῶν ἐπιταγῶν καὶ χαρτονομισμάτων Γαλλίας, Ἀγγλίας, Γερμανίας, Δουβλίου, Ἰταλίας, Ρωσίας, Ἀμερικῆς.

ΤΑ ΩΦΕΛΙΜΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ἀπὸ τοῦ 1907 ἐκδίδονται 6 βιβλία ἐτησίως. Συνδρομὴ αὐτῶν διὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Κρήτην δρ. 2 — διὰ τὰς λοιπὰς χώρας φρ. χρ. 3.

Οἱ συνδρομηταὶ τῆς «ΜΕΛΕΤΗΣ», λαμβάνουν δωρεὰν τὰ ἑξ Ὁφέλιμα Βιβλία τοῦ 1907.

Τὸ προσεχὲς τευχὸς τῆς «Μελέτης» εἶναι τὸ τελευταῖον τοῦ ἔτους 1907. Οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ ἐξακολουθήσουν τὴν συνδρομὴν τῶν εἰς τὸ περιοδικὸν καὶ κατὰ τὸ 1908, παρακαλοῦνται νὰ ἀποστέλλουν τὸ τίμημα αὐτῆς δι' ἀσφαλοῦς μέσου (ταχυδρομικῆς ἢ τραπεζικῆς ἐπιταγῆς) ἐγκαίρως, καθ' ὅσον τὸ τευχὸς τοῦ Ἰανουαρίου 1908 θὰ ἀποσταλῆ εἰς μόνους τοὺς μέχρι τῆς ἐκδόσεως αὐτοῦ ἀνανεύσαντας τὴν συνδρομὴν τῶν.

Εἰς τοὺς συνδρομητὰς τῆς «Μελέτης» θὰ δοθοῦν καὶ κατὰ τὸ ἔτος 1908 δωρεὰν τὰ κατὰ τὴν διάρκειαν αὐτοῦ ἐκδοθησόμενα ἑξ Ὁφέλιμα Βιβλία (ἀριθ. 91—96).

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΕΒΑΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

Ἐνενηκοντούτης περίπου τὴν ἡλικίαν ἀπέθανεν ἐν Ἀθήναις, τὴν 3ην Νοεμβρίου, ὁ Κωνσταντῖνος Σεβαστόπουλος.

Ὁ σεβαστὸς πρεσβύτες ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐπιδοθεὶς εἰς τὸ ἐμπόριον μακρὰν τῆς Ἑλλάδος καὶ συγκεντρώσας σημαντικὴν περιουσίαν, διέμενε ἐν Ἀθήναις ἀπὸ δεκαετίας ἰδιωτεύων.

Ζῶν ἔτι ἐξεδήλωσε κατ' ἐπανάληψιν τὰ ἀγαθοεργὰ αἰσθηματὰ του, δωρήσας προσοδοφόρους οἰκίας του εἰς διάφορα εὐαγγῆ ἱδρύματα τῶν Ἀθηναίων.

Διὰ δὲ τῆς διαθήκης του κατέλιπεν ὀλόκληρον σχεδὸν τὸν πλοῦτον του ὑπὲρ ἐθνικῶν καὶ φιλανθρωπικῶν ἔργων, ἐπ' ἀγαθῇ τῶν τοῦ ἐλευθέρου Ἑλληνικοῦ Βασιλεῦς ὅσον καὶ τοῦ ὄλου Γένους.

Προέχουσαν θέσιν μεταξὺ τῶν κληροδοτημάτων τούτων κατέχει τὸ πρὸς τὸν Σύλλογον πρὸς Διάδοσιν Ὁφελίμων Βιβλίων, ἐκ φράγκων 300 χιλιάδων, ἵνα διὰ τοῦ ποσοῦ τούτου ἱδρυθῆ καὶ συντηρῆται Ἑργατικὴ Σχολὴ ἀρρένων ἐν Ἀθήναις. Ὑπὲρ τοῦ Συλλόγου ὤρισε καὶ ἕτερον κληροδότημα ἐκ 10 χιλιάδων φράγκων.

Τὸ Συμβούλιον τοῦ Συλλόγου, λαβὼν εὐγνωμόνως γνῶσιν τῆς διπλῆς ταύτης δωρεᾶς τοῦ ἀειμνήστου ἀνδρός, ἀπεφάσισεν ὅπως τὴν ἡμέραν τῆς κηδείας του κλεισθῆ τὸ Κατάστημα τοῦ Συλλόγου καὶ ὑψωθῆ μερίστιος ἡ σημαία, ἀναρτηθῆ δὲ ἡ εἰκὼν τοῦ Κωνσταντῖνου Σεβαστοπούλου εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν τοῦ Συλλόγου.

ΕΓΚΛΙΜΑΤΙΣΙΣ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΤΩΝ ΣΠΟΓΓΩΝ

Αι άκται τής Τύνιδος εκτείνονται επί 1200 χιλιομέτρα εις τὰ ύδατα τής Μεσογείου, τὰ όποια περιβρέχουσι ταύτας, και ή έν αύταις άλιεία παρέχει πλοϋτον σπουδαιον και ποικιλον, σαρδίνους, έγκραυσιχόλους (χαψιά), θύννους, ίχθϋς έτέρους παντός είδους, άστακούς, όκτάποδας, σπόγγους κλπ. Δέκα χιλιάδες τετρακόσιοι άλιείς, έπιβαίνοντες 2800 πλοίων, χωρητικότητος έν συνόλφ 8000 τόννων, παρέχουσιν εις τό έμπόριον τής Τύνιδος πλειότερα τών 6.300.000 χιλιογράμμων διαφόρων προϊόντων, των ή άξία άνέρχεται εις 5.600.000 φράγκα.

Τοιούτους άριθμούς περίπου δεικνύουσιν αι έπίσημοι στατιστικά: οϋτοι μαρτυροϋσι τήν σημασίαν τών θαλασσίων θησαυρών τής Τύνιδος και δικαιολογοϋσι πληρέστατα τὰ λαμβανόμενα μέτρα υπό τής Διευθύνσεως τών Δημοσίων έργων τής Γαλλίας, τὰ σκοποϋντα τήν συντήρησιν τοϋ πλούτου τούτου και τήν έπιστημονικήν έκμετάλλευσιν.

Έκάστην άλιείαν διέπει και ίδιος κανονισμός. Καίτοι δέ οι θεσπισθέντες νόμοι έγέγοντο υπό τοϋ πόλλου τής διατηρήσεως τής παραγωγικής δυνάμειος τής θαλάσσης, οι πλείστοι τούτων στηρίζονται εισέτι επί τής έμπειρίας, και σαφώς καταδεικνυται ότι διά τινα θαλάσσια προϊόντα οι τρόποι τής άλιείας είναι μάλλον καταστρεπτικοί.

Ο κανονισμός τής άλιείας πρέπει να έχη διπλοϋν σκοπόν: συντήρησιν και παραγωγήν: διά να κατορθωθή τό τοιοϋτον, πρέπει να στηρίζηται επί τής τελείας γνώσεως τής ζωής, τής βιολογίας τοϋ προϊόντος, διά τό όποιον καταστρώνεται ό κανονισμός.

Έπί τή βάσει ταύτη έγέγοντο αι μελέται επί τών σπόγγων. Τών μελετών δέ τούτων τὰ σημαντικώτερα άποτελέσματα είναι τὰ εξής.

Άπό τοϋ 1884 ή άλιεία τών σπόγγων δέν ήδύνατο ν' άνταποκριθῆ πλέον εις τήν διαρκώς αύξανομένην ζήτησιν τοϋ έμπορίου: οι άλιείς, μελλοσθέντες υπό τών κερδών, μετεχειρίσθησαν συστήματα άλιείας παρέχοντα εις αυτούς τό μέγιστον τής συγκομιδής. Οϋτως αι σύρτεις τών σπόγγων, οϋτως ειπεΐν, έλεηλατήθησαν, άνηρπάγησαν και έν μέρει κατεστράφησαν. Έάν δέ οι σπόγγοι έστερωϋντο τής μεγίστης αύτων εύκολίας προς πολλαπλασιασμόν, αι εκμεταλλεϋόμεναι νών σύρτεις, τών όποίων τό ποσόν βαίνει έλαττωμένον, θα είχαν πρό καιροϋ εξαφανισθῆ. Οϋτω και αι σύρτεις τοϋ κόλπου τοϋ Γκαμπές δέν διέφυγον τήν καταστροφήν, διότι, εταν οι ίταλοι άλιείς τοϋ κοραλλίου δέν ήδύναντο πλέον ν' άλιεύωσι τούτο έν Άλγερία, ήλθον μέ 120 γάγγαμα (γαγγάβες) εις τόν κόλπον τοϋτον: και εξήντησαν πάν ίχνος σπόγγου.

Κατά τό 1903 ό Ράγες γενικής Διευθυντής τών δημοσίων έργων, βέβαιος ών περί τής ώφελείας τοιοϋτων μελετών, έπεισε τήν κυβέρνησιν τής Τύνιδος, έν συννεοήσει μετά τών δημοτικών αρχών τής πόλεως Σφάξ, να ίδρύσῃ έπιβαλάσσιον εργαστήριον διά τήν φυσιολογικήν μελέτην τών σπόγγων, προς έφαρμογήν ταύτης εις τήν σπαγγακομίαν και τόν κανονισμόν τής άλιείας τών πολυτίμων τούτων προϊόντων τής θαλάσσης. Τήν διεύθυνσιν τοϋ εργαστηρίου ανέλαβεν ό Ραφαήλ Duhois, ό καθηγητής τής γενικής και συγκριτικής φυσιολογίας τής σχολής τών φυσικών επιστημών τοϋ Λυών, ό βοηθός δ' αύτοϋ και υποδιευθυντής Alphonse Martin επί τή βάσει τών ιδίων αύτοϋ έρευνών συνέγραψε διατριβήν επί διδακτορία έν ταις φυσικοϊστορικαις επιστήμαις επιγραφομένην «Μελέτη φυσιολογική εφηρμοσμένη εις τής σπαγγακομίας ανά τας άκτας τής Τύνιδος».

Η εργασία αύτη είναι πολύτιμος, πρώτον διότι δίδει περί τής βιολογίας τών σπόγγων και ιδία τοϋ εκμεταλλεϋομένου είδους έν Σφάξ (Hippaspongia equina elastica) άκριβείς πληροφορίας, επί τή βάσει τών όποίων κατορθώθη να συνταχθῆ νέος κανονισμός τής άλιείας, προστατεύων τούς σπόγγους από τής μοιραίας καταστροφής, προς ήν έβαινον, και δεύτερον, διότι θα χρησιμεύσῃ ως άφετηρία νέας βιομηχανίας, εις ήν έχομεν πεποίθησιν ότι επιφυλάσσεται λαμπρόν μέλλον.

Ἡ νέα αὕτη βιομηχανία θὰ ἔχη ὡς σκοπὸν ν' ἀναθρέψη καὶ πολλαπλασιάσῃ τὸν σπόγγον· εἰς δὲ τὰ ἐπιθαλάσσια μέρη, τὰ κατάλληλα πρὸς ἀνάπτυξιν καὶ διαβίωσιν τῶν σπόγγων, θὰ ἰδρυθῶσι σπογγοκομεῖα, τὰ ὁποῖα ἔπως τὰ ὀστρεϊδιοτροφεῖα καὶ μυδοτροφεῖα θὰ εὐημερήσωσι καὶ θὰ παράσχωσιν εἰς τὰ μέρη τῆς ἰδρύσεως αὐτῶν σπουδαῖον πλοῦτον.

Προτοῦ ὑποδειξώμεν ἐν γενικαῖς γραμμαῖς τὸν τρόπον τῆς ἐγκαταστάσεως αὐτῶν καὶ τὴν διεύθυνσιν τῆς ἐπιχειρήσεως, ἀνάγκη νὰ ἐξετάσωμεν ἐν συντόμῳ τὰ κυριώτερα τῆς βιολογίας τοῦ σπόγγου (*Hippospongia equina elastica*), διότι περὶ τῆς παραλλαγῆς ταύτης πρόκειται.

* *

Ὁ ἰππόσπογγος (χονδρὸ σφουγγάρι), ὅταν ἀλιεύεται διὰ τὸ ἐμπόριον, δηλαδὴ ἐν ἀκμαία ἡλικία, ἔχει σῶμα ἰσοειδές, φέρον ἐνίοτε ποδίσκον, πηκτιωματώδες καὶ μετ' ἐπιφανείας πλήρους μαστιδοειδῶν ἐξογκωμάτων. Ἡ οὐσία αὐτοῦ, ἡμιδιαφανῆς οὖσα καὶ ὑπομέλαινα τὸ χρῶμα, δείκνυται ὡς μᾶζα μελανή, ἐγκεκλεισμένη ἐντὸς δερματίνης λίαν τεταμένης μεμβράνης. Ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς εὕρισκονται ὅσα ἢ πόροι κυκλικοὶ καὶ προεξέχοντες, δι' ὧν εἰσέρχονται καὶ ἐξέρχονται τὸ ὕδωρ καὶ τὰ ἐν τῷ ὕδατι ἀπηρωρημένα διάφορα σωματίδια. Ὁρώμενος ἐν τῇ βάθει τῆς θαλάσσης, ἐφ' οὗ οὗτος εἶναι προσκολλημένος, διὰ τοῦ θαλασσίου σωλήνος (τοῦ γυαλιοῦ) (δηλαδὴ σωλήνος, τοῦ ὁποῦ ἢ μία τῶν ὀπῶν φράσσεται δι' ὑάλου, καὶ τοῦ ὁποῦ τιθεμένου εἰς τὸ ὕδωρ ἀφαιροῦνται αἱ ῥυτίδες τῆς ἐπιφανείας καὶ δυνάμεθα νὰ βλέπωμεν καλῶς τὸ βάθος) φαίνεται ὡς μᾶζα χρώματος ὑπομέλανος, καθισταμένου ἐνίοτε φαιοῦ ἕνεκα καταθέματος ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας αὐτοῦ ἄμμου ἢ ἰλύος κατὰ τὸν χειμῶνα. Κατὰ τὸ θέρος ὁ σπόγγος καλυπτόμενος ὑπὸ τῶν φυκῶν δὲν εἶναι δρατὸς, ἐν τούτοις δύναται τις νὰ τὸν διακρίνῃ ἐκ τοῦ κυκλικοῦ σχήματος, τὸ ὁποῖον λαμβάνουσι τὰ φύκη, ὅταν εὕρισκονται πλησίον σπόγγου.

Ὅταν ὁ σπόγγος ἀκολουθῇ τὴν κανονικὴν αὐτοῦ αὔξησιν, εἰς δύο ἔτη λαμβάνει τὸν ὄγκον τὸν ἀπαιτούμενον ὡς ἐλάχιστον

ὑπὸ τοῦ ἐμπορίου. Τότε ἡ διάμετρος αὐτοῦ εἶναι ἴση πρὸς 30 ὑφεκατόμετρα.

Ὁ ἰππόσπογγος ζῆ εἰς τὰ ἀμιμῶδη βάλθη τοῦ κόλπου τοῦ Γκαμπές. Τὸ βάθος ἔπου εὐδοκίμει εἶναι μεταξὺ 10 καὶ 12 καὶ 22 καὶ 26 μέτρων.

Αἱ σύρσεις τῶν σπόγγων παρουσιάζουσι πολλὰ εἶδη σπόγγων καὶ ὁ συγγραφεὺς κατήρθησε νὰ καθορίσῃ πέντε ἰδίας ζώνας, αἱ ὁποῖαι χαρακτηρίζονται ὑπὸ τοῦ βάθους καὶ τῶν ὑπερτερόντων τύπων τῶν σπόγγων.

Μέχρι 12 μέτρων βάθους ἀπαντῶσι πλεῖστοι σπόγγοι, ἀλλ' εἰδῶν μὴ ἐκμεταλλευσίμων· πέραν αὐτῶν ἀρχεται ἡ ἐκμεταλλευσίμος ζώνη, ἔπου ἀπαντῶσιν ὁ ἰππόσπογγος (χονδρὸ σφουγγάρι) καὶ ὁ εὐσπογγος (ψιλὸ σφουγγάρι).

Ἡ ἀλιεῖα τῶν σπόγγων τελεῖται κατὰ τέσσαρας τρόπους· 1) διὰ σκαφάνδρου, 2) διὰ καταδύσεως, 3) διὰ κάμακος καὶ 4) διὰ γαγγάμου (γαγγάθας, ἐργαλειοῦ).

Οἱ δύο πρῶτοι τρόποι εἶναι οἱ καλλίτεροι διὰ τὴν σπογγοκομίαν, διότι δι' αὐτῶν συλλέγονται σπόγγοι χωρὶς νὰ βλαθῶσι καὶ οὕτω διατηροῦσι τὴν ζωτικότητα τὴν χρήσιμον διὰ τὴν μέλλουσαν ἐργασίαν.

Ἡ διὰ κάμακος ἀλιεῖα δύναται νὰ χρησιμοποιηθῇ, ὁ τελευταῖος ἕμης τρόπος ὁ διὰ τοῦ γαγγάμου εὐχῆς ἔργον θὰ ἦτο νὰ κατηργεῖτο κατ' ὀλοκληρίαν, διότι ἀποξέων τὸ ἔδαφος καταστρέφει τὸ πᾶν.

Ὁ σπόγγος πολλαπλασιάζεται δι' ἡμῶν· ἕκαστον τούτων παράγει ζυγαρίον κροσσωτὸν ἀπλούστατον. Τὸ ζυγαρίον, ὁμοιάζον πρὸς μικρὸν σκώληκα, ἐφ' ἕλης τῆς ἐπιφανείας τοῦ σώματος φέρει κροσσούς καὶ μακρὰ μαστίγια πέριξ τοῦ στόματος, ταχέως δὲ προσκολλάται. Ἰσχυρῶς ἀρχεται ἡ ἀνάπτυξις τοῦ σπόγγου καὶ εἰς δύο ἔτη λαμβάνει τὰς διαστάσεις, τὰς ὁποίας ἀνωτέρω ἀνεφέραμεν. Ἀπὸ τοῦ πρώτου ἔτους τῆς ἡλικίας τίκτει ἰσά· Ἡ ἐμφάνισις τῶν γεννητικῶν κυττάρων ἐν τῇ σίματι ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς περιεκτικότητος τοῦ περιβάλλοντος. Ἀπὸ τοῦ Νοεμβρίου μηνός, ἂν τὸ φθινόπωρον ἦτο θερμὸν καὶ μακρὸν, πάντοτε ὁμοίως κατὰ τὸν Ἰανουάριον, διακρίνεται ὁ σχηματισμὸς τῶν παραγωγικῶν κυττάρων κατὰ μῆκος τῶν ὑδροφόρων σωλήνων

τῶν διαυλακούντων καθ' ὅλον τὸ μῆκος τὸν ἴστων τοῦ σπόγγου καὶ καταληγόντων εἰς τὰ στομάτια.

Τὰ γεννητικὰ κύτταρα παρουσιάζονται ὡς σφαιρίδια λευκὰ ὀπαλλόχροα, εὐθραυστα εἰς τὴν ἀφήν καὶ τὰ ὁποῖα περὶ τὸ τέλος Ἰανουαρίου λαμβάνουσι χρῶμα φαιδὸν καὶ διάμετρον 35 ὑποχιλιοστίων τοῦ ὑποχιλιοστομέτρου. Κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον ἐν κυβικὸν ὑφεκατόμετρον τῆς διαμέτρου τοῦ σπόγγου δύναται νὰ περιλαμβάνη κατὰ μέσον ὄρον τετρακόσια ἢ ἀσπόγγος λοιπὸν 10 ὑφεκατομέτρων διαμέτρου περιέχει πλείονα τῶν 400.000.

Σπόγγοι τινὲς στερούμενοι ἰσῶν πιθανὸν εἶναι ἄρρενες, ἀλλὰ τὸ τοιοῦτον δὲν ἐξηκριβώθη, ἀν δηλαδή οἱ σπόγγοι ἔχουσι τὰ φύλα χωρισμένα. Οἱ μετὰ ἰσῶν σπόγγοι εἶναι πολυαριθμότεροι, τὰ 70 % τοῦ συνόλου ἐπὶ τῶν ἐκμεταλλευομένων σύρτεων.

Τὸ γονιμοποιηθὲν ἰσὸν, ἢ καὶ τὸ παρθενογενές, διαπλάσσεται ἐντὸς τῶν ὑδροφόρων σωλήνων τῆς μητρὸς. Τὸ κροσσωτὸν ζῳάριον τὸ παραχθὲν ἀποκολλάται ἐκ τῆς μάζης, τῆς ὁποίας ἀποτελεῖ μέρος, καὶ ἐξέρχεται διὰ τῶν στοματίων.

Ἡ ἐξοδος τῶν ζῳαρίων ἀρχεται, ἀν ἡ θερμοκρασία παρουσιάζη ἐλάχιστον 17 βαθμοὺς ἑκατονταβάθμου, τὴν τελευταίαν ἑβδομάδα τοῦ Μαρτίου (ν. ἡμερ.) καὶ ἐξακολουθεῖ μέχρι τέλους Ἰουνίου. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐξερχομένων ζῳαρίων εἶναι μέγας. Ἐκ τινος σπόγγου παρετηρήθη ὅτι εἰς 30 ὥρας ἐξῆλθον 1500. Τὸ ζῳάριον ἐν ἀρχῇ σφαιροειδὲς καὶ ὀλίγον ἐπίμηκες ἔχει μῆκος 60 ἑκατοστῶν τοῦ χιλιοστοῦ τοῦ χιλιοστομέτρου, μέχρις 0^{μ.μ.}, 65. Τοῦτο νήχεται παρὰ τὴν ἐπιφάνειαν τῶν ὑδάτων, διότι ἐκεῖ ἐνυπάρχουσι πλείοτερον ὀξυγόνον ἢ εἰς τὰ βαθύτερα στρώματα, μετατοπίζεται δὲ διὰ τρόπου ἀξιοσημειώτως κανονικοῦ προβάλλον τὸ κεκλεισμένον αὐτοῦ μέρος, ἐνῆ τὸ στόμα τὸ πλήρες μαστιγίων εὐρίσκειται πρὸς τὰ ὀπίσω. Ἀποφεύγει τὸ πολὺ φῶς ὡς καὶ τὴν θερμότητα. Κατὰ τὴν ἐλαχίστην θερμοκρασίαν, τὴν ὁποίαν ὠρίσαμεν εἰς 17° ἑκατονταβάθμου, τὸ ζῳάριον ἔχει τὴν μέγιστην ζωτικότητα. Μόλις ἡ θερμοκρασία ὑπερβῇ τοὺς 18°, ἡ αἰσθητικότης αὐτοῦ φαίνεται μειουμένη, μετασχηματίζεται καὶ παρουσιάζει ἐγκαρσίαν τινὰ σύσφιγξιν. Κατὰ τὴν θερμοκρασίαν ταύτην δὲν βραδύνει νὰ πλατυνθῇ, πίπτει εἰς τὸ

βάθος καὶ προσκολλάται ἀπὸ τοῦ στοματίου. Ἡ περίοδος τοῦ πλάνητος βίου τοῦ ζῳαρίου διαρκεῖ 120 ὥρας, ἴτοι 5 ἡμέρας. Ἄμα προσκολληθῆ τὸ σῶμά του, ἀποβλαστάνει, ἀναφαίνεται εἰς τὸ ἀνώτερον μέρος νέου στόμα καὶ βαθιηδὸν σχηματίζεται ὁ κυρίως σπόγγος.

|||

Ὁ νέος κανονισμὸς τῆς ἀλιείας τῶν σπόγγων ἐν Τύνιδι σκοπὸν ἔχει νὰ προστατεύῃ τὰ ζῳάρια τῶν σπόγγων κατὰ τὴν περίοδον τῆς μεγαλειτέρας ἐξόδου καὶ προσκολλήσεως τούτων δηλαδή κατὰ τοὺς μῆνας Μάρτιον μέχρι τέλους Ἰουνίου. Οὕτως αἱ σύρτεες 1) ἀναγεννιῶνται καὶ 2) ἀναλάθουσι μετ' ὀλίγον τὸν πρῶτον αὐτὸν πλοῦτον.

Τοιοῦτον εἶναι τὸ πρῶτον ἀποτελεσμα τῶν γενομένων ἐρευνῶν. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐφαρμογὴ τῆς σπογγοκομίας μετὰ τὰ ποτελέσματα τὰ ἐπιτευχθέντα ἐν τῇ ἐργαστηρίῳ ἔχει μεγαλειτέραν σημασίαν. Ἄχρι τοῦδε αἱ δοκιμαίαι τῆς ἐγκλιματίσεως τῶν σπόγγων ὑπὸ τοῦ Lamiral (1861) καὶ O. Schmidt (1862) εἰς τόπους ἀπομεμακρυσμένους τῆς προελεύσεως, ὡς καὶ τῆς καλλιέργειας τῶν σπόγγων εἰς αὐτοὺς τοὺς τόπους τῆς καταγωγῆς, δὲν ἔδωκαν σπουδαία ἀποτελέσματα. Μόνον ἡ ἐπιμελής μελέτη τῆς ζωτικότητος τοῦ σπόγγου καὶ τῆς παραγωγικῆς δυνάμεώς του, παρέσχε νῦν τὰ ἀναγκαῖα στοιχεῖα πρὸς λύσιν τῶν δύο τούτων σπουδαίων προβλημάτων.

Σπόγγος προωρισμένος νὰ ἐγκλιματισθῇ εἰς ἀπόστασιν, καὶ πρὸς σπογγοκομίαν, πρέπει ν' ἀλιευθῇ μετὰ προφυλάξεων καὶ νὰ μὴ πάθῃ οὐδεμίαν πληγὴν. Ἡ πρὸς τοῦτο ἀλιεία πρέπει νὰ γίνηται διὰ τοῦ σκαφάνδρου. (1) δύτης τοῦ σκαφάνδρου πρέπει ν' ἀποσπάσῃ τὸν σπόγγον χωρὶς νὰ τὸν πληγίσῃ, χωρὶς νὰ τὸν πίεσῃ, δηλαδή χωρὶς νὰ ἐπιφέρῃ ἐπ' αὐτοῦ τὴν ἐλαχίστην σύλληψιν ἢ τὸν ἐλάχιστον μώλωπα. (2) οὕτω συλλεγείς σπόγγος δύναται νὰ διατηρηθῇ ζῶν ἐπὶ μακρὸν χρόνον, ὑπὸ τὸν ὄρον ὅμως νὰ τεθῇ εἰς ἕδωρ συνεχῶς ἀνανεούμενον καὶ τοῦ ὁποίου ἡ θερμοκρασία νὰ διατηρῆται μεταξὺ 11° καὶ 15° ἑκατονταβάθμου. Ἡ ζωτικότης τοῦ σπόγγου εἶναι ἀρχετὰ περιορισμένη· ἐκτὸς τοῦ ὕδατος καὶ μὴ διαβρεχόμενος ἀποθνήσκει μετὰ 10 ὥρας, ἐν ἀγγεῖῳ καὶ μετ' ὕδατος μὴ ἀνανεούμενου καὶ εἰς θερμοκρα-

σίαν 12° — 15° ἢ ζωὴ διαρκεῖ 16 ὥρας, εἰάν ἀνανεοῦται τὸ ὕδωρ καὶ διατηρῆται ἡ θερμοκρασία μεταξὺ 10° καὶ 14°, ὁ σπόγγος δύναται νὰ μείνῃ ζῶν περίπου 40 ὥρας. Ταῦτα πάντα παρέχουσιν ἐλπίδας, ὅτι εἶναι δυνατὴ ἢ μεταφορὰ τῶν σπόγγων πρὸς ἐγκλιμάτισιν εἰς τόπους ἀπέχοντας ἀρκετὰ τοῦ τόπου τῆς προελεύσεως αὐτῶν. Ἄλλ' ὡς εἶδομεν, ἡ θερμοκρασία συντελεῖ τὰ μέγιστα, καὶ διὰ τοῦτο εἶναι ἀμφίβολον ἂν αἱ δοκιμαὶ δύνανται νὰ ἐπιτύχωσιν ἐκεῖ, ἐνθα ὁ μέσος ὅρος τῆς θερμοκρασίας ἀπομακρύνεται λίαν τῶν θερμομετρικῶν ὄρων τῆς σύρτεως τῆς προελεύσεως.

Νῦν ἂς ἐξετάσωμεν ἕτερον φαινόμενον, ὅπερ ἀπὸ πολλοῦ ἤτο γνωστόν, ἄχρι τοῦδε ὁμοῦς ἀτελῶς εἶχε μελετηθῆ· τὴν ἰδιότητα δηλαδὴ ἣν ἔχει ὁ σπόγγος ὁ μωλωπισθεὶς, ὁ πληγωθεὶς νὰ δύναται ν' ἀναγεννᾶται. Ἔτι πλέον, τεμάχια σπόγγου τμηθέντα διὰ μαχαίρας δύνανται νὰ ἐπουλώσωσι τὴν ἐπιφάνειαν αὐτῶν καὶ νὰ διαπλασθῶσι μετὰ ταῦτα καὶ ἐν ἑκαστῶν νὰ σχηματίσῃ νέον σπόγγον.

Τὸ τοιοῦτον ἀποτελεῖ μέθοδον σπουδαιότητα διὰ τὴν σπογγοκομίαν. Διὰ τοῦτο ὁ Allcinand Martin προσεπάθησε νὰ ὀρίσῃ καὶ ἐξακριβώσῃ, διὰ σειρᾶς παρατηρήσεων καὶ λεπτομερῶν ἐρευνῶν τοὺς εὐνοϊκωτέρους ὄρους πρὸς ἐπούλωσιν, ἀναγέννησιν καὶ διάπλασιν τῶν ἀπὸ τινος σπόγγου ἀποκοπέντων τεμαχίων.

Αἱ μελέται αὗται δὲν ὑπῆρξαν μάταιαι, διότι κατέληξαν εἰς τὸν ἐπιστημονικὸν καθορισμὸν τῶν ὄρων τῆς σπογγοκομίας διὰ τῆς κατατμήσεως.

Ὁ σπόγγος ὁ προωρισμένος πρὸς σπογγοκομίαν διὰ κατατμήσεως πρέπει ν' ἀλιευθῆ διὰ τρόπου παρέχοντος τὰς μεγαλειτέρας ἐγγυήσεις ζωτικότητος (διὰ σκαφάνδρου, θύτου, κάμακος). Τρεῖς ὥρας τὸ βραδύτερον μετὰ τὴν ἀλιεῖαν, ἢ κατάτμησιν πρέπει νὰ γείνη δι' ἐργαλείων λίαν κοπτερῶν, δι' ἧν νὰ γίνωνται καθαραὶ αἱ τομαὶ χωρὶς ξεσχίσματα. Τὰ τεμάχια θὰ προσκολληθῶσι μετὰ προσοχῆς ἐπὶ στηριγμάτων πηλίνων ὁμοίων πρὸς τὰ κοινὰ κανάτια καὶ τὸ σύνολον θὰ καταδυθῆ ὅσον τὸ δυνατόν ταχύτερον. Αἱ ἐργασίαι αὗται δεόν νὰ γίνωσι μετὰ προσοχῆς, ἢ δὲ ἀσηψία τῶν ἐργαλείων καὶ τῶν στηριγμάτων εἶναι

ἀναγκασιότατη, διότι ὁ σπόγγος ταχύτατα ἀποσυντίθεται καὶ ἀποθνήσκει.

Ὁ καταλληλότερος χρόνος πρὸς τοιαύτην ἐργασίαν ὀρίζεται ὑπὸ τῆς μέσης θερμοκρασίας τοῦ ὕδατος, ὅταν δηλαδὴ αὕτη εἶναι περὶ τὰ 15°. Πέραν τοῦ μεγίστου τούτου τῆς θερμοκρασίας, ἡ ἐπούλωσις εἶναι δύσκολος καὶ βραδεῖα, δύναται μάλιστα ὁ σπόγγος ν' ἀπολεσθῇ.

Δύο ἕτεροι ὄροι εἶναι ἀναγκαῖοι διὰ τὴν ἐπούλωσιν καὶ ἀναγέννησιν· ὕδωρ καθαρὸν καὶ φωτισμὸς ἠλιακῶς ἐπιτυγχάνονται δὲ οἱ ὄροι οὗτοι, ὅταν ἡ καλλιέργεια γίνεται εἰς ἀνοικτὴν θάλασσαν, καὶ ὅταν τὰ πηλίνα ἀγγεῖα ἔχωσι σχῆμα κωνικὸν ἢ ἡμισφαιρικόν, δι' ἧν αἱ καλλιέργειαι προφυλάσσονται ἀπὸ τοῦ ἡμισφαιρικῶν, δι' ἧν αἱ καλλιέργειαι προφυλάσσονται ἀπὸ τοῦ ἀμέσου ἠλιακοῦ φωτός. Τεμάχιον τελλὲν οὕτως εἰς καλλιέργειαν ἐπουλοῦται εἰς τρεῖς μῆνας, μετ' οὗς ἀναπτύσσεται καὶ μετὰ 5 ἔτη λαμβάνει τὸ ἐλάχιστον ἐμπορεύσιμον μέγεθος τῶν 30 ἑκατοστῶν διαμέτρου.

Ἡ διάρκεια τῶν πέντε ἐτῶν προαπαιτεῖ στηρίγματα ἀνθεκτικὰ καὶ μὴ σηπόμενα. Τὰ πηλίνα ἀγγεῖα εἶναι πρὸς τοῦτο κατάλληλα. Εἶναι δυνατόν νὰ γίνῃ χρήσις καὶ λεκανῶν ἐκ σκιρροκονιάματος σιδηροδέτου, προτιμότερα ὁμοῦς εἶναι τὰ πηλίνα ἀγγεῖα.

Ἡ καλλιέργεια πρέπει νὰ γίνῃται ἐν αὐτῇ τῇ τόπῳ τῆς παραγωγῆς τῶν σπόγγων, δύναται ὁμοῦς νὰ ἐπιτύχῃ καὶ μακρὰν, ὑπὸ τὸν ἀπαράβατον ὄρον, ὅπως ἡ θερμοκρασία εἶναι εὐνοϊκὴ, καὶ ἡ μεταφορὰ τῶν σπόγγων γίνῃ ταχέως καὶ μετὰ τῶν προφυλάξεων, τὰς ὅποιας ἀνεφέραμεν, δι' ἧν ἐξασφαλίζεται ἡ ζωτικότης.

Ἡ μέθοδος αὕτη τῆς σπογγοκομίας δὲν εἶναι ἡ μόνη πρὸς ἐπιτυχίαν τῆς νέας βιομηχανίας· ὑπάρχει καὶ ἕτερα ἢ τῆς διασπορᾶς. Αὕτη εἶναι ἀπλουστερα. Χρόνον τινὰ πρὸ τῆς φυσικῆς ἐξόδου τῶν ζιφάρων, πρέπει νὰ συλλεγῶσι σπόγγοι πλήρεις τοιούτων καὶ μετακομισθῶσιν εἰς τὰ μέρη, εἰς τὰ ὅποια θέλομεν νὰ γίνῃ ἡ διασπορά· τὰ ζιφάρια τὰ ἐξερχόμενα ἐκ τῶν οὕτω μετακομισθέντων σπόγγων δὲν βραδύνουσι νὰ προσκολληθῶσιν.

Ὁ σπογγοκόμος, ὁ θέλων νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἀφθονωτέραν συγκομιδὴν διὰ τῶν ἐλαχίστων δαπανῶν, ὀφείλει νὰ μεταχειρισθῇ

ἡ δὲ ἦτο θυγάτηρ ἀρχαίου ἐμποροπλοιάρχου ἐκ Βαγούζης καταγομένου. Ἡ σύζυγος αὐτοῦ καὶ μήτηρ τῆς κορασίδος ἦτο θυγάτηρ ἰατροῦ τινος, νομίζω, ἐκ Γενούης ἔλκοντας τὴν καταγωγὴν, ἔτυχε δὲ καθ' ὃ καὶ αὐτὴ ἐνοικιάζουσα «κάμαρας» καὶ ἡ νοικοκυρά μου, θυγάτηρ ἐπίσης ἰατροῦ Γενουηνοῦ D^r Βοιμάνο, νὰ εἶναι στενῶς συνδεδεμένοι.

Ὅλας ταύτας τὰς λεπτομερείας ἔμαθον ἅμα τῇ κορασίς ἐνεφανίσθη λευχείμων, κατὰ τὸ εἰωθὸς εἰς τοιαύτας περιπτώσεις, καὶ τὴν ἠτένισα καὶ τὴν ἐθαύμασα καὶ ... τὴν ἠγάπησα.

Δὲν ἐπιχειρῶ νὰ περιγράψω τίποτε νέον δι' οὐδένα. Βεβαίως ὀλίγιστα ἐν τῇ κόσμῳ δὲν ἠσθάνθησαν καὶ ὄλον αὐτῶν τὸν βίον ὅ,τι ἐγὼ ἠσθάνθη κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν, ἀλλὰ γράφων Ἀπομνημονεύματα τὰ γράφω μᾶλλον δι' ἑμαυτὸν καὶ ἡδύτατον εἶναι νὰ ἐνθυμῆται τις τοιαῦτα συμβεβηκότα τοῦ βίου καὶ νὰ τὰ ἀφηγηθῆται εἰς ἑαυτὸν, μάλιστα ὅποτε ὑπερεξηκοντούτης, ἐρείπιον πολλῶν χειμῶνων, καταβεβλημένος ἀπὸ τὴν μακρὰν πάλιν τῆς ζωῆς, δοκιμάσας πλείστας περιπετείας τοῦ βίου, ἀνελλθὼν τὰς κλίμακας αὐτοῦ ἀπὸ τῶν κάτω μέχρι τῶν μὴ περαιτέρω ἄνω (πάντοτε σχετικῶς), διατελεῖ ἀπαθῆς εἰς τοῦ ματαίου τούτου κόσμου τὰς προσβολὰς καὶ ἐντυπώσεις καὶ δὲν ἔχει ἀπέναντι αὐτοῦ εἰμὴ μόνον παρελθόν, διότι ἀπὸ τὸ μέλλον οὐδὲν πλέον περιμένει... Ἡ ψυχὴ διαρκῶς νέα ὄλγιον δύναται ἐν τῷ σεσαθρωμένῳ σαρκίῳ.

Ἡ κορασίς ἠρίστευσε καὶ ἐστεφανώθη, ἀλλ' ἐκ τῶν ὑστέρων ἐπέσθη, ὅτι ἡ ἐν τῷ σχολείῳ ἐκείνῳ, ὡς καὶ ἐν πάσαις δύναμαι νὰ εἶπω ταῖς σχολαῖς ταῖς ὑπὸ Δυτικῶν διοικουμέναις, τότε μάλιστα, κυρίαν βᾶσιν εἶχον τὸν φανατισμὸν καὶ ἐπιπολαίους γνώσεις ἐγκυκλοπαιδικὰς καὶ αὐταὶ δὲ ἦσαν διεστραμμένοι καὶ, οὕτως εἶπειν, ψαλιδισμένοι, ὥστε νὰ συμβιβάζωνται μὲ τὴν κληρικὴν ἀνατροφὴν. Ἐγὼ ὅμως κατὰ τὰς στιγμὰς ἐκεῖνας πολὺ μακρὰν ἡμῆν κρίσεων τοιοῦτων σοβαρῶν, ἄλλως δὲ καὶ ἡ ἐφηβικὴ ἡλικία μου δὲν ἐπέτρεπε τοῦτο. Ἐγὼ τὴν ἐθαύμαζον ὡς ἄγγελον καλλονῆς, προσκνησαμένην καὶ τὰ πλεονεκτήματα σοβαρᾶς παιδείας, ἐμελέτων δὲ τρόπον νὰ τὴν πλησιάσω. Διὰ τῆς «νοικοκυρᾶς» μου, δραμούσης νὰ συγχαρῆ αὐτὴν καὶ τὴν μητέρα της, τὸ ἐπέτυχον καὶ ἐνόμισα καὶ ἀρμόζον καὶ τὴν εὐκαιρίαν

καταλληλοτάτην, ὅπως γενῶ γνωστὸς εἰς ἀμφοτέρας, ἐκφράζων καὶ ἐγὼ τὰ συγχαρητήριά μου. Ἀλλ' ὡς ἦτο ἐπόμενον, ἤκουσα παρ' ἀμφοτέρων ἐν ξηρὸν «merci» καὶ οὐδεμίαν περαιτέρω προσχὴ ἐδόθη εἰς ἐμέ. Διὰ νὰ μὴ προδοθῆ δὲ ἡ στενοχωρία μου, εἶπον εἰς τὴν Κοκκίαναν Ἰοζιναν:

— Ἔχετε τῆρα καλὴν συντροφίαν διὰ νὰ ἐπιστρέψετε καὶ νομίζω ὅτι μᾶλλον ὀχληρὰ θὰ εἶναι ἡ ἰδική μου.

Αὕτη δὲ ἀπεκρίθη:

— Τί ταιριάζει; δὲν σὰς διήχνομεν.

Ἀλλὰ δὲν ἐπέμεινε καὶ οὕτως ἀνεχώρησα.

Ἦτο, ὡς εἶπον, Κυριακὴ καὶ κατὰ συνέπειαν μὴ ἐργάσιμος ἡμέρα, ὅταν ἐξήλιον τῷ εὐρέος περιβάλλου τοῦ Saint Benoît, τὸ ὠρολόγιόν μου ἐδείκνυε τὴν ἐνδεκάτην.

Ἐσθάνθη τὴν ἀνάγκην περιπάτου καὶ ἐλευθέρου ἀέρος, διηύθυνα δὲ τὰ βήματά μου κατὰ τὸν Ἰοπχανέ, σκοπῶν ἐκεῖθεν διὰ τοῦ Δολμᾶ Χαξέ καὶ τοῦ Ἰαξιμίου νὰ ἐπιστρέψω εἰς Σταυροδρόμιον.

Δὲν ἠξεύρω ἂν τις ἢ τινες τῶν διαβατῶν τῆς πολυπληθοῦς καὶ στενῆς καὶ ὄχι ἀκόμη καὶ σήμερον εὐδάτου καὶ καθαρᾶς ὁδοῦ τοῦ Παλατᾶ τῆς ἀγοῦσης εἰς Ἰοπχανέ, δὲν ἠξεύρω, λέγω, ἂν ἐπρόσεξαν εἰς ἐμέ, ἀλλὰ βεβαίως, ἂν τις ἐπρόσεχε, θὰ μ' ἐξελάμβανεν ὄχι εἰς τὰ σωματὰ μου.

Ἐδάδιζον ἔχων τὴν κεφαλὴν κεκλιμένην πρὸς τὸ ἀνώμαλον λιθόστρωτον καὶ ἐν τούτοις συνεχῶς ἠλλίσθαινον καὶ προσέκρουον εἰς ἄλλον πλησίον μου διαβαίνοντα. Ἐδάδιζον δραματικῶς ἄνευ συνειδήσεως τῆς βίας μου.

Ἐν συντόμῳ ἐδάδιζον μηχανικῶς καὶ ὁ νοῦς μου... ἐκεῖ.

Πῶς νὰ κάμω νὰ σχετισθῶ μὲ τὴν οἰκογένειάν της καὶ συνεπὸς μ' Ἰκελίμη;

Ὅποιας συνεπειᾶς δύναται νὰ ἔχη τοιαύτη σχέσις, οὐδὲλως ἐσυλλογιζόμενη ἐκείνη τῇ ᾄρᾳ, οὔτε ὅτι εἶμαι δεκαοκταετῆς μόλις, οὔτε τὸ πρόσφατον μάλθημα, ὃ μοι ἐδόθη τοῦ ξηροῦ merci. Δυστυχῶς ἢ εὐτυχῶς δι' ἐμέ εἰς πάντα τὰ τοῦ βίου μου ἐσχεπτόμην καὶ ἐπραττον πρῶτον.

Ἐὐρον ἐπὶ τέλους! Ἡ Κ^η Χ., εἶπον κατὰ νοῦν, ἐνοικιάζει δωμάτια, ἐγὼ εἶμαι «νοικέτορας», ἀντὶ νὰ ἐνοικιάζω τὴν κάμαραν

τῆς Κοκκίνας Ροζίνας, ἐνοικιάζω τὴν τῆς Κ^ας Χ. καὶ οὕτω λύεται τὸ ζήτημα κατὰ τὴν ἐμὴν εὐχήν. "Ὅχι μόνον οὕτω σχετιζομαι, ἀλλὰ κατοικῶ ὑπὸ τὴν αὐτὴν στέγην! Νὰ σκέπτομαι περὶ τῶν συνεπειῶν, δὲν εἶναι τοῦ παρόντος, ὅ,τι εἶναι πεπρωμένον θὰ γίνῃ.

Μόνον ὅταν τὸ εὖρον, συνῆλθον καὶ ἠσθάνθην ὅτι περιπατῶ πλέον τῆς ὥρας ὑπὸ ἥλιον περὶνδὸν καὶ ἐν πλήρει μεσημβρίᾳ. ἠσθάνθην καὶ τοὺς νυγμούς τοῦ νεανικοῦ στομάχου, ὅστις δὲν ἀνέχεται τὴν πρὸς αὐτὸν ἀμέλειαν.

Ἐἰσηλθὼν εἰς ἐστιατόριόν τι, ἔλαβον πρόγευμα ἀναληπτικὸν καὶ ἀφθονὸν καὶ μετέβην εἰς τὴν κατοικίαν μου. Ἐἶχον ἀποφασίσει τῇ ἐπιούσῃ ἀμέσως νὰ ἐπιχειρήσω τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀποφάσεώς μου, ἀλλ' ἔκρινα τοῦτο ἀσύμφορον διὰ νὰ μὴ δώσω ὑπονοίας, ἄλλως τε ὁ μὴν ἦτο περὶ τὴν δευτέραν δεκάδα, καὶ οὕτως ἢ ἄλλως ἔπρεπε νὰ περιμένω τὸ τέλος αὐτοῦ πρὸς μετοικεσίαν· περιωρίσθην μόνον ν' ἀναγγεῖλω εἰς τὴν Κοκκίαν Ροζίναν, ὅτι διὰ τοῦτο καὶ δι' ἐκεῖνο ἐπιθυμῶ νὰ ἐνοικιάσω δωμάτιον μεγαλειότερον καὶ ἄνευ οἰκοτροφίας καὶ ὅτι θέλω ζητήσῃ ἀλλαχοῦ τοιοῦτον διὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ προσεχοῦς μηνός.

Ἐνόησεν ὅτι οἱ λόγοι, οὓς προέβαλον, δὲν ἦσαν οἱ πραγματικοί, ἀλλ' ὅχι καὶ ποῖοι οἱ πραγματικοί, μόλις ὅμως μετὰ τινος ἡμέρας ἔμαθε ποῦ μετοικῶ, μὲ ὑπωπεύθη, ἀλλ' οὐδὲν οὐδενὶ εἶπεν οὔτε καὶ ἀπέδειξε.

Μετὰ τινος ἡμέρας παρουσιάσθην εἰς τὴν Κ^ας Χ. καὶ μετὰ πάσης σοβαρότητος ἐζήτησα νὰ μοὶ ἐνοικιάσῃ ἐν δωμάτιον (εἶχον μάθῃ ἐμμέσως ὅτι ὑπῆρχον δύο κενά), προφασιζόμενος, ὡς εἶπον καὶ τῇ Κοκκίαν Ροζίνα, ὅτι δὲν ἀρέσκομαι πλέον εἰς τὴν οἰκοτροφίαν, τῇ προσέθηκα δὲ ὅτι ἤκουσα ὅτι γνωρίζει κατὰ βάλος τὴν Ἰταλικὴν γλῶσσαν (καὶ τοῦτο εἶχον μάθῃ ἐμμέσως) καὶ ἐπειδὴ τὴν γλῶσσαν αὐτὴν πολὺ ἀγαπῶ, ἐπιθυμῶ νὰ γυμνάζωμαι, ὁσάκις περιστάσις τις παρουσιάζεται καὶ ὁσάκις τῇ ἀρέσκει νὰ μὲ δέχεται εἰς τὴν οἰκογενειακὴν τῆς συναναστροφὴν τὴν ἐσπέραν.

Τοῦτο παρετήρησα ὅτι πολὺ τὴν ἐκολάκευσε καὶ τὴν ἔπεισε νὰ «πάρῃ νοικάτορα ἀπὸ τὸ σπίτι τῆς φιληνάδας τῆς».

Συνεπεσκέφθημεν δύο κενὰ δωμάτια καὶ ἐξελέξαμεν τὸ εὐρυ-

χωρότερον ἐπὶ ἐνοικίᾳ 200 γροσίων κατὰ μῆνα, ἐνῆ τὸ μικρότερον παρεχίωρει μόνον δι' 100. Ἐὶς ἰσχνὸν μου βαλλάντιον θὰ προετίμα τὸ δεύτερον, καίπερ λίαν στενόχωρον, ἀλλ' ὑπέκυψα εἰς λόγους φιλατιμίας. Ἐἶρον ὅμως τὸ μέσον τῆς διορθώσεως καὶ ἰδοὺ πῶς: Παρὰ τῇ Κοκκίαν Ροζίνα κατῆκει τότε καὶ νέος Ρώσος, ἀνόμιαι Δημητρίου Ἰζάμωφ, τοῦ ὁποῦ ὁ πατήρ εἰς Ρωσίαν ἦτο κατασκευαστὴς σχοινίων πρὸς χρῆσιν τῶν πλοίων καὶ τὸν εἶχε πέμψῃ εἰς Κωνσταντινουπόλιν πρὸς ἐξόδου αὐτῶν. Ἐβράζινετο εὐπόρος, ἦτο σχετικῶς πολυέξοδος, εἶχε σχέσεις μετ' ἑλλῶν τῶν τότε εὐπόρων Ρώσων ἐμπορίων ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ ἰδίως τοῦ ὁμοτέχνου τοῦ Νοβικόφ, εἶχεν ἐπίσης σχέσεις καὶ μετὰ τῶν ὑπαλλήλων τῆς Ρωσικῆς πρεσβείας. Ἐἶχε καρδίαν ἀγαθὴν, ἦτο καλὸς φίλος καὶ ἦγε μόλις τὸ εἰκοστὸν πρῶτον ἢ εἰκοστὸν δεύτερον ἔτος τῆς ἡλικίας του.

Μὲ αὐτὸν τὸν Ἰζάμωφ, ἔμιλοῦντα τὴν Ἑλληνικὴν μετριώτατα, συνεδέθημεν πολὺ καὶ βαρέως ἐφέρομεν ἀμφοτέρω τὸν χωρισμὸν τῆς κατοικίας.

Ἐἶρον λόγους νὰ τὸν πείσω, ὅτι δύναιται καὶ οὗτος νὰ μετοικήσῃ παρὰ τῇ Κυρίᾳ Χ. καὶ ἐπὶ τῇ ἐνοστάσει αὐτοῦ, ὅτι δωμάτιον δι' αὐτὸν κατάλληλον δὲν ὑπῆρχε, τῇ ὑπεσχέθημι νὰ τῇ παραχωρήσω τὸ ἰδικόν μου καὶ νὰ κρατήσω τὸ μικρὸν καὶ στενόχωρον. Ἐδέχθη, ἀναγγέλλων δὲ τοῦτο εἰς τὴν Κ^ας Χ. τῇ ὑπέδειξα ὅτι διὰ νὰ ἐυκολύνῃ τὴν ἐνοικίαν τοῦ μικροῦ διαματίου, κάμνω ἐγὼ τὴν θυσίαν νὰ περιορισθῶ εἰς αὐτὸ καὶ θέλω τῇ πληρῶνῃ ἀντὶ 100 γροσίων, τιμῆς ἣν εἶχεν ὄριση, γρόσια 120, ὅσα ἐπλήρωσα καὶ εἰς τὴν Κοκκίαν Ροζίναν.

Ὅπως ἀπέκτησα τίτλον εὐγνωμοσύνης παρ' αὐτῇ καὶ ἐγὼ δὲν ὑπερέβαινον τὸν προἰπολογισμὸν τῶν μηνιαίων ἐξόδων μου. Ἄφ' ἑτέρου ὅμως ἀνέκτησα καλλίον, ὅχι καὶ πολὺ εὐάερον, ἀντὶ τοῦ σχετικῶς κατ' ἕλα ὑπερτέρου διαματίου, τὸ ὁποῖον κατῆκον παρὰ τῇ Κοκκίαν Ροζίνα.

Ἐν τούτοις οὔτε εἰς τὴν ἐπίσκεψίν μου κατὰ τὴν ἐνοικίαν τοῦ διαματίου, οὔτε δύο ἡμέρας ἀπὸ τῆς εἰς αὐτὸ ἐγκαταστάσεώς μου εἶδον τὴν κόρημ' παρουσιαζομένην καὶ τοῦτο ἠῤῥξανε τὴν ἀνυπομονησίαν μου. Μόνον κατὰ τὴν τρίτην ἡμέραν, τὴν

έσπεραν του Σαδδάτου, επιστρέφων κατ' οίκον περί την 9 μ.μ., είδον αυτήν ανοίγουσάν μοι την θύραν και είποσαν:

— Δέν έρχεσθε μέσα, μου είπεν ή μαμά, να πάρετε ένα καφέ;

Προθύμως, έννοείται, έδέχθη και είσήλθον εις τὸ δωμάτιον τῆς υποδοχῆς, όπου παρευρίσκετο και ὁ πατήρ, μία ἄλλη κόρη έπλσης εὐειδῆς ὡς και ὁ Βενιαμίν τῆς οἰκογενείας ὁ μικρότερος δηλαδή τῶν τριῶν τέκνων υἱός.

Ὁ πατήρ ὠμίλει ὀλίγον τὰ Ρωμῆϊκά και ἡ γλῶσσα τῆς οἰκογενείας ἦτο ἡ Ἰταλική, ἣν πρό πάντων ἄριστα ἐγνώριζε και ἐπρόφερον ἡ Κ^α Χ., ἣτις πρέπει να ὑπῆρξε θελκτικῆ και ἐπέραστος γυνή, διατηροῦσα ἀκόμη και μετά τὴν Ἰηετῆ τότε περίπου ἡλικίαν τῆς ἀρκοῦντα ἠέγγητρα. Εἶχε μεγίστην ἐπιθυμίαν να ἐπιδεικνύῃ τὴν ἄλλως τε ἀξιόλογον μόρφωσίν τῆς και τὸ πνευμά τῆς, και ἐκούραζε τοὺς ἀκρωμένους και κατὰ τὸ δὴ λεγόμενον «δέν ἄφινε σειρὰν εἰς κανένα»· εἶχε δὲ τὴν φωνὴν μελωδικὴν και ἀρκοῦντως εὐχάριστον δι' οἰκιακὸν ἔσμα.

Ὁ σύζυγός τῆς ἦτο ὄλως τούναντίον. Ὁμίλει ὀλίγον και αἱ γνώσεις του και αἱ ὀμιλῆαι του περιωρίζοντο εἰς τὰ τοῦ ἐπαγγέλματός του, τοῦ ναυτικοῦ, ἅτινα φυσικῶς ὀλίγον μ' ἐνδιέφερον.

Ἐπερίμενα ν' ἀκούσω και τὴν κόρην, ἀλλ' ἐτήρει διαρκῶς ἀπόλυτον σιωπὴν. Μόνον ἀπαξ ἠρώτησε τὴν μητέρα τῆς ἑλληνιστί:

— Αὔριον σὲ ποιὰ λειτουργία θὰ πᾶμε;

— Στὴν φαλτῆ τοῦ Saint Antonio, ἀπεκρίθη ἡ μήτηρ.

Διήλθον περί τὰς δύο ὥρας, πολλὰ ἀκούων, ὀλίγα λέγων και προσέχων μὴ ἐξ ἐνός ἀδιακρίτου βλέμματος προδοθῶ.

Μεταξὺ λόγων μὲ ἠρώτησεν ἡ πολύμητις μήτηρ ποίαν ἡλικίαν φέρω, και ἐγὼ ἐνέκρινα να τῇ δηλώσω τὴν τῶν 21 πρὸς τὰ 22, και τοῦτο ἀπὸ σκοποῦ διὰ να μὴ θεωρῶμαι σχεδὸν «παιδί», ἀλλὰ νέος. Ἠδυνάμην ἐν παρόδῳ ἄριστα να «περάσω» τοιαύτης ἡλικίας, ἐπειδὴ (πρόωρος και κατὰ τοῦτο) ἀπὸ δεκαοκτῶ ἐτῶν εἶχον τὸν μύστακα ἀρκετὰ ἀνεπτυγμένον και τὸν πώγωνα και τοὺς κροτάφους ἡμικεκαλυμμένους ἀπὸ τρίχας.

Ἠρωτήθην και πῶς διέρχομαι τὰς ἑσπέρας μου συνήθως, και ἀπεκρίθην, ὅτι ἐκτὸς τοῦ θεάτρου, όπου πάντοτε πηγαίνω, ὅταν εἶναι ἐν ἐνεργείᾳ, και τινος «βεγγέρας» μετά τοῦ Εὐδῆ, δέν εὐχα-

ριστοῦμαι εἰς ἄλλας νυκτερινὰς ἐξόδους προτιμῶν τὴν ἀνάγνωσιν ἐν τῷ οἴκῳ. Ἰπέπειτα ἐτόλμησα να προσθέσω, ὅτι προσεχῶς θὰ ἔχωμεν τὸν Ἰζάμωφ, ὅστις ἔχει τὰς αὐτὰς ἕξεις και τὸ αἰ ἀξιόλογον και «θὰ κάρνισιμεν συχνὰ χωριό».

Ἠτένισα τὴν οἰκογένειαν και «χαμοεἶδα» τὴν κόρην ἐναλλάξ διὰ να μαντεύσω τὸ ἀποτέλεσμα τῆς τελευταίας φράσεώς μου, διέκρινα δὲ τὴν ἐξ αὐτῆς καλὴν ἐντύπωσιν.

Μετά τινὰς ἡμέρας ἔφθασε και ὁ Ἰζάμωφ, ὅστις ἦτο φιλομαθῆς μέχρις ὑπερβολῆς και, λαμβάνων συγχρόνως μαθήματα Γαλλικῆς, Γερμανικῆς, ιταλιανοῦ και κινεζικῆς, ἀπησχόλει εἰς αὐτὰ τὰς ὥρας τῆς νυκτός και σπανίως και αὐτὸς ἐξήρχετο τῆς οἰκίας, ὥστε ὡς προεἶπον συνεχέστατα μετά τῆς οἰκογενείας «ἐκάρνισιμεν συχνὰ χωριό».

Τὰς Κυριακάς, έννοείται, κατέστην τακτικὸς φοιτητῆς τῆς φαλτῆς τοῦ Saint Antonio και ὅχι πλέον περιμένων ἐξωθεν τῆς ὥρας, ἀλλ' εἰσερχόμενος και ἀκούων αὐτὴν τακτικώτατα ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους. Ἰέννοείται ὅτι ἐλάμβανον θέσιν πάντοτε τοιαύτην, ὥστε να τὴν ἔχω διαρκῶς ὑπὸ τὰ βλέμματά μου.

Ὅστις περίπου διήλθον ὀκτῶ ἡ ἐννέα μῆνας, και ὁ οὗς τὰ ἐπεισόδια παλλὰ, ἀλλὰ και συνήθη εἰς πάντας τοὺς δεκαοκταετῆς ἐρωτολήπτους, ἐπίσης συνήθως ἕως και ἡ καταστροφὴ τῶν τοιοῦτων ελαροτραγηδιῶν.

Κατὰ τὸ ὀκτάμηνον διάστημα διήλθον ἐν συντόμῳ ὥρας εὐφροσύνας και πλήρεις θυμηθίας, μὲ κατεῖχον ἕως ἀφ' ἐτέρου σκέψεις πρακτικώτεραι. Ταύτας διεγλύπισκε πολυειδῶς δοκιμάζουσά με ἡ διαβολερμένη Κ^α Χ. και ἐπὶ τέλους μοι ἐδήλωσεν ὅτι ἡ καίριός μου τῆς χωρίζεται... και οὕτως ἀπηλλάγη τῆς ἐνοικιάσεως αὐτῆς... ἡ διὰ να ἐμολογήσω καθαρώτερον ἀπεπέμφθην εὐσχήμως...

Χάριτας ἔφειλον εἰς τὴν μνήμην τῆς γυναικὸς ἐκείνης, διότι οὕτω πράττουσα, ἔσται και ἐν τῇ ἀποτυχίᾳ τῶν σχεδίων τῆς, ἐπρόλαβε τὴν δυστυχίαν δύο ὄντων, τὴν τῆς θυγατρὸς τῆς, ἣτις μετέπειτα και μετά πολλὰς περιπετείας δύο γάμων εἶναι σήμερον σύζυγος πλουσίου και τρυφεροῦ συζύγου, και τὴν ἐμὴν ἀφρευκτον καταστροφὴν, ἂν τὰ πράγματα ἐπροχώρουν ἕπως δῆποτε.

Οὕτω κατὰ τὸν Μάιον τοῦ 1849 περίπου μετήκησα καὶ πάλιν παρὰ τῆ Κοκκίωνα, Ροζίνα, παρασύρας καὶ τὸν Τσάμιωφ, μεθ' οὗ εἶχομεν συνδεθῆ δι' ἀρρήκτου φιλίας καὶ κατέστημεν κυριολεκτικῶς ἀχώριστοι.

Κ Ε'

Κατ' Αὐγούστον τοῦ αὐτοῦ ἔτους, τῆς οἰκογενείας τοῦ Δαμιανοῦ διαθεριζούσης, ὡς συνήθως, εἰς Ἅγιον Στέφανον, συνέδη κατὰ τὸν ἐκεῖσε διάπλουν νὰ ἐλθῆ εἰς λόγους ὁ Δαμιανὸς μετὰ τινος Κωνσταντίνου Ῥάλλη Χίου ἐμπορευομένου εἰς Ἀγγλίαν καὶ παρεπιδημοῦντος ἐν Κωνσταντινουπόλει, αἰτία δὲ τῆς διαμάχης ἦτο ἐμπορικὸν συμφέρον.

Ἐπρόκειτο περὶ φορτίου ἀραβοσίτου, τοῦ ὁποίου τὴν προπώλησιν εἶχε τὸ κατάστημά μας, κατὰ Μάρτιον τοῦ 1848, ἐμπιστευθῆ εἰς τὸν Ῥάλλη. Οὗτος δὲ ἐπώλησεν ἐπὶ προμηθεῖα καὶ ἐγγυήσῃ αὐτοῦ διὰ τὸ φερέγγυον τοῦ ἀγοραστοῦ ἐκεῖνος εἶχε πτωχεύσῃ πρὶν ἢ παραλάβῃ τὸ φορτίον, ὁ δὲ Ῥάλλη διετέλενετο, ὅτι ἡ ἐγγύησίς του ἴσχυε μετὰ τὴν παράδοσιν τοῦ φορτίου, τοῦτο δὲ διότι κατὰ τὴν παράδοσιν τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος φορτίου ἡ διαφορά τῆς ἀξίας του ἔνεκα τῆς κρίσεως τῶν σιτηρῶν τότε ἦτο σπουδαιοτάτη.

Φαίνεται ὅτι ὁ Δαμιανὸς, ἔχων ὑπὲρ ἑαυτοῦ μάλιστα τὸν ὀρθὸν λόγον καὶ τὸ δίκαιον, ἐθυμώθη ὑπερβαλλόντως, καὶ ἐν τῇ πλοίῳ αὐτῇ κατὰ τὸν διάπλουν ἐλιποθύμησε. Ἦν ἐπιούσαν, καίπερ μὴ αἰσθανόμενος πλήρη τὴν ὑγιεινὴν αὐτοῦ κατάστασιν, μετέβη εἰς τὸ γραφεῖον καὶ ἐργάσθη δι' ὕλης τῆς ἡμέρας, τὴν δὲ ἑσπέραν μετέβη πρὸς διανυκτέρευσιν εἰς τὴν ἐν Σταυροδρομίῳ κατοικίαν του.

Τὴν πρωτὰν τῆς ἐπιούσης ἐλθόν ὁ ὑπηρέτης του ἀνησυχῶς μοι ἀνήγγειλεν, ὅτι ὁ Δαμιανὸς ἦτο τὴν νύκτα ἐκείνην πολὺ ἀρρωστος καὶ τὸν ἐπεμψε νὰ με ζήτησῃ. Ἰσπευσα ἀμέσως νὰ μεταβῶ παρ' αὐτῷ καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸν κοιτῶνά του εὔρον ἐκεῖ τὸν ἰατρὸν Ἀλέξανδρον Πασπάτην, ὅστις, ἀφ' οὗ διέταξε τὰ δέοντα ὡς πρὸς τὴν δίαιταν καὶ θεραπείαν τοῦ ἀσθενοῦς, ἐξήρχετο, ἐγὼ δὲ τὸν ἠκολούθησα ἐπὶ τινὰ βήματα, ὅπως τὸν ἐρωτήσω τὰ περὶ τοῦ ἀσθενοῦς καὶ ἔμαθον παρ' αὐτοῦ, ὅτι ὁ Δα-

μιανὸς τὴν τελευταίαν νύκτα εἶχε προσβληθῆ ὑπὸ ἀποπληξίας, ἐλαφρᾶς μὲν σχετικῶς καὶ μὴ ἀπειλούσης ἀμέσως τὴν ζωὴν του, χρηζούσης ὅμως μεγάλης προσοχῆς καὶ μακρᾶς θεραπείας ὅπως ἀποσοβῆθῆ ὑποτροπιαστικὰν ἐπικίνδυνον. Μοὶ ἐσύστησεν ἐν τέλει νὰ εἰδοποιήσω ἀμέσως τὴν σύζυγον τοῦ Δαμιανοῦ νὰ ἐλθῆ παρὰ τῇ ἀσθενεῖ, ὑπερ καὶ ἀμέσως ἔπραξα δι' ἐπίτηδες ἀπεσταλμένου, οὕτως ὥστε τὴν ἑσπέραν τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἐφθάσεν.

Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ ἰατροῦ ἐπέστρεψα παρὰ τῇ ἀσθενεῖ καὶ ὡς πρὸς τὴν ἀδιαθεσίαν του μὲν εἶπον τὰ συνήθη «δὲν εἶναι τίποτε κλπ.», τῇ προσέθεσα ὅμως, ὅτι ἐγὼ αὐτοβούλως ἐνεργῶν καὶ πρὸς ἀποφυγὴν εὐθύνῃς εἰδοποίησα τὴν σύζυγον του νὰ ἐλθῆ παρ' αὐτῇ ταχέως.

— Πολὺ καλὰ ἔκαμες, μοὶ ἀπεκρίθη, γνωρίζω καλὰ τὸ σοβαρὸν τῆς κατῆσεώς μου καὶ δὲν θὰ δυνηθῶ ταχέως οὔτε εἰς τὴν ἐξοχὴν νὰ ὑπάγω, ἀλλ' οὔτε καὶ νὰ ἐργασθῶ. Ἡ σκέψις μου εἶναι, μὴ θὰ δυνηθῶ, νὰ ταξιδεύσω μετ' ὕλης τῆς οἰκογενείας μου εἰς Μασσαλίαν καὶ ἐκεῖ νὰ ὑποβληθῶ εἰς θεραπείαν, μεθ' ἣν, ἂν θέλῃ ὁ Θεός, νὰ ἐπιστρέψω ὑγιὴς εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ν' ἀναλάβω τὴν ἐργασίαν. Ἦν τούτοις συλλογίζομαι τί ἢμπορεῖ νὰ γίνῃ εἰς τὸ κατάστημά. Ὁ Σὺρ Στρατῆς καὶ οἱ ἀδελφοὶ του, ἂν ὄχι ἄλλο, εἶναι ὅπως ἀγριόμυτι (αὐτολεξεῖ τοῦτο εἶπε διὰ νὰ μὴν εἶπῃ ἄλλο), σὺ εἶσαι ἀκόμη μικρὸς καὶ ἀπειρος, ἔχεις θέλησιν μ' ἕλῃν τοῦτο καὶ εἰς σὲ στηρίζομαι. Πιστεύω, ὅτι θέλεις καταβάλλῃ καὶ ὑπὲρ τὰς δυνάμεις σου προσπαθείας, ὅπως ἡ μηχανὴ ταχέως μὴ σταματήσῃ. Δὲν ἀπαιτῶ παρὰ σοῦ ἐνέργειαν νέων πράξεων, πρὸ πάντων εἰς ἐμπορεύματα ἐξαγωγῆς χρήζοντα ἀνωτέρων γνώσεων, προσπάθησον αἰ ἤδη εἰς ὁδὸν ἐκτελέσεως ὑπάρχουσας νὰ συντελεσθῶσι δεόντως καὶ ἐν γένει ἢ τρέχουσα ὑπερηρέσια νὰ διεκπεραιουθῶσι καὶ τόσον θὰ ἀρκέσῃ διὰ νὰ διπλασιάσω τὴν πρὸς σὲ ἀγάπην μου.

Μετὰ συγκινήσεως τῇ εἶπον, ὅτι ἐν μόνον ὑπόσχομαι, δηλαδὴ τὴν δι' ἕλα προσπάθειαν νὰ φανῶ ἄξιος τῆς ἐμπιστοσύνης του, ὅτι ἠλπίζον δὲ καὶ ἠνχόμην τάχιστα ν' ἀναλάβω τὴν ἐργασίαν.

Ἦτο φεθ! πεπρωμένον νὰ εἶναι αὕτη ἡ συνέντευξις μου μετ' αὐτοῦ ἢ τελευταία, ἢ τρόπον τινὰ ἠθικὴ αὐτοῦ πρὸς ἐμέ

διαθήκη, διότι μετά τινος ἡμέρας πραγματικῶς ἀνεχώρησε διὰ Μασσαλίαν οἰκογενειακῶς.

Ἐκεῖθεν κατ' ἀρχὰς ἐλάβανον εἰδήσεις του, ἀγγελλούσας μοι τὴν βελτίωσιν τῆς ὑγείας του, ὥστε ἐμελέτα τὴν προσεχῆ ἀνοιξιν νὰ ἐπανέλθῃ, ὅποτε αἰφνης ἀνηγγέλλθη ἡμῖν ὁ θάνατός του συμβὰς αἰφνιδίως κατὰ τὰ μετέπειτα λεχθέντα ἐκ λάθους χορηγίας ἐσωτερικῶς φαρμάκου προωρισμένου δι' ἐξωτερικὴν μόνον χρῆσιν.

Καὶ ἰδοὺ ἐγὼ κατὰ τὸ δέκατον ἕνατον ἔτος τῆς ἡλικίας μου ἐστερημένος τοῦ μόνου προστάτου μου καὶ τοῦ μόνου χειραγωγοῦ καὶ διδασκάλου μου εἰς τὸ στάδιον, τὸ ὅποιον εἶχον ἐκλέξῃ, μόνος, κατάμονος καὶ ἀπόλυτος κύριος καὶ τῶν πράξεων καὶ τοῦ μέλλοντός μου, διότι ὁ ἀγαθώτατος καὶ ἔλα καὶ φιλοστοργότατος καὶ περιποιητικώτατος δι' ἐμέ Σιδρ-Στρατῆς πολὺ ἀπείχε τῆς ἰκανότητος τοῦ νὰ με χειραγωγῇ ἢ νὰ με διδάσκῃ. Αὐτὸς μάλιστα, ἕνεκα τοῦ ἀσθενοῦς του χαρακτήρος, ἐχρηξέ τῆς ἐμῆς ἡθικῆς συνδρομῆς συνεχέστατα.

Ὡς οὐδὲν ἄλλο, ἐπαναλαμβάνω, χρειαστῶ τὴν καὶ παρὰ τὰς ἐμὰς προσδοκίας ἐπιτυχίαν μου ἐν πᾶσι μετέπειτα, εἰμὴ εἰς τὸ ὅτι ἠγάπων τὸ ἐπάγγελμά μου. Αὐτομάτως ἢ φύσις με ἐδίδασκε τοῦτο. Ὁμοίᾳζον τὰ πλάσματα ἐκεῖνα, τὰ γεννιόμενα μετὰ τῆς ἰδιοφυῆς π. χ. τῆς μουσικῆς, τὰ ὅποια καλλίστανται μουσικῶς ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων, μὴ δεικνύοντα δὲ οὐδεμίαν ἰκανότητα πρὸς ἄλλο τι ἀκόμη καὶ εἰς τὸ μανθάνειν καινὰ γράμματα. Καὶ ἐγὼ εἰς πᾶν ὅ,τι μετέπειτα ἐπεχείρησα νὰ σπουδάσω ἐξερχόμενον τοῦ κύκλου μου ἀπέτυχον πληρέστατα. Ἰσπούδάσα π. χ. ἐπὶ ἐξαετίαν μουσικὴν καὶ γελοῖος καθιστάμενη ὁσάκις ἐπρόκειτο νὰ ἐφαρμόσω τοὺς καρπούς τῶν μουσικῶν σπουδῶν μου.

Ὅτε πρῶτον, ὡς εἶπον, εἶχεν ἀσθενήσῃ ὁ Δαιμιανός, ἐδέησεν ἀμέσως ν' ἀναλάβῃ τὴν ἀλληλογραφίαν τοῦ καταστήματος καὶ, ἄνευ ὑπερβολῆς, ἠπόρουν πόθεν ν' ἀρχίσω καὶ τί νὰ γράψω. Ἐν τῇ ἀπορίᾳ μου κατέφυγον εἰς τὸ βιβλίον τῆς ἀντιγραφῆς τῶν ἐπιστολῶν, τὸ ὅποιον ἐπὶ νύκτας ὀλοκλήρους κατ' οἶκον ἐμελέτων, ὅπως διδάχθῃ καὶ περὶ τῆς ὕλης, τῆς ἀναγκαίας διὰ πᾶσαν ἐπιστολὴν ἀναλόγως τοῦ πρὸς ὃν ἀπευθύνεται καὶ περὶ τῆς θέσεως ἐκάστης πράξεως μετ' ἐκάστου τῶν ἀνταποκριτῶν.

Ἡ μεγίστη δι' ἐμέ δυσκολία ἦτο ἡ διεξαγωγή τῶν πράξεων μετ' ἀνταποκριτῶν τῶν Τουρκικῶν ἐπαρχιῶν ἐπὶ προϊόντων δι' ἐξαγωγήν. Ὅσον ἀφεήρα εἰς τὰς σχέσεις μετὰ τῶν καταστημάτων τῆς ἐταιρείας μας, καὶ λάθος ἐὰν ἐγίνετο, δὲν ἐζημίω, διότι οἱ διευθύνται τῶν καταστημάτων ἐκείνων θὰ τὸ παρετήρουν. Ὡς πρὸς τὸ ἐμπόριον ἀφ' ἐτέρου τῆς εἰσαγωγῆς ἐμπορευμάτων εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ τὴν παραγγελιῶν, διὰ τοῦτο ὑπῆρχον οἱ ἀρμόδιοι, ὡς εἶπον, ὑπάλληλοι, οἵτινες ἔδιδον τὰς δεούσας σημειώσεις τῶν πωλήσεων καὶ παραγγελιῶν, εἰς τρόπον ὥστε ἡ ἐργασία τοῦ ἐπιστολογράφου καλλίστατο μᾶλλον τυπικῆ, μόνον δὲ ὀλίγην προσοχὴν ἐχρειάζετο, διὰ νὰ ἐκτιμᾷ δεόντως τὰς περὶ νέων παραγγελιῶν γνώμης τοῦ ἀρμοδίου ὑπαλλήλου καὶ τὸ ἐπιτυχές ἢ μὴ τῶν πωλήσεων καὶ, νὰ διδῇ ἀναλόγως ὁδηγίας κατὰ τὴν ἰδίαν γνώμην. Ἀλλὰ καὶ ἂν δὲν εἶχε τὴν ἰκανότητα αὐτὴν ἢ ἐλλευσίς δὲν ἦτο ἀμέσως καταφανής.

Τὰ πρῶτα γράμματα, ὅσα «κουτσὰ στραβὰ» ἔγραψον, τὰ ἔφερον πρὸς ἐπιδοκιμασίαν καὶ ὑπογραφήν κατ' οἶκον εἰς τὸν Δαιμιανὸν καὶ αὐτε ἐγὼ ἠξέουρον πῶς καὶ διὰ τί τὰ πρῶτα αὐτὰ δοκίμια δὲν ἦσαν ἀπολαρρυντικὰ δι' ἐμέ· φαίνεται προσέτι ὅτι εἶχον τὴν τύχην νὰ μὴ κάμω καὶ τινὰ χονδρὴν «στραβομάραν» ἢ ν' ἀφήσω πρᾶξιν τινὰ ἐμπορίου ἐξαγωγῆς ἀνεπιτηδείου νὰ διεξαχθῇ.

Ὁμολογητέον ἔμινε, ὅτι μετὰ τῶν προτερημάτων τοῦ Δαιμιανοῦ ἦτο τὸ γνωρίζειν νὰ ἐκλέγῃ τοὺς φίλους ἢ πελάτας ἢ ἀνταποκριτὰς αὐτοῦ, εἰς τρόπον ὥστε εἶχον εὖρη ὕλικὸν ἔτοιμον, ἄριστον καὶ μελλοδικήτατα κατηρτισμένον.

Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Δαιμιανοῦ πᾶς ἔλεγχος τῶν πράξεών μου ἐξέλιπεν ὀλοτελῶς. Ὁ «καθήμενος» ὁ Σιδρ Στρατῆς οὐδόλως ἀνεμυγνύετο εἰς τὰ τῆς διευθύνσεως τοῦ καταστήματος τοῦ Γαλατᾶ, περιμρῖζετο μόνον νὰ μεταβάλῃ τὴν πρῶταν νὰ φροντίξῃ τὰ τοῦ ταμεῖου καὶ τοῦτο μηχανικῶς, διότι εἰσήγε τὰ ποσὰ εἰς τὸ ταμεῖον παραλαμβάνων αὐτὰ ἀπὸ τοὺς εἰσπράκτορας «ἀμέτρητα» ὑπὸ εὐθύνην τοῦ σημείου, ὅπερ ἔφερον ἕκαστος σάκκος εἰσπράκτορας, τὰ ἐξήγε δὲ, προκειμένου περὶ πληρωμῆς, ὅπως εἰσήχθησαν καὶ παρέδιδεν εἰς τοὺς αὐτοὺς εἰσπράκτορας διὰ νὰ ἐκτελέσωσι τὰς δεούσας πληρωμὰς ὑπ' εὐθύνην των καὶ ἐπὶ

λογοδοσία, ὑπ' εὐθύνην μου δὲ διὰ τὰ πληρωτέα ἐκάστη δικαιούχῳ ποσά, ἐμοῦ τηροῦντος καὶ τὸ λογιστικὸν μέρος τοῦ ταμείου.

Περὶ τὴν μεσημβρίαν ὁ Σιδρ Στρατῆς ἀνεχώρει μεταβαίνων εἰς τὸ κατάστημα τοῦ Σταμπούλ, ὅπως ἀσχοληθῆ εἰς τὸν κλάδον τῶν ὑφασμάτων, ἅτινα, ὡς εἶπον ἀλλαχοῦ, ἦσαν τῆς ἀποκλειστικῆς εἰδικότητός του, καὶ δὲν ἐπέστρεφεν εἰμὴ κατὰ τὸ θέρος ἡμίσειαν ὥραν πρὸ τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ ἀτμοπλοίου διὰ τὴν νῆσον Πρίγκηπον, ὅπου διεθέρριζε, τὸν δὲ χειμῶνα ἐπέστρεφεν ὀλίγον μετὰ ἢ πρὸ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου.

Ἐκάστοτε ὅμως μεγίστην ἔδιδε σημασίαν εἰς τὸ ὑπογράφειν τὰ «γράμματα», τὰς ἐπιστολάς δηλαδή τῆς ἡμέρας, καὶ πρὸ πάντων πάσῃ θυσίᾳ τὰς προωρισμένας διὰ τὰ διάφορα ἑταιρικά καταστήματα καὶ ἕνεκα τούτου πολλὰ παρατρέφω μολ συνέβαινον. Ἐνίοτε π. χ. τοῦ ἡμίσεος τῆς ἐπιστολῆς μόνον ὄντος γεγραμμένου, ἐπειδὴ ἐδιόζετο ν' ἀναχωρήσῃ, προσέθετεν ἰδιοχείρως τὸ τυπικὸν «Σὰς ἀσπαζόμεθα πρόθυμοι» καὶ ὑπέγραφε (πάντοτε χωρὶς ν' ἀναγνώσῃ τὸ περιεχόμενον), ἀφίνων με τὰ λοιπὰ νὰ συμπληρώσω ἐν δῆθεν ὑστερογράφῳ.

Ἄλλοτε μολ ὑπέγραφεν ἐπὶ ἑκατὸ μερικὰ φύλλα χάρτου εἰς τὸ κάτωθι αὐτῶν μέρος καὶ, ἂν ἡ ὕλη τῆς ἐπιστολῆς δὲν ἦτο ἱκανὴ ὅπως συμπληρώσω τὴν σελίδα, ἔπρεπε νὰ ἐπινοήσω περιττολογίας.

Κατὰ τὴν εἶδησιν τοῦ θανάτου τοῦ Δαμιανοῦ ἐνόησα, ὅτι δὲν ἐπεθύμει ἐκ φιλοτιμίας νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὸ κεντρικὸν κατάστημα τῆς Μασσαλίας τὴν μετάθεσιν ἄλλου τῶν διευθυντῶν ἐκεῖθεν, ὅπου ἦσαν δύο καὶ ὁ εἰς ἀνέκαθεν ἐπλεόναζε, καὶ ν' ἀποδείξῃ ἀδυναμίαν, ἀλλ' ἐσιώπων φοβούμενος μὴ δείξω προῶριως ἀπαιτήσεις. Μετ' ὀλίγας ὅμως ἡμέρας ὁ ἴδιος μολ εἶπεν:

— Ἐνδρῖκο, τί λές; δὲν τὰ καταφέρνομε ἡμεῖς ἐδῶ ὅπως ἕως τώρα χωρὶς νὰ ζητοῦμεν νέα πρόσωπα; Ἦμπορεῖς νὰ παραλάβῃς βοήθον εἰς τὸ γραφεῖον τῆς ἐκλογῆς σου καὶ οὕτω νὰ ἔχῃς περισσότερον καιρὸν διὰ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Γ'αλατᾶ καὶ τοῦ ταμείου.

Ἄνόητος φυσικὰ θὰ ἦμην, μὴ ἔχων τίποτε νὰ χάσω, νὰ ἀρνηθῶ τὰ προτεινόμενα, ἀφ' ὧν, ἂν ἐπετύγχανον εἰς τὴν διεύθυνσιν, ἐκρέματο τὸ μέλλον μου, οὐδεμίαν ἄλλως τε ὑποχρέωσιν

ἠσθάνομην νὰ εἶμαι πρὸς τὸν Σιδρ Στρατῆν τοσοῦτον μετρίφων ὅσον πρὸς τὸν Δαμιανόν, ὃν ἀνεγνήριζα προστάτην καὶ «μάστορήν μου» ἐν γένει.

— Καλὲ ἠσυχάσατε, ἀπεκρίθη, καὶ πολὺ καλὰ θὰ τὰ καταφέρωμεν.

Εἶδον τὴν χαρὰν ἀναπτυσσομένην εἰς τὸ πρόσωπόν του καὶ διὰ νὰ μολ ἀποδείξῃ τὴν εὐχαρίστησίν του μολ εἶπε:

— Ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τοῦ προσηχοῦς νέου ἔτους (θὰ ἔχῃς μισθὸν γρῶσια 30.000) ἑτησίως (ἕως τότε εἶχον μόνον 12.000) καὶ ἔχεις καὶ τὴν ἀδειαν νὰ κάμνῃς διὰ λογαριασμὸν σου μικρὰς τινας πράξεις, ὁποίας ὡς μικρὰς δὲν κάμνει τὸ κατάστημα, μεταχειριζόμενος ἀτόκις χρήματα τοῦ καταστήματος μέχρις 80.000 γρῶσιων.

Ἦ χαρὰ μου ἦτο ἀνέκφραστος. Ἰπελήφθη συνεπῶς τῆς διευθύνσεως καλλόλου μετὰ θάρρους, τὸ ὅπολον ἐπέτρεπε τότε μόνον ἡ νεανικὴ μου ἡλικία. Καθημέρον ἀνέλαβον νὰ πηγαίνω καὶ εἰς τὸ χρηματιστήριον καὶ ἐνεργῶ πράξεις συναλλαγμάτων, αἵτινες, ὡς προείπον, δὲν ἦσαν ἀπλᾶ, ἀλλ' ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς ἀπλότητος ἐκαλύπτετο ἀληθῆς τραπεζιτικὴ ἐργασία, πορισμοῦ δηλ. χρημάτων δι' ἐκδόσεως τριμήνιων συναλλαγμάτων (de circulation) καὶ ἀγορᾶς ἄλλων πρὸς ἀντέμβασμα πρὸς τόκον ὅσον τὸ δυνατόν μικρότερον ἔστιν ὅτε καὶ ἀτόκις.

Ἐπεχείρουν προήλεψεις προϊόντων παντοίων πρὸς ἐξαγωγήν, ἐν γένει προσεπάθουν νὰ ἀντικαταστήσω τὸν Δαμιανόν ἐν πάσι.

Δέον ὅμως νὰ ἠμολογήσω, ὅτι ὁ ὀργανισμὸς τῶν τότε ὀμορρύθμων ἑταιρειῶν ἦτο τοιοῦτος, ὥστε μία ἢ δύο ἄρτιαι διάνοιαι ἠδύναντο νὰ διευθύνωσι τὸ ὅλον τῆς ἑταιρείας καὶ τῶν καταστημάτων αὐτῆς εἰς γενικὰς γραμμὰς. Ἦδὲ κατάστημά μας τότε τοιαύτας διανοίας περιείχε δύο: τὸν Ζωρζῆν Πετροκόκκινον καὶ τὸν Νικόλαον Δαμιανόν καὶ εἰς αὐτοὺς πειθαρχικῶς ὑπετάσσοντο ὅλοι καὶ ὑπ' αὐτοῖς ἐκαλύπτοντο αἱ ἀνικανότητες καὶ ὑπὸ τὴν σκιάν των ἐπλουτίζοντο.

Οὕτως ἐξηγεῖται πῶς ἀνήρωποι γνωστοὶ τότε ὡς περιορισμένου νοῦ προήχθησαν ὅπως καὶ οἱ ἱκανοί. Σημειωτέον, ὅτι καὶ οὗτοι οὐδεμίαν πλεονεξίαν εἶχον τοῦ κερδαίνειν πλεῖω ἀναλόγως τῆς ἱκανότητος αὐτῶν, ἐννοοῦντες, ὅτι μόνῃ ἢ ἔνωσις ἀποτελεῖ τὴν δύναμιν.

Μετά τὸν θάνατον τοῦ Δαμιανοῦ ἔμεινε μόνον ὁ Πετροκόκκινος. Εἰς αὐτοῦ τὰς συντόμους ἀλλὰ πλήρης οὐσίας ἐπιστολάς ἦντλον ἰδέας καὶ ὁδηγίας περὶ πάσης ἐπιχειρήσεως καὶ οὐδὲν ἐπεχείρουν σπουδαῖον ἀνευ τῆς ἐγκρίσεώς του. "Ἦδη προβεβηκὸς τὴν ἡλικίαν κατὰ τὸ 1849 ὑπήρξε τύπος ἀνδρὸς καθ' ὅλα ἄρτιου τό τε σῶμα καὶ τὸν νοῦν, ἀπέθανε κατὰ τὸ 1880, ἀν δὲν ἀπατώμαι, ἀξιωθεὶς κατὰ τὸ 1869 νὰ ἐορτάσῃ τοὺς χρυσοὺς γάμους του περιστοιχιζόμενος ἀπὸ ἕξ θυγατέρας (οὐδὲν δὲν εἶχεν), ὅλας καλῶς ὑπανδρευμένας, τοὺς ἐπιζῶντας τότε συζύγους αὐτῶν καὶ τὰ τέκνα καὶ ἐγγόνους των (ἐν ὅλιγ' πεντήκοντα), πρὸς δὲ ἀπὸ τὰς ἐκ τῆς συζύγου αὐτοῦ οἰκογενείας τοῦ Δαμιανοῦ καὶ τοῦ Μιχαὴλ Ἀγγελάστου (Ψωμᾶ).

"Ἐσται τὸ τέλος

Η ΠΡΟΓΝΩΣΙΣ ΤΟΥ ΚΑΙΡΟΥ

...

Η ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΣ

Ἡ παρατήρησις τῶν ἀνατολῶν καὶ τῶν δύσεων τοῦ Ἡλίου, τῆς μορφῆς καὶ τῆς κινήσεως τῶν νεφῶν, τοῦ φωτὸς τῶν ἀστέρων καὶ τῶν περὶ τὴν Σελήνην στεριμάτων καὶ ἐν γένει τῶν ὀπτικῶν καὶ ἄλλων ποικίλων μετεωρολογικῶν καὶ φυσικῶν φαινομένων παρέσχεν ἀνέκαθεν πρακτικὰς τινὰς κανόνας πρὸς διάγνωσιν τῆς καταστάσεως τῆς ἀτμοσφαιρας καί, συνεπῶς, πρὸς πρόγνωσιν, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἀσφαλῆ, τῶν ἐπιχειρῶν μεταβολῶν τοῦ καιροῦ· διὰ μακρὰς πείρας, ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν ἐπὶ μακρὰν σείραν αἰώνων μεταδιδομένης, κατορθώθη νὰ ἀνακαλυφθῶσι σημεῖα τινὰ, τὰ ὅποια δὲν ἀποτελοῦσι βεβαίως πάντα καὶ πάντοτε ἀκριβεῖς καὶ ἀσφαλεῖς ἐνδείξεις τῆς καταστάσεως καὶ τῶν μεταβολῶν τοῦ καιροῦ, παρέχουσιν ὅμως πολλὰ ἐξ αὐτῶν συνήθως ἐπιτυχεῖς καὶ βασίμους προγνώσεις. Ἦν δὲ τῶν τοιούτων προγνωστικῶν σημείων εἶναι βεβαίως ὅπως ἀβάσιμα, ἐπὶ παραλόγων προλήψεων μόνων στηριζόμενα καί, συνεπῶς, ἀχρηστὰ· ὑπάρχουσιν ὅμως καὶ ἄλλα, τὰ ὅποια ἔχουσιν ἀληθῆ ἀξίαν, ἐξηγητὰ πλεονέστερα διὰ τῶν νεωτέρων ἐπιστημονικῶν θεωριῶν τῶν ὑψέσσων ἢ κυκλῶντων¹ καὶ

¹ Αἱ βυρομετρικαὶ ὑψέσεις ἢ αἱ κυκλῶντες εἶναι μέγιστοι ἀεροστροβίλοι καλύπτοντες ἀνίστη ἐλλοκλήρον ἤπειρον ἀντὸς αὐτῶν ἢ βαρομετρικῆ πίεσις βαίνει ἀξονομένη καὶ ἔσονται ἀπομακρυνόμεθα τοῦ κέντρου, ἐνθα συνήθως αὐτὴ εἶναι χαμηλὴ καὶ πολλὴ κατωτέρα τῆς κανονικῆς. (1) ἄνεμος πνεεὶ πρὸς τὸ κέντρον τῶν ὑψέσεων, ἔχων κίνησιν στροβιλοειδῆ ἐκ δεξιῶν πρὸς τὰ ἀριστερὰ ἐν τῇ βόρειῃ ἡμισφαιρίῳ καὶ ἐναντίαν ἐν τῇ νοτίῳ· εἶναι δὲ τοσοῦτον ἰσχυρότερος, ὅσον ἢ μεταβολὴ τῆς πίεσεως ἀπὸ τοῦ κέντρου πρὸς τὴν περιφέρειαν τοῦ στροβίλου τοῦτου εἶναι μᾶλλον ἀπότομος. Αἱ ὑψέσεις ἔχουσι μεγίστην ἀκρίβειαν ἐπὶ τοῦ καιροῦ τῶν τόπων, δι' ὧν διέρχονται· συνήθως συνοδεῶνται ἐκ βροχῶν, θυσῶν, καταγέστων καὶ ἐν γένει ἀτμοσφαιρικῶν διαταραχῶν καὶ κακοκαιρίας.

ἄλλων φυσικῶν φαινομένων· διὰ τῆς παρατηρήσεως τῶν σημείων τούτων εἶναι δυνατόν πολλάκις νὰ προῖδωμεν μετὰ πολλῆς ἀκριβείας, πρὸ μιᾶς ἡμέρας, τὴν γενικὴν κατάστασιν τοῦ καιροῦ τοῦ τόπου τῆς παρατηρήσεως.

Ἡ μικρὰ ἢ μεγάλη διαύγεια τοῦ οὐρανοῦ, τὰ χρίσματα καὶ ἐν γένει τὰ φαινόμενα, τὰ ὅποια παρουσιάζει οὗτος, κατὰ τὴν δύσιν τοῦ Ἡλίου, ἐξαρτώμενα ἐκ τῆς ποσότητος τοῦ ὕδατος, τοῦ εὑρισκομένου ἐντὸς τῆς ἀτμοσφαιρας, εἴτε ὑπὸ μορφὴν ἀτμῶν εἴτε ὑπὸ μορφὴν μικρῶν ὑδροσταγόνων, παρέχουσιν ἐνδείξεις τῆς ἀτμοσφαιρικῆς καταστάσεως· ἐξ αὐτῶν λοιπὸν εἶναι δυνατόν νὰ συναγάγωμεν ἐπιτυχεῖς προγνώσεις τοῦ καιροῦ τῆς ἐπιούσης· ἡσκημένοι παρατηρηταὶ δύνανται νὰ προῖδωσιν ἐκ τῶν σημείων τούτων τὸν καιρὸν τῆς ἐπομένης ἡμέρας μετὰ πιθανότητος 80—90 περίπου τοῖς 100.

Ὅθεν ἀποχωρίζοντες ἐκ τῶν προγνωστικῶν σημείων τῆς λαϊκῆς πείρας ἐκεῖνα, τὰ ὅποια ἔχουσι πραγματικὴν σημασίαν, δυνάμεθα ἐξ αὐτῶν νὰ πορισθῶμεν μεγάλην βοήθειαν ἐν τῇ τοπικῇ προγνώσει τοῦ καιροῦ· ἐὰν δὲ γνωρίζωμεν καὶ τὴν γενικὴν κατάστασιν τῆς ἀτμοσφαιρας, ὅσα εἰκονίζεται κατ' ἐκάστην ὑπὸ τοῦ Μετεωρολογικοῦ Δελτίου τοῦ Ἀστεροσκοπείου, ἡ χρησιμότης καὶ ἡ ἀξία τῶν προγνωστικῶν τούτων σημείων θὰ εἶναι ἔτι μείζων καὶ σπουδαιότερα. Διότι τὸ δελτίον τοῦ Ἀστεροσκοπείου δὲν δύναται νὰ παράσχη ἢ γενικῶς ἐνδείξεις περὶ τῆς ἀτμοσφαιρικῆς καταστάσεως· εἶναι ἀδύνατον νὰ δώσῃ ἐν λεπτομερείᾳ εἰδικὴν πρόγνωσιν τοῦ καιροῦ ἐκάστου τόπου,

Οἱ ἀντικυκλῶνες εἶναι ἡ ἀντίθετος ἀτμοσφαιρικὴ κατάστασις· εἶναι καὶ αὐτοὶ ἀεροστρόβολοι, εἰς τοὺς ὁποίους ἕρως ἢ μὲν βαρομετρικὴ πίεσις βαίνει ἐλαττωμένη ἀπὸ τοῦ κέντρου αὐτῶν, ἐνθα εἶναι ἰσχυρή, πρὸς τὴν περιφέρειαν, αἰδὲ ἄνεμοι πνέουσιν ἐκ τοῦ κέντρου τούτου, ἔχοντες κίνησιν στροβιλοειδῆ πρὸς αὐτό, ἀλλ' ἐξ ἀριστερῶν πρὸς τὰ δεξιὰ ἐν τῇ βορείᾳ ἡμισφαιρίᾳ καὶ τἀνάπαλιν ἐν τῇ νοτίᾳ. Περὶ τὸ ἀντικυκλωνικὸν κέντρον δ' αἴθρ κατέρχεται, ἐνῶ πέριξ τοῦ κυκλωνικοῦ αὐτοῦ ἀνέρχεται. Οἱ ἀντικυκλῶνες συνοδεύονται συνήθως ὑπὸ ὥραίου σταθεροῦ καιροῦ καὶ νημερίας εἰς τὸ κέντρον. Ὁ οὐρανὸς εἶναι ἐν αὐτοῖς πολὺ αἴθριος, ὡς συμβαίνει εἰς ὅλα τὰ καθοδικὰ ρεύματα, τὰ ὅποια εἶναι, κατ' ἀνάγκην, ἐρηρὰ· πλησίον δὲ τοῦ ἐδάφους παράγεται, ἕνεκα τῆς ἐξ ἀκτινοβολίας ψύξεως, συμπύκνωσις τῆς ὑγρασίας (τὴν ὅποιαν ἀνανεώνει ἢ ἐξάτμισις) καὶ ἐπομένως νέφη ἢ ὀμίχλη.

ἐξαρτώμενου πολλάκις ἐκ τῶν ποικίλων τοπικῶν ὄρων. Ὁ συνδυασμὸς τῆς γενικῆς καταστάσεως πρὸς τοὺς τοπικοὺς ὄρους καὶ τὰ παρατηρηθέντα ἐν τῇ τόπῳ σχετικὰ τοῦ καιροῦ σημαίνει δύναται νὰ παράσχη ἐπιτυχεῖς καὶ πολυτίμους προγνώσεις αὐτοῦ.

Θέλομεν ἐκθέσῃ λοιπὸν ἐνταῦθα τὰ μᾶλλον ἐν χρήσει καὶ γενικῆς σημασίας προγνωστικὰ τοῦ καιροῦ σημεία.

Λεπτοὶ θύιστοι (νέφη λεπτὰ, λευκὰ, διαφανῆ), ἐκ λεπτοτάτων νημάτων ἀποτελούμενοι, σχεδὸν στάσιμοι, εἶναι σημεῖον ὥραίου καιροῦ.

Θύιστοι, ὑπὸ μορφὴν στριμιάτων φερόντων οὐλάς, ἔχοντες ταχεῖαν κίνησιν, δεικνύουσι τὴν προσέγγισιν κακοκαιρίας.

Ὁυρανὸς κεκαλυμμένος ὑπὸ θουανοστροφειῶν (cirro-cumulus) ἢ τῶν νεφῶν, τὰ ὅποια κοινῶς καλοῦνται πρόβατα, σημαίνει συνήθως ἐν τῇ Νοτίᾳ Ἰσθμῷ κακοκαιρίαν.

Ἡ ἐμφάνισις πέπλου ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ ἐκ θουανοστροφειῶν, κινουμένων κατὰ διεύθυνσιν λίαν διάφορον τῆς τοῦ κατωτέρου ἀνέμου, δεικνύει τὴν προσέγγισιν ὑφέσεως ἢ κακοκαιρίας.

Ἵψηλὰ νέφη, τρέχοντα κατὰ διεύθυνσιν ἀντίθετον τῆς τοῦ κατωτέρου ἀνέμου, δεικνύουσιν μεταβολὴν τοῦ ἀνέμου.

Μικρὰ νέφη αὐξάνοντα σημαίνουν βροχὴν· μεγάλα νέφη ἐλαττωμένα δεικνύουσιν βελτίωσιν τοῦ καιροῦ.

Νέφη συσσωρευόμενα ἐπὶ τῶν κλιτύων τῶν ὄρων προαγγέλλουσι βροχὴν.

Τὰ νέφη, τὰ ὅποια σχηματίζονται ἢ ἀναρριχθῶνται ἐπὶ τῶν ὄρων, ἐὰν διατηρῶνται, αὐξάνουσιν ἢ κατέρχονται, προαγγέλλουσι βροχὴν· ἐὰν δὲ, τοῖναντίον, διαλύονται ἢ ἀνέρχονται εἶναι σημεῖον καλοῦ καιροῦ.

Ἄνεμοι ἀντιθέτων ἰδιότητων (ὡς οἱ βόρειοι καὶ οἱ νότιοι ἐν Ἑλλάδι), διαδεχόμενοι ἀλλήλους, φέρουσι συχνάκις βροχὴν. Ὁ βόρειος ψυχρὸς ἄνεμος, φιλάνων εἰς τόπον, τοῦ ὁποίου ἡ ἀτμόσφαιρα εἶναι κατάφορτος ἐξ ἀτμῶν, συνεπεῖα τοῦ θερμοῦ καὶ ὕγρου νοτίου ἀνέμου, ἕστις προηγέθη τούτου, προξενεῖ συμπύκνωσιν αὐτῶν καὶ βροχὴν· ὁμοίως ὁ βερμὸς καὶ ὕγρος νότιος ἄνεμος, φιλάνων εἰς ἀτμόσφαιραν ψυχρὰν, ὡς ἐκ τῆς πνοῆς βορείου ἀνέμου, φέρει βροχὴν.

Οὐρανός κυανοῦς, ανοικτοῦ χρώματος καὶ λαμπρός, σημαίνει ὥρατον καιρόν.

Ἐὰν τὰ νέφη κατὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ Ἡλίου, διαλύονται ἢ ἀπομακρύνονται πρὸς δυσμᾶς, καὶ ὅσον ὁ Ἡλιος ὑψοῦται ἀνωθεν τοῦ ὀρίζοντος, προαγγέλλουν ὥραταν ἡμέραν.

Ἡλιος λαμπρός, κατὰ τὴν ἀνατολὴν του, σημαίνει ὥραταν ἡμέραν. Τοῦναντίον δὲ Ἡλιος λευκός καὶ ἀλαμπής σημαίνει βροχὴν καὶ σκοτεινὸν καιρόν. Ἐντεῦθεν καὶ ἡ κοινὴ παροιμία: ἄσπρος Ἡλιος, μαύρ' ἡμέρα. Ὁ Ἡλιος φαίνεται τότε διὰ μέσου ἀτμοσφαιρας φερούσης πολλοὺς ὑδρατμούς. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον καὶ Σελήνη ἀμυδρὰ ἢ μὲ κεφαλὰς ἀμβλείας καὶ μὴ εὐκρινεῖς σημαίνει βροχὴν.

Ὅταν ὁ Ἡλιος καίῃ πολύ, ἦτοι προξενεῖ θερμιοκρασίαν λίαν αἰσθητήν, πνιγηράν σημαίνει βροχὴν. Ἡ περιβάλλουσα τὸ σῶμα ἡμῶν ἀτμόσφαιρα εἶναι τότε κατάφορτος ἐξ ὑδρατμῶν ἀφ' ἑτέρου δὲ καὶ ὡς ἐκ τῆς ἐντεῦθεν ἀδιαφανείας αὐτῆς εἶναι καὶ μᾶλλον ἐπιδεκτικὴ θερμάνσεως.

Οὐρανός ἐρυθροῦ χρώματος, πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ Ἡλίου, ὅπερ ἐκλείπει εὐθὺς ὡς ἀνατείλη οὗτος, εἶναι σημεῖον βροχῆς. Ἡ ἐρυθρὰ αὕτη χροιά ἀποδίδεται εἰς τοὺς ἐν τῇ ἀτμοσφαιρᾷ πολλοὺς ὑδρατμούς, ἧν ἡ πρὸς παραγωγὴν αὐτῆς ἐνέργεια ἐλαττοῦται ἀνατέλλοντος τοῦ Ἡλίου, συνεπεία τῆς θερμάνσεως τοῦ ἀέρος.

Ἡλιος δύων ἐπὶ οὐρανοῦ ανοικτοῦ πορτοκαλλόχρου καὶ ἀνευ νεφῶν, σημαίνει ὥρατον καιρόν· ἐὰν ὁ οὐρανός εἶναι ἐρυθρός, σημαίνει ἄνεμον.

Οὐρανός ροδόχρους κατὰ τὴν δύσιν τοῦ Ἡλίου, εἴτε αἰθριος, εἴτε νεφελώδης εἶναι, σημαίνει ὥρατον καιρόν. Ὅταν δὲ τὸ χρῶμα αὐτοῦ εἶναι σκοτεινόν, θολόν, προαγγέλλει ἄνεμον καὶ βροχὴν· τὸ βαλὺ ἐρυθρὸν χρῶμα σημαίνει ἑμοίως βροχὴν καὶ ἄνεμον.

Οὐρανός λαμπροῦ κιτρίνου χρώματος κατὰ τὴν δύσιν τοῦ Ἡλίου, σημαίνει ἄνεμον· ἀμυδρὸς δὲ κιτρίνου χρώματος δεικνύει βροχὴν.

Δύσις Ἡλίου ὀπισθεν παχέων νεφῶν, μετὰ ἀνατολικοῦ ὀρίζοντος χαλκόχρου, σημαίνει βροχὴν.

Οὐρανός ἐρυθρός ἢ κίτρινος τὴν πρωΐαν, σημαίνει ἄνεμον καὶ καιρὸν κακὸν ἢ βροχὴν.

Οὐρανός υπόλευκος, ἀλευριώδης, ὡς λέγουν συνήθως, φέρει πολλοὺς ὑδρατμούς καὶ δεικνύει πιθανότητα βροχῆς. Ὁ οὐρανός εἶναι τόσον μᾶλλον κυανόχρους, ὅσον ὁ ἀήρ περιέχει ὀλιγωτέρους ἀτμούς· ἐπὶ τῶν ὁρέων μάλιστα κλίνει πρὸς τὸ ἰώδες χρῶμα. Ἡ διαφάνεια τοῦ ἀέρος μειοῦται πολὺ ἐνίοτε ὑπὸ τῶν ἀνέμων, οἵτινες μεταφέρουσι μεγάλην ποσότητα κονιορτοῦ, συνεπεία τοῦ ὅτι οὗτος ὁ ἀήρ φαίνεται ἐρυθρόχρους. Ἐν γένει ὁμοίως ἡ διαύγεια τοῦ ἀέρος δὲν ἀλλοιοῦται πάντοτε κατὰ τὴν προσέγγισιν τῆς βροχῆς· ἐνίοτε μάλιστα ἡ ἔκτακτος διαύγεια τῆς ἀτμοσφαιρας, συνεπεία τῆς ὁποίας μεμακρυσμένα σώματα φαίνονται πλησίον πρὸς ἡμᾶς, εἶναι πρόδρομος βροχῆς. Οὕτως ἡ ἔλλειψις διαύγειας τοῦ ἀέρος ὡς καὶ ἡ ὑπερβολὴ αὐτῆς θεωροῦνται ὡς προάγγελοι βροχῆς.

Ἄλλως μετ' ἀνέμου καὶ βαρομέτρου κατερχομένου εἶναι σημεῖον σχεδὸν βέβαιον, ὅτι φθάνει ὕψους (κακοκαιρία).

Ἄλλως ἀνευ ἀνέμου καὶ μετὰ βαρομέτρου στασίμου σημαίνει μόνον βροχὴν.

Λευκὰ νέφη καὶ οὐρανός βαλλέος κυανοῦ χρώματος εἰς τὰ μεταξὺ αὐτῶν χάσματα δεικνύουσιν, ὅτι αἱ μὲν ἀποτελοῦσαι αὐτὰ ὑδροσταγόνες εἶναι μικραὶ, ὁ δὲ περιβάλλων αὐτὰ ἀήρ ξηρός· ὅθεν ὑψίσταται διπλοῦς λόγος, ὅπως μὴ ἀναμένωμεν βροχὴν.

Φαιὰ νέφη καὶ οὐρανός θολός ἢ ἄχρους μεταξὺ αὐτῶν δεικνύει μεγάλας ὑδροσταγόνας καὶ ὑγρὸν ἀέρα καὶ συνεπῶς πιθανὴν βροχὴν.

Μεγάλα στέμματα περὶ τὴν Σελήνην καὶ τὸν Ἡλίον δεικνύουσιν, ὅτι αἱ ἀποτελοῦσαι τὰ νέφη ὑδροσταγόνες εἶναι μικραὶ καὶ, συνεπῶς, ὅτι ἡ βροχὴ δὲν εἶναι πιθανή· μικρὰ στέμματα δεικνύουσι, τοῦναντίον, ὅτι αἱ ὑδροσταγόνες εἶναι μεγάλα καὶ ἡ βροχὴ ἐπομένως πιθανή.

Ἀῤῥανομένοι τοῦ μεγέθους τῶν ὑδροσταγόνων τῶν νεφῶν, τὰ στέμματα σμικρύνονται, ἐξατμιζομένων δὲ τῶν ὑδροσταγόνων τὰ στέμματα εὐρύνονται· ἡ πρώτη περιπτώσις προμηνύει βροχὴν, ἡ δὲ δευτέρα, τοῦναντίον, τὴν διάλυσιν τῶν νεφῶν.

Ἡλιος ἀκτινοβολῶν περὶ τὴν δύσιν του, διὰ μέσου τῶν

χασμάτων τῶν νεφῶν λέγεται, ὅτι ἔχει πόδια καὶ θεωρεῖται κοινῶς ὡς προάγγελος ἀνέμου καὶ κακοκαιρίας.

Μικρὰ καὶ ὀμαλὴ ταινία νέφους, ὀλίγον ὑπὲρ τὸν δρίζοντα αἰωρουμένη, ἣτις καλεῖται κοινῶς φροῦδι, θεωρεῖται, πνέοντος σφοδροῦ ἀνέμου, ἔνδειξις ὅτι οὗτος θέλει ἐξακολουθήσῃ.

Φροῦδι καλεῖται προσέτι καὶ τὸ πρὸς τὰς ἀκρωρείας ἢ τὸν δρίζοντα, μετὰ οὐρανὸν ἀναφαινόμενον κυανόχρουν τοῦ οὐρανοῦ τμήμα, ὅπερ θεωρεῖται κοινῶς ὡς προάγγελος νηνεμίας. Ἀλλὰ φροῦδι καλοῦσιν οἱ ναυτικοὶ ἡμῶν καὶ τὸ εἰς τὰς ἐσχάτιας τοῦ Θαλασσίου δρίζοντος, συνεπιεῖα τῆς πρώτης πνοῆς ἀνέμου, φαινόμενον κυανοῦν τεμάχιον τῆς θαλάσσης, καὶ ὑπερ δεικνύει βεβαίως τὴν προσέγγισιν τοῦ ἀνέμου.

Τὸν χειμῶνα μετὰ ὥρατον καιρὸν, ὅταν οἱ τοῖχοι καὶ οἱ λίθοι ὑγραίνωνται ἢ ἰδραίνωνται, ὡς λέγουν συνήθως, αἱ δὲ κορυφαὶ τῶν λόφων περιβάλλονται ὑπὸ νεφῶν, ἢ βροχῇ προσεγγίζει.

Αἰθρία νύξ μετ' ἀφθόνου δρόσου εἶναι συνήθως σημεῖον ὥρατου καιροῦ καὶ ἐπὶ μακρὸν. Ἢ δρόσος παράγεται κυρίως, ὅταν ὁ ἀήρ εἶναι ἤρεμος καὶ πολὺ διαφανῆς, τοῦτο ὅπερ δεικνύει, ὅτι τὰ ὑψηλὰ στρώματα τῆς ἀτμοσφαίρας εἶναι ξηρά.

Ὅταν οἱ ἀστέρες σιλλβῶσι ζωηρῶς, εἶναι σημεῖον προσεγγίσεως κακοκαιρίας ἢ σιλλβῆ τῶν ἀστέρων εἶναι ἀσθενῆς, ὅταν ὁ καιρὸς εἶναι καλός.

Ὅταν τὸ φῶς τῶν ἀστέρων χάνῃ τὴν ζωηρότητά του, εἶναι σημεῖον βροχῆς.

Νέφη ἀκίνητα πρὸς τὸ μέρος τοῦ δρίζοντος, ἐπὶ πνέει ὁ ἀνεμος, δεικνύουσι τὴν ἐξακολουθήσιν αὐτοῦ. Πειροῦνται, τοῦναντίον, ὡς προαγγέλλοντα τὸ τέλος αὐτοῦ, ὅταν φαίνονται πρὸς τὸ ἀντίθετον μέρος.

Νέφη φθάνοντα διὰ μιᾶς καὶ διὰ διαφόρων ἀνέμων δεικνύουσι τὴν προσέγγισιν καταιγίδος.

Ὀμίχλη διαλυομένη ἐντελῶς σημαίνει βελτίωσιν τοῦ καιροῦ· δεικνύει ὅτι αἱ ὑδροσταγόνες αὐτῆς δὲν διατηροῦνται, ἀλλ' ἐξατμίζονται ἐντὸς τοῦ ἀέρος.

Καθ' ἑλλην σχεδὸν τὴν Ἑλλάδα ὁ λαὸς ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος ἔχει σημεῖά τινα ἐπὶ τῶν ὀρέων, ἐνδεικτικὰ τῆς βροχῆς· οἱ Ἀθηναῖοι ἀνέκαθεν πρὸς πρόγνωσιν τοῦ καιροῦ, ἀτενί-

ζουσι πρὸς τὸν Ἰμηττὸν· αἱ περὶ τὸν Σαρωνικὸν χῶραι ἀπέβλεπον πρὸς τὴν κορυφὴν τῆς Λίβνης, ἐφ' ἧς ἴστατο τὸ ἱερὸν τοῦ Διὸς Ἑλληναίων· οἱ Θεσσαλοὶ εἶχον τὸν προφήτην τοῦ καιροῦ ὡς καὶ ἱερὸν τοῦ Ὀμβρίου Διὸς ἐπὶ τοῦ Πηλίου· οἱ δὲ Μακεδόνες ἐπὶ τοῦ Ἄθου καὶ τοῦ Ὀλύμπου, καὶ οὕτω καθέστη. Ἐν Ἀθήναις, ἔταν ὁ Ἰμηττὸς καλυφθῆ ὑπὸ νεφῶν, εἶναι σημεῖον λίαν πύλλανόν, ὅτι θὰ ἐπέλθῃ βροχῇ. Ἢ ἐξήγησις τοῦ φαινομένου τούτου πρέπει νὰ ζητηθῇ εἰς τὸ ὕψος τοῦ ὄρους· τὸ χαμηλότερον ἔριον τῶν νεφῶν δρίζεται συνήθως ὑπὸ τοῦ ὕψους, εἰς τὸ ὅποιον πρέπει νὰ ὑψηλῆ ἢ ἀήρ διὰ νὰ φθάσῃ εἰς τὸ σημεῖον τοῦ κόρυ καὶ παραγάγῃ νέφη· ὅσον ὑγρότερος εἶναι ὁ ἀήρ, τόσον τὸ ὕψος τοῦτο εἶναι μικρότερον καὶ συνεπιεῖς ἢ ἐλπὶς τῆς βροχῆς μεζῶν. Αἱ κορυφαὶ τῶν ὀρέων καλύπτονται πολλάκις ὑπὸ νεφῶν, καὶ ἔταν ἀκόμη ὁ οὐρανὸς εἶναι ὅλως αἰθριος· διότι ὁ ἀήρ ἐν τῇ κινήσει αὐτοῦ, προσκρούων ἐπὶ τῶν ὀρέων, ἀναγκάζεται ν' ἀνέλθῃ καὶ ἐπομένως οἱ ὑδροατμοὶ, τοὺς ὁποίους περιέχει, ψυχόμενοι καὶ συμπυκνούμενοι, ἀποσπῶνται ἐξ αὐτοῦ καὶ ἐπικάλπνται ἐπὶ τῶν κορυφῶν τῶν ὀρέων ὑπὸ μορφῆν νεφῶν.

Ὅταν τὰ θαλάσσια πτηνὰ, ἐγκαταλείποντα ἀπὸ πρώτης τοὺς βράχους τῶν ἀκτῶν, ἵπτανται μακρὰν εἰς τὸ πέλαγος, εἶναι σημεῖον καλοῦ καιροῦ ἢ μετρίου ἀνέμου· ἐὰν δέ, τοῦναντίον, μένωσι πλησίον τῶν ἀκτῶν ἢ ἵπτανται πρὸς τὴν ξηρὰν, εἶναι σημεῖον κακοκαιρίας.

Προσεγγιζούσης τῆς βροχῆς ἀκούομεν καλλίτερον τοὺς μεμακρυσμένους ἤχους, αἱ δὲ δυσσομίαι γίνονται μᾶλλον αἰσθηταὶ καὶ πλέον δυσάρεστοι. Πρὸς ταῦτοις τότε αἱ γαλαὶ νίπτονται, τὰ πτηνὰ καθαρίζουσι τὰ πτερά των, αἱ μυῖαι κεντοῦσιν ἰσχυρότερον, αἱ ὀρνίθες ξέρονται καὶ καλύπτονται διὰ κονιορτοῦ, τὰ ὑδροβία πτηνὰ κτυποῦσι τὰ πτερά των καὶ λούονται, οἱ ἰχθύες πηδῶσιν ἐκτὸς τοῦ ὕδατος κτλ. (Οἱ ἀσθενεῖς, οἱ λίαν νευροπαθεῖς καὶ μάλιστα οἱ ρευματικοί, αἰσθανόμενοι πόνους ἢ ἀδιαθεσίας, προβλέπουσι πολλάκις τὴν προσέγγισιν τῆς καταιγίδος ἢ τῆς βροχῆς.

Αἱ τοιαῦται ἐνδείξεις τοῦ καιροῦ, αἱ παρεχόμεναι ὑπὸ τῶν ζῴων καὶ ἰδίως τῶν πτηνῶν καὶ τῶν ἐντόμων, εἶναι πολλάκις χρήσιμοι· διότι ὅντως ταῦτα καλῶς καὶ ὁ ἄνθρωπος, ὡς εἶπομεν

ἤδη, ὑφίστανται τὴν ἐπίδρασιν τῆς μεταβολῆς τῆς ἀτμοσφαιρικῆς καταστάσεως. Ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ θεωρῶμεν τὰ σημεῖα ταῦτα ἢ ὅτι πράγματι εἶναι, δηλαδὴ δείγματα τῆς συγχρόνου αὐτῶν καταστάσεως τῆς ἀτμοσφαίρας. Ἡ δὲ ὅλως σφαλερὸν νὰ συμπεράνωμεν τοὺς γενικοὺς χαρακτῆρας ὁλοκλήρου ὥρας τοῦ ἔτους ἐκ τῆς πρωΐου καὶ ὀψίμου ἀφίξεως ἢ ἀναχωρήσεως τῶν πτηνῶν. Ἡ μελέτη τῶν τοιούτων μετατοπίσεων αὐτῶν ἔδειξεν, ὅτι αὐταὶ δὲν ἔχουσιν οὐδεμίαν ἀπολύτως σχέσιν πρὸς τὰ μετεωρολογικὰ φαινόμενα, τὰ παρατηρούμενα κατόπιν κανονίζονται μόνον ὑπὸ τῶν συγχρόνων ὁρῶν καί, συνεπῶς, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ συναγάγῃμεν ἐξ αὐτῶν οὐδεμίαν πρόγνωσιν διὰ τὸ ἀπώτερον μέλλον.

Η ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΣ

Ἡ κατάσταση καὶ αἱ μεταβολαὶ τοῦ καιροῦ, ἐν τινι τόπῳ, εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς γενικῆς καταστάσεως τῆς ἀτμοσφαίρας, εἰς μεγάλην πέραξ αὐτοῦ ἀκτίνα. Ἐὰν ὁ καιρὸς εἶναι καλὸς ἢ κακὸς εἰς ἓν σημεῖον τῆς γῆνης ἐπιφανείας, εἶναι σύμπτωμα ἀτμοσφαιρικῆς εὐεξίας ἢ καχεξίας, ἐκτεινομένης μακρὰν αὐτοῦ· ἐὰν ὁ καιρὸς πρόκειται νὰ μεταβληθῇ, τοῦτο εἶναι συνήθως συνέπεια ἀτμοσφαιρικῆς νόσου ἢ ὑγείας, μακρόθεν ἐπερχομένης. Ὅθεν ὁ θέλων νὰ γνωρίσῃ ἀσφαλῶς τὰς μελλούσας μεταβολὰς τοῦ καιροῦ καὶ νὰ στηρίξῃ τὴν πρόγνωσιν αὐτοῦ ἐπὶ θετικῶν βάσεων, δὲν πρέπει νὰ περιορισθῇ εἰς μόνην τὴν ἔρευναν τῆς καταστάσεως τῆς ἀτμοσφαίρας ἐν τῷ τόπῳ ἔνθα εὐρίσκειται, διὰ τῶν μετεωρολογικῶν του ὀργάνων καὶ μόνων· ἀλλὰ πρέπει νὰ ἐπεκτείνῃ αὐτὴν συγχρόνως ἐπὶ μεγάλης περιέουτος ἐκτάσεως, ὑψόμενος, εἰ δυνατόν, παρατηρῶν καὶ μελετῶν συγχρόνως μέγιστον τμήμα τῆς γῆνης ἀτμοσφαίρας. Ὁ μετεωρολόγος λοιπόν, ἵνα διαγνώσῃ τὴν κατάστασιν τῆς ἀτμοσφαίρας, ὀφείλει νὰ ἐξετάσῃ, εἰ δυνατόν, ὁλόκληρον τὸ σῶμα αὐτῆς, ὑφ' ὅλας τὰς ἐπόψεις, ὡς ὁ ἰατρὸς ὁλόκληρον τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα κρίνῃ ἂν ὑπάρχει ὄντως νόσος καὶ ὅποια ἢ μέλλουσα πορεία αὐτῆς.

Ὁ Lavoisier πρῶτος, περὶ τὰ τέλη τοῦ προπαρελθόντος

αἰῶνος, ἐξέφρασε τὴν ἰδέαν ταύτην, προτείνας συγχρόνως νὰ ἰδρυθῶσι Μετεωρολογικαὶ Σταθμοὶ κατ' ὅλην τὴν Εὐρώπην. Αἱ παρατηρήσεις τῶν Σταθμῶν τούτων ἠὰ συγκεντροῦντο ἐν Παρισίοις· ἐκ τῆς μελέτης δὲ αὐτῶν ἠὰ ἐξήγετο ἡ πρόγνωσις τοῦ καιροῦ. Ὁ Lavoisier, μετὰ θαυμαστῆς ὄντως διορατικότητος, διαγνώσας τὴν ἀκριβῆ λύσιν τοῦ ζητήματος τούτου, ἔλεγεν: «Ἡ πρόγνωσις τῶν μεταβολῶν τοῦ καιροῦ εἶναι τέχνη, ἔχουσα τὰς ἀρχὰς καὶ τοὺς κανόνας αὐτῆς. Ἐὰ ἀναγκαῖα στοιχεῖα τῆς τέχνης ταύτης εἶναι ἡ συνήθης καὶ καθημερινὴ παρατήρησις τοῦ βαρομέτρου, ἡ δύναμις καὶ ἡ διεύθυνσις τοῦ ἀνέμου εἰς διάφορα ὕψη, ἡ ὑδρομετρικὴ κατάστασις τοῦ ἀέρος. . . Διὰ τῶν στοιχείων τούτων εἶναι σχεδὸν πάντοτε δυνατόν νὰ προῖδωμεν μίαν ἢ δύο ἡμέρας πρὶν μετὰ μεγάλης πιθανότητος τὸν μέλλοντα καιρὸν».

Ἀλλὰ τὸ μέγα τοῦτο σχέδιον τοῦ Lavoisier δὲν ἐτέθη δυστυχῶς εἰς πλήρη ἐφαρμογὴν· ἡ Γαλλικὴ Ἐπανάστασις, μετὰ τῶν ἄλλων φρικαλεωτήτων αὐτῆς, δὲν ἐπέτρεψε καὶ τούτου τὴν πραγματοποιήσιν. Ἐξ γνωστῶν, ὁ μέγας ἐπιστήμων ἐβλαβήθη ἐπὶ τοῦ ἰκρυήματος (!)· ἡ δὲ θαυμαστὰ ἰδέα του, ἂν καὶ εἶχεν ἀρχίσῃ ἐφαρμοζομένη ὑπ' αὐτοῦ, διὰ τῆς ἰδρύσεως ὀλίγων Σταθμῶν ἐν Γαλλίᾳ, ταχέως ἐγκατελείφθη καὶ ἐξέλιπε μετ' ἐκείνου.

Ἐκτοτε παρήλθον ἱκαναὶ δεκάδες ἔτων, κατ' ὅς ἐγένοντο, ἰδίᾳ ἐν Γαλλίᾳ, ἀπόπειραί τινες μερικῆς ἐφαρμογῆς τοῦ ὥραλου σχεδίου τοῦ Lavoisier· ἀλλ' ἀπέτυχον καὶ αὐταί, ὡς ἡ πρώτη τοῦ μεγάλου ἐπιστήμονος καὶ δημιουργοῦ αὐτοῦ.

Κατὰ τὸν Κρημαϊκὸν πόλεμον τυχαῖον γεγὼνός ἐδωκεν ἀφορμὴν εἰς ἐπανάληψιν καὶ ὀριστικὴν διοργάνωσιν τοῦ συστήματος τοῦ Lavoisier· οἱ συμμαχικοὶ κατὰ τῆς Ρωσίας στόλοι, εὐρισκόμενοι ἐντὸς τῆς Μαύρης Θαλάσσης, προσεβλήθησαν τὴν 2/14 Νοεμβρίου 1854 ὑπὸ λαίλαπος τόσον ἰσχυρᾶς, ὡστε ἐν ἓκ τῶν πλοίων τούτων, τὸ γαλλικὸν Ἐρσῆως Δ', κατεστράφη ἐξ ὁλοκλήρου, ῥυθρὸν εἰς τὴν ξηρὰν.

Ἡ καταστροφὴ αὕτη ἐπροξένησε πανταχοῦ, καὶ ἰδίως ἐν Γαλλίᾳ, μεγάλην ἐντύπωσιν· ἡ λαίλαψ αὕτη ἄλλως εἶχεν ἐπιφέρει ἱκανὰς ζημίας καὶ εἰς τὴν δυτικὴν Εὐρώπην, πρὶν ἢ φθάσῃ εἰς

τὴν Μαύρην Θάλασσαν. Ἐντεῦθεν λαβὼν ἀφορμὴν ὁ τότε Διευθυντὴς τοῦ Ἀστεροσκοπείου τῶν Παρισίων ὁ πολὺς Leverrier, εὔρεν, ὅτι ἡ θύελλα εἶχε προχωρήσῃ βραδέως ἐκ Δυσμῶν πρὸς Ἀνατολάς· ἐσκέφθη δὲ συγχρόνως, ὅτι θὰ ἦτο δυνατόν νὰ προαγγελθῇ τηλεγραφικῶς καὶ συνεπῶς νὰ ληφθῶσι τὰ κατάλληλα προφυλακτικὰ μέτρα, ἐὰν συνεκεντροῦντο καὶ ἐμελετῶντο καθ' ἑκάστην αἱ μετεωρολογικαὶ παρατηρήσεις μεγάλου τμήματος τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς.

Ἴδου τί γράφει περὶ τούτου ὁ Leverrier ἐν ἐπιστολῇ του πρὸς τὸν Matteucci: «Δὲν ἐλησμονήθη ἡ λαίλαψ, ἣτις τὴν 14 Νοεμβρίου 1854 ἐπροξένησε τόσον μεγάλας καταστροφὰς ἐν τῇ Μαύρῃ Θαλάσσει καὶ τὴν ἀπώλειαν τοῦ Ἑρρίκου Δ'. Τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἢ μίαν ἡμέραν πρὶν, κατὰ τοὺς διαφόρους τόπους, θύελλα ἐξερράγησαν πρὸς Δυσμὰς τῆς Εὐρώπης, ἐπὶ τῆς Αὐστρίας, τῆς Ἀλγερίας... Τὸ φαινόμενον λοιπὸν ἐφαίνετο ἐκτεινόμενον ἐπὶ μεγάλης ἐκτάσεως. Ἡ περίπτωσις αὕτη ἐφείλκυσε τὴν προσοχὴν τοῦ διασήμου συναδέλφου μου, τοῦ στρατάρχου Vaillant, ὅστις εὐηρεστήθη νὰ μοὶ γράψῃ, προκαλῶν με νὰ ἀναλάβω τὴν σπουδὴν τῶν ὄρων, ὑφ' οὓς συνέβη τὸ φαινόμενον καὶ βεβαιῶν περὶ τῆς συνδρομῆς του. "Ὅπως ἀνταποκριθῶ εἰς τὰς προθέσεις τοῦ στρατάρχου, ἀπηύθυνα ἐγκύκλιον πρὸς τοὺς ἀστρονόμους καὶ τοὺς μετεωρολόγους ὄλων τῶν χωρῶν, παρακαλῶν αὐτοὺς νὰ μοὶ μεταδιβάσωσι τὰς πληροφορίας, τὰς ὁποίας ἠδύναντο νὰ συλλέξωσιν ἐπὶ τῆς καταστάσεως τῆς ἀτμοσφαιρας κατὰ τὴν 12, 13, 14, 15 καὶ 16 Νοεμβρίου. Εἰς ἀπάντησιν τῆς ἐγκυκλίου ταύτης τὸ Ἀστεροσκοπεῖον ἔλαβεν ὑπὲρ τὰ 250 ἔγγραφα. Τὴν 16 Φεβρουαρίου ἔλαβον τὴν τιμὴν νὰ ὑποβάλω εἰς τὴν Α. Μ. τὸν Αὐτοκράτορα τὸ σχέδιον μεγάλου μετεωρολογικοῦ δικτύου, προωρισμένου νὰ ἀγγέλλῃ εἰς τοὺς ναυτικούς τὴν ἐμφάνισιν τῶν θυελλῶν. Τὸ πληρέστατον τοῦτο σχέδιον ἔλαβε τὴν ὑψηλὴν ἔγκρισιν τῆς Α. Μ. καὶ ἀπὸ τῆς ἐπιούσης 17 Φεβρουαρίου ἐλάδομεν τὴν διαταγὴν ὁ κ. De Vougy, Γενικὸς Διευθυντὴς τῶν Τηλεγράφων, καὶ ἐγὼ νὰ τὸ πραγματοποιήσωμεν».

Ὅτω λοιπὸν ὁ Leverrier, ἐπωφεληθεὶς τῆς καταστροφῆς τοῦ Ἑρρίκου Δ', κατώρθωσε νὰ ἀποδείξῃ πλὴν τῆς κλιματολο-

γικῆς καὶ τὴν προγνωστικὴν χρησιμότητα τῶν Μετεωρολογικῶν Σταθμῶν καὶ συνεπῶς νὰ πραγματοποιήσῃ τὴν ἀρχικὴν ἰδέαν τοῦ Lavoisier περὶ τῆς ἐπιστημονικῆς μεθόδου τῶν προγνώσεων τοῦ καιροῦ· τότε διοργάνωσεν ἐν τῇ Ἀστεροσκοπείᾳ τῶν Παρισίων εἰδικὸν τμήμα προγνώσεων τοῦ καιροῦ, λαμβάνον τηλεγραφικῶς καὶ μελετῶν καθ' ἑκάστην τὰς μετεωρολογικὰς παρατηρήσεις ὁλοκλήρου σχεδὸν τῆς Εὐρώπης.

Τὸ παράδειγμα τῆς Γαλλίας ἐμιμήθησαν βασιμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον ὅλα τὰ πεπολιτισμένα κράτη· καὶ σήμερον εἰς ὅλα σχεδὸν τὰ κεντρικὰ Ἀστεροσκοπεῖα ἢ τὰ Μετεωροσκοπεῖα τοῦ κόσμου λειτουργοῦσιν εἰδικαὶ ὑπηρεσίαι τοιούτων προγνώσεων, δι' ἧς δαπανῶνται μεγάλα χρηματικὰ ποσά. Ἡ Ἀμερικὴ μάλιστα ἀπέδωκε τοιαύτην σπουδαιότητα εἰς τὴν ὑπηρεσίαν ταύτην, ὥστε δὲν ἐδίστασε νὰ προβῇ εἰς κολοσσιαίας δαπάνας, ἰδρύσασα τηλεγραφικὰς γραμμὰς, καὶ ὄλην τὴν ἀπέραντον ἔκτασιν αὐτῆς, εἰς ἀποκλειστικὴν χρῆσιν τοῦ Μετεωρολογικοῦ Γραφείου τῆς εὐρισκομένης.

Ἡ διοργάνωσις τῆς ὑπηρεσίας τῶν προγνωστικῶν τοῦ καιροῦ γραφείων εἶναι πανταχοῦ ἐν Εὐρώπῃ ἢ αὐτῇ περίπτῳ ἢ τοῦ μετεωρολογικοῦ τμήματος τοῦ ἡμετέρου Ἀστεροσκοπείου π. χ. λειτουργεῖ ὡς ἑξῆς: Καθ' ἑκάστην ἀπὸ τῆς πρώτης ἔρχονται τὰ τηλεγραφήματα ἑκατοντάδος σχεδὸν ἑλληνικῶν καὶ ξένων Σταθμῶν, περιέχοντα τὰς συνήθεις μετεωρολογικὰς παρατηρήσεις· οἱ Σταθμοὶ οὗτοι εἶναι διεσπαρμένοι καθ' ὄλην τὴν Εὐρώπην, τὰ παράλια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ τῆς Β. Ἀφρικῆς. Τὰ τηλεγραφήματα ταῦτα μεταφέρονται ἀμέσως ἐπὶ γεωγραφικῶν χαρτῶν, περιεχόντων τὰς πόλεις, ἐξ ὧν ταῦτα ἀποστέλλονται· ἐφ' ἑνὸς τῶν χαρτῶν τούτων τίθεται ἡ τιμὴ τῆς ἀτμοσφαιρικῆς πιέσεως, ἢ διεύθυνσις τοῦ ἀνέμου καὶ ἡ νέφωσις τοῦ οὐρανοῦ, ἐπὶ ἄλλου ἢ θερμοκρασία τοῦ ἀέρος καὶ ἐπὶ τρίτου ἢ βροχὴ καὶ αἱ καταιγίδες. Ὡςτὼ διὰ τῶν χαρτῶν τούτων ὁ μετεωρολόγος ἔχει ἐνῶπιόν του ἀκριβῆ εἰκόνα τῆς ἀτμοσφαιρικῆς καταστάσεως μεγίστης ἐκτάσεως τῆς γῆνης ἐπιφανείας περὶ τὸ σημεῖον, ἐνθα εὐρίσκεται· ἐκ τῆς συγκριτικῆς δὲ μελέτης, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν κανόνων τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς προσωπικῆς πείρας, τῶν χαρτῶν τούτων πρὸς τοὺς τῆς προηγουμένης

ἡμέρας, δύναται νὰ κρίνη περὶ τῶν μεταβολῶν τοῦ καιροῦ καὶ νὰ συναγάγη τὴν πρόγνωσιν αὐτοῦ.

Τὸ συμπέρασμα τῆς μελέτης ταύτης ἀποστέλλεται ὑπὸ τῶν Μετεωροσκοπείων αὐθημερόν, περὶ τὴν μεσημβρίαν, διὰ τηλεγραφήματων, ἀγγελλόντων εἰς τὰ διάφορα μέρη τῆς χώρας τὸν πιθανὸν καιρὸν, ὅστις ἢ ἀ επικρατήσῃ ἐν ἑκάστη ἐξ αὐτῶν κατὰ τὸ προσεχὲς εἰκοσιτετράωρον. Ἐν Γαλλίᾳ τὰ τηλεγραφήματα ταῦτα εἶναι δύο εἰδῶν· τὰ μὲν πρὸς τοὺς λιμένας ἀγγέλλουσι τὴν πιθανὴν διεύθυνσιν καὶ δυνάμιν τοῦ ἀνέμου, καὶ τὴν κατάστασιν τῆς θαλάσσης, τὰ δὲ πρὸς τοὺς ἀγροτικούς δήμους τὴν βροχὴν, τὰς μεταβολὰς τῆς θερμοκρασίας, τὴν κατάστασιν τοῦ οὐρανοῦ. Ὅταν προαγγέλλεται θύελλα, δίδεται διαταγὴ εἰς τοὺς σηματοφόρους τῶν λιμένων νὰ ὑψώσωσιν εἰδικὰ σήματα, δραστὰ μακρόθεν.

Καὶ αἱ τοιαῦται ὅμως προγνώσεις δὲν εἶναι ὅλως βέβαιαι, ἀλλὰ μόνον πιθαναί· ἡ Μετεωρολογία δὲν κατώρθωσεν εἰσέτι νὰ προλέγῃ τὸν καιρὸν μετὰ βεβαιότητος. Ἡ πιθανότης ὅμως εἶναι ἤδη πολὺ μεγάλη· αἱ προγνώσεις τοῦ ἀνέμου ἔχουσι ἤδη ἐπιτυχίαν περὶ τὰ 95, ἡ δὲ τῶν βροχῶν περὶ τὰ 85 τοῖς 100· κατὰ μέσον ὄρον δὲ ἡ γενικὴ ἐπιτυχία τῶν προγνώσεων ἀνέρχεται εἰς 90 περίπου τοῖς 100. Αἱ ἀγροτικαὶ προγνώσεις εἶναι πολὺ δυσκολώτεραι τῶν ναυτικῶν· διότι οἱ τοπικοὶ ὄροι ἔχουσι ἐπὶ τῆς βροχῆς καὶ τῆς θερμοκρασίας πολὺ μεγαλειτέραν ἐπίδρασιν ἢ ἐπὶ τῶν ἀνέμων καὶ τῆς πορείας τῶν θυελλῶν. Ἐν Ἀμερικῇ, ἐνθα ἡ ὑπηρεσία τῶν προγνώσεων εἶναι ἡ πληρέστερον καὶ καλλίτερον διοργανωμένη, συντάσσονται κατ' ἑκάστην δύο σειραὶ χαρτῶν καὶ συνεπῶς δύο προγνώσεις· ὑπάρχουσι δέ, ἔνεκα τῆς μεγάλης ἐκτάσεως τῆς χώρας ταύτης, καὶ 26 ἑπαρχιακὰ γραφεῖα, ἐκδίδοντα ἑκαστον τὰς προγνώσεις, τὰς σχετικὰς πρὸς τὸ τμήμα του. Διὰ τῆς ὑποδιαίρεσεως ταύτης, οὐ μόνον οἱ τοπικοὶ ἑκάστης ἑπαρχίας ὄροι λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν, ἀλλὰ καὶ αἱ εἰδικαὶ αὐτῆς ἀνάγκαι· οὕτω π. χ. κατὰ τὰς κρίσιμους ἐποχὰς τῆς γεωργίας, γίνονται εἰδικαὶ προγνώσεις, σχετικαὶ πρὸς τὴν καλλιέργειαν τοῦ καπνοῦ, τοῦ βάμβακος κλπ.

Αἱ τοιαῦται πρόοδοι δὲν ἐπραγματοποιήθησαν εἰσέτι ἐν Ἑυρώπῃ. Ἐν Ἑλλάδι δέ, ἔνεκα τῆς ἀτελείας τῆς τηλεγραφικῆς

ὑπηρεσίας καὶ τῆς βραδύτητος τῶν ἐξωτερικῶν ἰδίως τηλεγραφήματων, εἶναι εἰσέτι ἀδύνατον, δυστυχῶς, νὰ σταλῶσιν ἔγκαιρος εἰς τοὺς λιμένας καὶ τοὺς διαφόρους δήμους αὐτῆς, αἱ μόλις περὶ τὸ ἑσπέρας, ὅτε συγκεντροῦνται τὰ ἀναγκαῖα τηλεγραφήματα, ἐξαγόμενα ἐξ αὐτῶν προγνώσεις. Ἡ ὑπηρεσία ὅμως αὕτη συμπληροῦται καὶ βελτιοῦται βαθμηδόν· ὅθεν εὐελπιστοῦμεν, ὅτι ἔν ἢ βραδύνη νὰ προσφέρῃ καὶ εἰς τὴν ἡμετέραν ναυτιλίαν καὶ γεωργίαν πάσα τὰς δυνατὰς ἤδη ἐκδουλεύσεις.

Αἱ τοιαῦται προγνώσεις δὲν δύνανται εἰσέτι νὰ ἐκταθῶσι πέραν τῶν 24 μέχρι τῶν 48 ὥρῶν τὸ πολὺ· πέραν τῶν ὁρίων τούτων, ἐν τῇ σημερινῇ καταστάσει τῆς ἱπιστήμης, εἶναι σχεδὸν ἀδύνατος ἡ βέβαιος πρόγνωσις τοῦ καιροῦ. Τὸ ζήτημα τῆς μετὰ μίαν ἐβδομάδα ἢ μετὰ ἕνα ἢ πλείονας μῆνας προγνώσεως εἶναι ἔργον τοῦ μέλλοντος. Ἐπὶ τοῦ παρόντος, ἡ Μετεωρολογία τείνει νὰ αὐξήσῃ τὴν πιθανότητα τῆς προγνώσεως τοῦ μετὰ 24 ὥρας καιροῦ· πρέπει δὲ νὰ ἠμολογήσωμεν, ὅτι, ἐν τῷ σταδίῳ τούτῳ, ἐξετέλεσε καὶ ἐκτελεῖ κατ' ἑκάστην μεγίστας προόδους, προσφέρουσα σπουδαίας ὑπηρεσίας εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὴν ναυτιλίαν.

Ἀπὸ τῆς διοργανώσεως τῆς ὑπηρεσίας τῶν προγνώσεων ἐν τοῖς Μετεωροσκοπεῖσι, ἀναρτίηται εἶναι αἱ περιστάσεις, κατ' ὅσας δι' αὐτῶν ἐσώθησαν πλοῖα καὶ ἀνθρώποι ἐκ βεβαίας καταστροφῆς. Κατ' ἀρχὰς οἱ ναυτικοὶ ἐδίσταζον νὰ δώσωσι πίστιν εἰς τὰς προγνώσεις ταύτας, καὶ ἐξήρχοντο τῶν λιμένων παρὰ τὰς σχετικὰς συμβουλὰς τῶν λιμεναρχῶν· ἡ πικρὰ ὅμως πείρα πολλῶν ναυαγίων, κατόπιν τοιαύτης παρακοῆς προελθόντων, ἐδίδαξεν ἤδη αὐτοὺς νὰ μὴ ἀποπλέωσι πρὶν ἢ συμβουλευθῶσι τὸ ἐν τῷ λιμεναρχεῖν προγνωστικὸν τηλεγράφημα καὶ τὸν χάρτην τοῦ καιροῦ τοῦ Ἀστεροσκοπεῖου.

Ἐκταται τὸ εἶδος.

Δ. ΑΙΓΙΝΗΤΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΚΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

“Όσα ἔγραψα εἰς τὴν τρίτην ἐπιστολὴν μου διὰ τὸν τρόπον, μὲ τὸν ὅποιον αὐξάνει τις μετὰ βεβαιότητος τὴν ἐσοδεῖαν τοῦ σίτου, ἀρκεῖ πρὸ τῆς σπορᾶς αὐτοῦ νὰ ῥίπτῃ σπαρτὰ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους μίαν κόβιν λεγομένην χημικὸν λίπασμα (δξυφωσφορικὸν ἀσβέστιον ἀζωτοῦχον, ἢ μίγμα δξυφωσφορικοῦ ἀσβεστίου καὶ θειϊκοῦ καλίου, ἀναλόγως τῶν περιστάσεων, τὰς ὁποίας, σὰς περιέγραψα), σὰς ἐφάνησαν πολὺ ἀπλᾶ καὶ ἀπορεῖτε, πῶς ἀφ’ οὗ τὰ χημικὰ λιπάσματα δίδουν, ἔταν καταλλήλως ἐκλέγωνται, καθαρὸν κέρδος 30 καὶ 50 καὶ 100, ἐνίοτε καὶ 200 ἐπὶ τοῖς 100, δὲν θέλουν ἀκόμη νὰ μεταχειρίζωνται αὐτὰ οἱ γεωργοὶ μας.—’Αλλ’ εἰς τοῦτο δὲν πταλουν οἱ μικροὶ γεωργοί, οὐδὲ πρέπει νὰ ἀπορῆτε δι’ αὐτούς. Ἰὺς κανὲν μέρος τοῦ κόσμου δὲν ἤρχισεν ἢ πρόοδος ἀπὸ τοὺς μικροὺς καὶ πολλάκις ἀγραμμάτους καὶ πτωχοὺς γεωρούς. Ἡ πρόοδος ἀρχίζει κυρίως ἀπὸ ἓνα, δύο, τρεῖς μορφωμένους κτηματίας ἢ μεγάλους γεωρούς ἢ ἀπὸ κανένα ἐπιστήμονα οἰονδῆποτε ἢ διδάσκαλον ἐκ τῶν ζώντων μεταξὺ γεωργῶν. Αὐτοὶ οἱ ὀλίγιστοι ἀποφασίζουσιν καὶ ἐνεργοῦν τι νεώτερον καὶ προοδευτικώτερον, εἴτε ἐπὶ σκοπῇ κέρδους δι’ ἑαυτούς, εἴτε ἐπὶ σκοπῇ παραδείγματος διὰ τοὺς ἄλλους, καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι βλέποντες τὰ ἀποτελέσματα ἐνεργοῦν βαθυμηδὸν καὶ αὐτοὶ κατ’ ἀπομίμησιν, ὅσα εἶδαν ἰδίως ὁμοίαις ὁμοίαις ὅτι φέρουν ὠφέλειαν εἰς μίαν ἐργασίαν. Φαντασθῆτε εἰς τὸ μέσον μιᾶς πεδιάδος ἓνα ἀγρὸν μὲ σίτους ἐξέχοντας ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄλλους, μὲ στάχυας μεγαλειτέρους καὶ περισσότερον φορτωμένους μὲ καρπὸν· τότε, μὴ ἀμφισβάζετε ὅτι ὅλοι οἱ γεωργοὶ θὰ γίνωνται περιεργοὶ διὰ τὴν διαφορὰν. Θὰ μάθουν ὅτι αἰτία ὑπῆρξε μίαν κόβιν, ἐν λίπασμα, ἐν ἱατρικῶν τοῦ χύματος, ὅπως θὰ ἐκλάβουν αὐτοὶ τὴν κόβιν αὐτὴν καὶ θὰ θέλουν ὅλοι νὰ μάθουν ποῦ ὑπάρχει αὐτὴ

ἢ κόβιν, πόσον στοιχίζει καὶ πόσον πρέπει νὰ ῥίψουν ἐξ αὐτῆς εἰς τὸν ἀγρὸν, διὰ νὰ ἔχουν καὶ αὐτοὶ τόσον πλουσίαν ἐσοδεῖαν σίτου. Διότι οὐδεὶς εἶναι τόσον ἀνόητος καὶ μωρὸς νὰ μὴ θέλῃ νὰ ἔχῃ μεγαλειότερον κέρδος ἀπὸ τὴν ἐργασίαν του.—Καὶ ὅσοι ἔχουν χρήματα θὰ ἀγοράσουν ἀμέσως ἀπὸ τὸ λίπασμα αὐτὸ καὶ ὅσοι δὲν ἔχουν θὰ φροντίζουσιν νὰ εὑρουν, διὰ νὰ μὴ χάσουν μίαν τόσον μεγάλην ὠφέλειαν.

’Αλλὰ δὲν ἤλθεν ἀκόμη ἢ σειρά τῶν μικρῶν γεωργῶν, οἱ ὅποιοι εἶναι καὶ οἱ περισσότεροι, διὰ τοιαῦτα ἔργα. Πρέπει νὰ ἀρχίσουν οἱ ὀλίγον μεγαλειότεροι τοῦ χωρίου, οἱ πεπαιδευμένοι, οἱ πλουσιώτεροι.— Δὲν ἔχουν αὐτοὶ εἰμὴ νὰ ζητήσουν ὁδηγίας ἀπὸ γεωπόνους, ποῦ καὶ ποῖα νὰ ἀγοράσῃ χημικὰ λιπάσματα καὶ πῶς νὰ μεταχειρισθῶν αὐτὰ, ἔστιν δοκιμαστικῶς κατ’ ἀρχὰς καὶ νὰ ἐφαρμόσουν, ὅσα περὶ τοῦ ζητήματος αὐτοῦ θὰ μάθουν καὶ θὰ ἴδωτε τότε ὅτι δὲν θὰ παρέλθουν πολλὰ ἔτη καὶ ἢ χρήσις λιπασμάτων χημικῶν θὰ διαδοθῇ μὲ τὴν εὐκολίαν, μὲ ἕσπιν εὐκολίαν διεδόθη τὸ θεῖον διὰ τὸ θεῖον φῶμα τῶν ἀμπέλων ἢ ὁ θεῖος χαλκὸς διὰ τὴν καταπολέμησιν τοῦ περονουσιόρου. Μήπως αὐτὰ δὲν ἐφαίνοντο εἰς τὰς ἀρχὰς ὅτι ἦτο δύσκολον νὰ διαδοθῶν; Σήμερον ὀλίγιστοι ἀπέμειναν μὴ γνωρίζοντες τὴν χρῆσιν τῶν καὶ μὴ θεωροῦντες αὐτὰ ὡς ἀπαραίτητα, διὰ νὰ σήξουν τὰς ἐσοδεῖας τῶν ἀμπέλων τῶν ἀπὸ τὰς ἀσθενείας.

Ἡ πείνα τῶν φυτῶν εἶναι ἢ χειροτέρα ἀσθένεια. Ἡ τροφή τῶν φυτῶν, δηλαδὴ τὸ λίπασμα, εἶναι τρόπον τινὰ τὸ φάρμακον διὰ τὴν πείναν αὐτῆν, ὅπως ὡς φάρμακον εἶναι καὶ τὸ ὕδωρ διὰ τὴν δίψαν αὐτῶν.—Ποῖος δὲν ζητεῖ νὰ ποτίσῃ τὰ φυτὰ του, ὅταν τὰ βλέπῃ εἰς κίνδυνον ἐκ τῆς ξηρασίας; Ἄλλὰ διατί ἀράγε καὶ νὰ μὴ τὰ τρέφῃ, ὅταν τὰ βλέπῃ πεινασμένα, ἐπομένως ἰσχνὰ, μικρὰ, ἀδύνατα, καὶ ἀνίκανα νὰ δώσουν καλοὺς καὶ πολλοὺς καρπούς; Ἰμπερὸς λοιπόν. Μὴ ἐρωτᾶτε, διατί δὲν τὸ ἔκαμιν οἱ ἄλλοι. Κάμετέ το σεις, εἰάν ἐπιθυμῆτε τὴν πρόοδον καὶ τὴν αὐξάνειν τοῦ εἰσοδήματος τῶν κτημάτων σας.

Ἄλλὰ θὰ ἀποκριθῆτε ἴσως, ὅτι σεις ἀτομικῶς δὲν εἰσθε καλλιεργητῆς σίτου. Καλλιεργεῖτε ὅμως ἀμπέλους, σταφίδας καὶ ἔλαιας, ἄλλοι δὲ γείτονές σας καὶ καπνὸν, γειώμηλα καὶ ὀπω-

ροφόρα δένδρα. Ὑπάρχει δὲ γὰρ καὶ δι' αὐτὰ χημικὸν λίπασμα; Βεβαίως ὑπάρχει. Καὶ ὄχι μόνον ἐν λίπασμα, ἀλλὰ πολλὰ καὶ διάφορα. — Ἐγὼ θὰ σᾶς εἶπω ἀμέσως ὀλίγα μίγματα, τὰ ἀπλούστερα:

Διὰ σταφίδας ἢ ἀμπέλους μὲ κλήματα πολὺ ζωνηρά, μὲ βλαστοὺς μεγάλους, μὲ φύλλα μεγάλα καὶ ἐν γένει πολὺ εὐρωστα, ἀλλὰ μὲ καρποὺς ὀλίγους, θέσατε περίξ τοῦ κορμοῦ τῶν κλημάτων εἰς λάκκους πλατεῖς μὲν, ἀλλ' ὄχι βαθυτέρους τῶν 15-20 τὸ πολὺ ἑκατοστῶν, ἐν μίγμα ἀπὸ 40 ὄκ. ὀξυφωσφορικοῦ ἀσβεστίου ἀξίας πρὸς λεπτὰ 12 κατ' ὄκταν δρ. 4 καὶ 80 καὶ 30 ὄκ. θειικοῦ καλλίου πρὸς λεπτὰ 35 κατ' ὄκταν δραχ. 10 καὶ 50, ἐν ὄκτ. 70 ὀκτάδας μίγματος ἀξίας δραχ. 15 ὡς ἔγγιστα δι' ἐν στρέμμα, ἦτοι δράμια 28,000. Ἄν τὸ στρέμμα ἔχη 800 κλήματα, τότε δι' ἕκαστον κῆμα χρειάζονται τόσα δράμια, ὅσα εὐρίσκομεν διαιροῦντες 28,000 διὰ τοῦ 800 ἦτοι δράμια 35 δι' ἕκαστον κῆμα. Ἐὖτε λίπασμα πίπτει σκορπιστὰ εἰς τὸ βάθος τοῦ λάκκου καὶ σκεπάζεται μὲ ὀλίγον χῶμα. Τοῦτο γίνεται τὸ φθινόπωρον ἢ μέχρι τέλους Ἰανουαρίου. Μία τοιαύτη λίπανσις θὰ φέρῃ αὐξησιν τῆς ἐσοδείας ἐπὶ δύο τοῦλάχιστον ἔτη. — Ἐστὼ τὸ πλεόνασμα 300 ὄκ. γλεύκους ἐντὸς τῆς διετίας κατὰ στρέμμα. Ἀξία τοῦ πλεονάσματος πρὸς 10 λεπτὰ λ. χ. κατ' ὄκταν δρ. 30. Δαπάνη δρ. 15-16. Ἐπομένως κέρδος καθαρὸν 15 δρ. ἦτοι 100 ἐπὶ τοῖς 100.

Διὰ σταφίδας καὶ ἀμπέλους μὲ ἀδύνατα κλήματα. Ἐὖτε αὐτὸ μίγμα καὶ εἰς τὸ αὐτὸ ποσόν, ἀλλ' ἐπὶ πλέον μετ' αὐτῶν ἀναμιξ 30 ὄκ. κόνεως ξηροῦ αἵματος ἢ ἀλεσμένων κεράτων (ἢ 15 ὄκ. κεράτων καὶ 15 ὄκ. κόνεως αἵματος) ἀξίας τῶν τελευταίων τούτων πρὸς 35 λεπτὰ τὴν ὄκταν δρ. 10 καὶ 50. Ὀλικὴ τότε δαπάνη δρ. 25 καὶ 50. Χρήσις ἢ αὐτὴ ὡς ἄνω, τὸ φθινόπωρον μέχρι τέλους Ἰουνίου. Ἐνέργεια διετίας ἐνλοτε καὶ τριετής. Πιθανὸν πλεόνασμα 400 ὄκ. γλεύκους ἀξίας πρὸς 10 λεπτὰ δρ. 45, ἦτοι κέρδος καθαρὸν 15 δραχ. τὸ στρέμμα καὶ ἐπὶ τοῦ κεφαλαίου τόκος 60 ἐπὶ τοῖς 100. Πιθανὸν πλεόνασμα σταφίδος 400 λίτραι, ἀξίας πρὸς 150 δρ. τὸ χιλιόλιτρον δρ. 60, ἦτοι κέρδος καθαρὸν δρ. 35 ἐπὶ κεφαλαίου 25 δρ., ἐπομένως τόκος 140 ἐπὶ τοῖς 100. Ἄντι τοῦ ἄνω μίγματος ὑπάρχει ἄλλο μίγμα ἑτοιμον,

λεγόμενον γαλλιστὶ μεζετατινὲ Μασσαλίας. Ἄς τὸ ὀνομάσωμεν φωτοζωογόνον. Ἀξία ἐν Ἀθήναις δρ. 30 τὴν ὄκταν. Ποσὸν κατὰ στρέμμα 80 ὀκτάδες. Ἀποτελεσμα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἄριστον. Ἐνέργεια διετίας ἢ τριετής. Χρήσις κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον, ἀλλὰ κατὰ Φεβρουάριον. — Ἰῆς ὀπωροφόρα καὶ εἰς ἐσπεριδοειδῆ τὰ αὐτὰ ἀκριβῶς, ὅσα εἶπαμεν καὶ διὰ τὰς ἀμπέλους, καὶ εἰς τὰ αὐτὰ ποσὰ κατὰ στρέμμα. Κατὰ δένδρον ἀνάλογον ποσὸν πρὸς τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν κατὰ στρέμμα.

Δι' ἐλαιίας πάλιν τὰ αὐτὰ δύνανται νὰ χρησιμεύσουν εἰς ποσὰ κατὰ τὸ ἥμισυ μικρότερα. Ἀλλὰ καλλίτερον νὰ ἀκολουθήσετε λεπτομερεῖς ἐδηγίας ἰδιαιτέρας περιεχομένης εἰς τὸ βιβλίον «Π' Ἐλαία» τοῦ Συλλόγου πρὸς Διάδοσιν Ἐμφελίμων Βιβλίων.

Διὰ γεώμηλα. Ἄριστον λίπασμα εἶνε τὸ ἑξῆς. Ὅταν θὰ ἀνοίξετε τὰς αὐλάκας, εἰποι θὰ πέσουν τὰ φυτευόμενα γεώμηλα, βίψατε ἐντὸς αὐτῶν ἐν μίγμα ἐκ 1000 ὀκτάδων κόπρου καὶ μετ' αὐτῆς ἐπὶ πλέον 50 ὀκτάδας ἐνδὸς χημικοῦ λιπάσματος λεγομένου ὀξυφωσφορικοῦ ἀσβεστίου καλιούχου Μασσαλίας (περιέχοντος 10 τοῖς 100 φωσφορικῶν ὀξὺ καὶ 20 τοῖς 100 πότασσαν) ἢ κάμετε μόνοι σας ἐν μίγμα ἀπὸ 30 ὄκ. ὀξυφωσφορικοῦ ἀσβεστίου καὶ 20 ὄκ. θειικοῦ καλλίου μετὰ 1000 ὄκ. κόπρου δι' ἐν στρέμμα. Ὅταν τὰ γεώμηλα φυτρώσουν πρὸ τοῦ πρώτου σκαλισματος, σκορπίζετε ἀπλῶς ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἀγροῦ μεταξὺ τῶν γραμμῶν τῶν γεωμήλων 10 ὄκ. ἄζωτικοῦ νατρίου (νιτρικῆς σόδας) καὶ τίποτε ἄλλο. Ἀξία ἑλῶν αὐτῶν τῶν λιπασμάτων δύναται νὰ εἶναι ἢ ἑξῆς περίπου:

1000 ὄκ. κόπρου πρὸς 2 δρ. ἢ ὄκτ. . . Δρ. 20.—
30 " ὀξυφωσφ. ἀσβεστίου πρὸς 12 λ. " 3.60
20 " θειικοῦ καλλίου πρὸς 35 λεπ. " 7.—
10 " ἄζωτικοῦ νατρίου πρὸς 35 λεπ. " 3.50

Ἐν ἑλῶν . . . Δρ. 34.10 τὸ στρέμ.

Πιθανὸν εἰσόδημα ἐπὶ πλέον ἢ ἐκ τοῦ ἄνευ λιπάσματος ἀγροῦ ὀκτάδες 500 πρὸς 15 λεπτὰ δραχ. 75 ἦτοι κέρδος καθαρὸν τότε δραχ. 40 κατὰ στρέμμα ὡς ἔγγιστα, ἐπομένως 120 ἐπὶ τοῖς 100. Διὰ τὰ λαχανικὰ δύνασθε νὰ ἐνεργήσετε, ὅπως καὶ διὰ τὰ γεώμηλα, μὲ τὴν διαφοράν ὅτι πρέπει νὰ μεταχειρισθῆτε καὶ

δευτέραν δόσιν άζωτικού νατρίου έξ άλλων 10 δκάδων, ένα μήνα μετά την πρώτην δόσιν, πρό ένός ποτίσματος.

Διά τόν καπνόν ύπάρχει έτοιμον μίγμα, τó όποϊον περιέχει τά έξής στοιχεία: επί τοίς 100, άζωτον 3,75 και φωσφορικόν όξύ 5 και 25, και πότασσαν 10. Άξία αύτοϋ δραχ. 20 την δκάν. Ποσόν κατά στρέμμα δκ. 80. — Έτίθεται πρό τοϋ τελευταίου όργώματος την άνοιξιν σπαρτά επί όλης τής έπιφανείας τοϋ έδάφους. Υπάρχουν και πλείστοι άλλοι τρόποι λιπάνσεων, περιωρίσθην εις τούς άπλουστέρους.

Άθηναι

ΣΠΥΡ. ΧΑΣΙΩΤΗΣ

Η ΛΥΣΣΑ

ΙΣΠΑΝΙΚΟΝ ΔΙΗΓΗΜΑ ΒΛΑΣΚΟ ΙΒΑΝΕΘ

.....

Άπό όλα τά σημεια τής «χουέρτας» (πεδιάδος φυτευμένης με πορτοκαλλέας), οι κάτοικοι προσέτρεχαν πρός την καλύβην τοϋ Πασκουάλ Καλδέρα, τής όποιας διεσκέλιζαν τόν οϋδόν, με άισθημα άνάμικτον συγκινήσεως και φόβου.

— Πώς πηγαίνει ό μικρός; καλλίτερα;

Ό γέρον Πασκουάλ, περιστοιχιζόμενος από την γυναϊκά του και τās γυναικαδέλφας του, ής και από τούς μακρινωτέρους συγγενεις, τούς όποιους συνεκέντρωνεν εκεί ή δυστυχία, άπεδέχετο με μελαγχολικήν χαράν τó ενδιαφέρον αύτό τών γειτόνων περί τής υγείας τοϋ υϊοϋ του:

— Ναι, καλά πάει...

Και οι συμπηλοι γειργοί, οι φίλοι τοϋ Καλδέρα ή αι άγαθαι γειτόνισσαι έπρόβαλλαν τó πρόσωπον δια μέσου τής θύρας τοϋ δωματίου και ήρώτων δειλά:

— Πώς είσαι;

Ό μονογενής υϊός τοϋ Καλδέρα εύρίσκετο εκεί άλλοτε έξηπλωμένος κατά διαταγήν τής μητρός του, ή όποια δέν ήδύνατο νά έννοήσῃ ασθένειαν χωρίς «ζουμι και κρεβάτι», και άλλοτε καθισμένος με τόν πύργον εις τās χειρας και με τούς όφθαλμούς προσηλωμένους εις την σκοτεινοτέραν γωνίαν τοϋ δωματίου. Ό πατήρ με τās θασείας λευκάς όφρϋς συνεσπασμένας έπεριπάτει από κάτω από την κληματαριάν τής θύρας, μόλις έμενε μόνος, ή παρασυρόμενος από την συνήθειαν, έπήγαινε νά ρίψη έν βλέμμα εις τούς πλησίον άγρούς, αλλά χωρίς την παραμικράν όρεξιν νά ξερριζώση κανέν από τά παράσιτα χόρτα, τά όποια έφύτριναν έδω και εκεί. Έί τόν έμελε πλέον δια τó κτήμα αύτό, τó όποϊον είχε γονιμοποιήσῃ με τόν ιδρώτα και την εύρωστίαν τών μυώνων του; Δέν είχε παρά

αὐτὸν τὸν υἱὸν, γεννηθέντα ἀπὸ ὄψιμον γάμον. Ἦτο νέος εὐρωστος, ἐργατικός καὶ ὀλιγόλογος, ὅπως ὁ πατήρ του, στρατιώτης τοῦ καθήκοντος, ἐκτελῶν τὸ ἔργον του χωρὶς διαταγὰς καὶ ἀπειλὰς, πρόθυμος νὰ ἐξυπναῖ τὴν νύκτα, ὅταν ἤρχετο ἡ ὥρα τοῦ ποτίσματος καὶ ἔπρεπε νὰ δώσῃ εἰς τοὺς ἀγροὺς νὰ πλουν ὑπὸ τὴν λάμπην τῶν ἀστρῶν, πηδῶν εὐκλίνητος ἀπὸ τὴν κλίνην του εἰς τὸ μαγειρεῖον, μόλις ὁ πρωῖνὸς πετεινὸς ἤρχιζε νὰ λαλῆ.

Ὁ Πασκουάλ ποτὲ δὲν εἶχε μείδιάσῃ πρὸς τὸν υἱὸν του. Ἦτο πατήρ ἀκαμπτος, ὡς ἀρχαῖος Ρωμαῖος, ἦτο ὁ φοβερὸς οἰκοδεσπότης, ὁ ὁποῖος, ἐπανερχόμενος ἀπὸ τὴν ἐργασίαν του, τρώγει μόνος, ὑπηρετούμενος ἀπὸ τὴν σύζυγον ἱσταμένην ὀρθίαν καὶ ὑποτακτικὴν.

Ἄλλ' ὑπὸ τὸ σκαιὸν καὶ σκληρὸν προσωπεῖον τοῦ ἀπολύτου κυρίου ἔκρυπτεν ἀπεριόριστον θαυμασμὸν πρὸς τὸν υἱὸν του. Μὲ ποῖαν εὐκολίαν ἐγέμιζεν ἓν κάρρον; Πῶς ἔδρωνε μέχρι τοῦ νὰ «μουςκεύῃ» τὸ ὑποκάμισόν του, χειριζόμενος τὴν δίκελλαν! Ποῖος ὠδήγει ὅπως αὐτὸς τὰ μουλάρια καὶ ἐπήδα μὲ τόσην χάριν ἐπάνω των;... Καὶ ὁ φίλεργος νέος οὔτε μέθυος ἦτο, οὔτε φίλερις. Κατὰ τὴν κλήρωσιν τῶν νεοσυλλέκτων ἔτυχε καλὸν ἀριθμὸν καὶ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου ἐπρόκειτο νὰ νυμφευθῆ μίαν νέαν, κόρην ἑνὸς γείτονος, ἡ ὁποία εἰσερχομένη εἰς τὴν οἰκίαν τῶν πενθερικῶν ἐπρόκειτο νὰ φέρῃ ὡς προῖκα μερικὰ στρέμματα γῆς. Εὐτυχῆς, ἔντιμος καὶ γαλήνιος συνέχεια τῶν οἰκογενειακῶν παραδόσεων! Ἄλλος Καλδέρας, ὁ ὁποῖος, δύνοντας τοῦ Πασκουάλ, θὰ εἰργάζετο καὶ αὐτὸς τὴν γῆν τὴν γονιμοποιηθεῖσαν ἀπὸ τοὺς προγόνους του, ἐνῶ σμῆνος μικρῶν Καλδεριδῶν θὰ ἔπαιζαν γύρω ἀπὸ τὸν ἵππον τὸν ζευγμένον εἰς τὸ κάρρον καὶ θὰ προσέβλεπαν μὲ φόβον τὸν «παπποῦν» μὲ τὰ ὀλίγα λόγια καὶ μὲ τοὺς δακρυσιμένους ἀπὸ τὰ γηρατεῖα ὀφθαλμούς, καθισμένον εἰς τὸν ἥλιον, ἔμπρὸς εἰς τὴν θύραν τῆς καλύβης.

Χριστέ μου, πῶς διαλύονται τὰ ὄνειρα τῶν ἀνθρώπων! Ἐν Σάββατον ὁ Πασκουαλέτος ἐπανήρχετο ἀπὸ τὴν μνηστὴν του τὰ μεσάνυκτα, καὶ τὸν ἐδάγκασε κάποιος σκύλλος εἰς ἓν μονοπάτι

τῆς χουέρτας. Ἐὖ ζῆλον ἄφρονον ἐξεπετάχθη μέσα ἀπὸ τοὺς θάμνους καὶ ἐνῆ ὁ νέος ἔσκυπτε διὰ νὰ ρίψῃ μίαν πέτραν, ἐθύθισε τοὺς ὀδόντας του εἰς τὰς σάρκας τοῦ ἰμίου. Ἡ μήτηρ του, ἡ ὁποία τὰς νύκτας αὐτὰς τῶν ἀρραβῶνων τὸν ἐπερίμενε διὰ νὰ τοῦ ἀνοίγῃ τὴν θύραν, ἐξερράγη εἰς θρήνους, βλέπουσα τὸ πελιδνὸν ἡμικύκλιον, ὅπου οἱ ὀδόντες τοῦ σκύλλου εἶχαν ἀφήσῃ ἐρυθρὰ στίγματα καὶ ἔτρεχεν ἐπάνω κάτω ἐτοιμάζουσα καταπλάσματα καὶ ζεστά.

Ὁ νέος ἐγέλα μὲ τοὺς φόβους τῆς δυστυχομένης γυναικός.
— Ἠσύχασε, μάνα, ἡσύχασε.

Δὲν ἦτο ἡ πρώτη φορὰ ποὺ τὸν ἐδάγκανε σκυλλί. Εἶχεν ἀκόμη τὰ σημάδια δαγκαριάτων, τὰ ὁποία ἄλλοτε εἶχε πάλῃ, ὅταν ἔτρεχεν εἰς τοὺς ἀγροὺς πετροβολῶν τοὺς σκύλλους. Ὁ γέρον Καλδέρας ἠμίλησεν ἀπὸ τὴν κλίνην του χωρὶς νὰ φαίνεται ταραγμένος: «Ἐὖ πρῶ! τὸ παιδί νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸν κτηνιατρον νὰ τοῦ καυτηριάσῃ τὴν πληγὴν μὲ καμμένον σίδηρον». Αὐτὴ ἦτο ἡ διαταγὴ του, χωρὶς πολλὰς συζητήσεις.

Ὁ νέος ὑπέστη τὴν καυτηρίασιν ἀτάραχος... Ἐχρηιάζοντο τέσσαρες ἡμέραι ἀνακαύσεως. Καὶ ὅμως καὶ πάλιν ὁ ἐργάτης αὐτός, παρ' ἄλλους τοὺς πόνους του, ἐδοῦθη τὸν πατέρα του μὲ πονεμένους τοὺς βραχίονας. Ἐὰ Σάββατα, ὅταν μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου ἐπήγαινε εἰς τῆς μνηστῆς του, τὸν ἠρώτων διαρκῶς περὶ τῆς ὑγείας του.

— Ἦ! καὶ τὸ δάγκαμα πῶς πάει;

Ἐψωνε τοὺς ἰμίους φαιδρῶς ὑπὸ τὸ ἐρωτηματικὸν βλέμμα τῆς νεάνιδος καὶ ἐκάθηντο καὶ οἱ δύο εἰς ἓν ἄκρον τοῦ μαγειρείου. Ἐμένον ἐκεῖ βυθισμένοι εἰς σιωπηλὸν βεμβασμὸν ἢ ὠμίλου χωρὶς νὰ τολμοῦν νὰ πλησιάσουν ὁ εἰς τὸν ἄλλον, ἀκαμπτοι καὶ σθεναροί, ἀφίλοντες μεταξὺ τῶν διαστήμα ἀρκετὸν «διὰ νὰ περναῖ ἓν ὄρεπανον», ὅπως γελῶν ἔλεγεν ὁ πατήρ τῆς μνηστῆς.

Μὴν ἐλόκληρος ἐπέρασε. Μόνον ἡ μήτηρ δὲν εἶχε λησιμονήσῃ τὸ δυστύχημα. Παρηκολοῦθαι μὲ ἀγωνιώδεις βλέμμα τὸν υἱὸν τῆς καὶ ἐκύτταζε μὲ φόβον τὸ πρόσωπόν του.

— Παναγία μεγαλόχαρη!

Ὁ Θεὸς καὶ ἡ Παναγία φαίνεται ὅτι εἶχαν ἐγκαταλείψῃ τὴν χουέρταν. Εἶς μίαν ἄλλην καλύβην εἰς νέος ὑπέφερε τὰ

βάσανα τῆς κολάσεως, διότι τὸν εἶχε δαγκάσει λυσσασμένος σκύλλος. Οἱ γείτονες ἤρχοντο μὲ τρόπον νὰ ἴδουν τὸ δυστυχημένον πλάσμα. Μόνον ἡ δυστυχῆς μήτηρ τοῦ Πασκουαλέτου δὲν ἐτόλμα νὰ παρουσιασθῆ, διότι ἐσυλλογιζέτο τὸν υἱὸν τῆς. Ὁ Πασκουαλέτος, ὑψηλὸς καὶ γερός ὡς πύργος θὰ εἶχε τὴν τύχην τοῦ δυστυχημένου αὐτοῦ νέου!

* *

Ἐν πρώτῃ ὁ Πασκουαλέτος δὲν ἠμπόρεσε νὰ σηκωθῆ ἀπὸ τὸν «πάγκον» τοῦ μαγειρείου. Ἡ μήτηρ τοῦ τὸν ἐβοήθησε νὰ πέσῃ εἰς τὸ μεγάλο νυμφικὸν τῆς κρεβάτι. Ἐπύρεσε καὶ ἤσθάνετο δριμεῖς πόνους εἰς τὸ μέρος τοῦ δῆγματος. Δυνατὴ ἀνατριχίλα διέτρεχεν ὅλον τὸ σῶμά του· ἔτριζαν οἱ ὀδόντες του καὶ τοὺς ὀφθαλμούς του ἐσκότιζε κίτρινος πέπλος. Ἐφθασε τότε ἐπάνω εἰς τὴν τριποδίξουσαν ἡμίονόν του ὁ γεροντότερος ἰατρός τῆς χουέρτας ὁ Δὸν Ἰωσήφ, μὲ τὰ αἰώνια καθαρτικά του διὰ πᾶν εἶδος ἀσθενείας, καὶ τοὺς ἐπιδέσμους του, τοὺς βουτηγμένους εἰς ἄλμυρον νερόν, διὰ τὰς πληγὰς. Μόλις ἤτένισε τὸν ἀσθενῆ ἔκαμε νεῦμα δυσολιωνόν:

— ὦ! πολὺ σοβαρὰ κατάστασις!

Ἡ περίπτωσις ἐπέβαλλε νὰ προσκληθοῦν οἱ μεγάλοι ἰατροὶ οἱ εὐρισκόμενοι εἰς τὴν Βαλεντίαν, οἱ ὅποιοι ἤξευραν περισσότερα ἀπ' αὐτόν. Ὁ Καλδέρας ἔξευξε τὸ κάρρον του καὶ ἀνεβίθασεν ἐπάνω τὸν Πασκουαλέτον. Ὁ νέος, συνελθὼν ἀπὸ τὴν κρίσιν, ἐμειδία, βεβαιῶνων, ὅτι δὲν ἠσθάνετο πλέον παρὰ ἓνα ἐλαφρὸν κνησμόν. Ὅταν ἐπανῆλθον εἰς τὴν οἰκίαν, ὁ πατήρ ἐφαίνετο ἡσυχώτερος. Ὁ ἰατρός εἶχε κάμῃ μιαν ἔνεσιν εἰς τὸν Πασκουαλέτον καὶ τὸν εἶχε καθησυχάσῃ μὲ παρηγορητικὰ λόγια· οὐχ ἦττον προσβλέπων αὐτόν εἶχεν ἐκφράσῃ τὴν λύπην του, ὅτι τόσον ἀργὰ τὸν συνεβουλεύθησαν.

Ἐπὶ δύο ἐβδομάδας πατήρ καὶ υἱὸς μετέβαιναν τακτικὰ εἰς τὴν Βαλεντίαν. Ἄλλ' ἐν πρώτῃ ὁ Πασκουαλέτος δὲν ἠμπόρεσε νὰ κινηθῆ. Ἡ κρίσις ἐπανῆλθεν ὀξυτέρα, ἀποσπῶσα κραυγὰς φρίκης ἀπὸ τὴν δυστυχημένην μητέρα. Συνεκρούοντο οἱ ὀδόντες του καὶ ἐξέβαλλε βογγητόν, τὸ ὅποιον ἔφερεν ἀφροὺς εἰς τὰ ἄκρα τοῦ στόματος. Οἱ ὀφθαλμοὶ του ἐξωγκωμένοι ἐξήρχοντο

ἔξω ἀπὸ τὰς κόγχας ὡς βᾶγες σταφυλῶν. Ἰσθηκίονετο μὲ σφασμοὺς ὀδύνης καὶ ἡ μήτηρ τοῦ ἐκρεμᾶτο ἀπὸ τὸν λαιμόν του, ἐκδηλοῦσα διὰ κραυγῶν τὴν φρίκην τῆς, ἐνῆ ὁ Καλδέρας, ἀθλητῆς σιωπηλός, συνεχράτει τοὺς βραχίονας τοῦ Πασκουαλέτου μετὰ γαληναίας δυνάμειος καὶ τὸν ἐξηνάγκαζε νὰ μένῃ ἀκίνητος.

— Παιδί μου, παιδί μου! ἔλεγε θρηνοῦσα ἡ μήτηρ.

Φεῦ! Μόλις τὸν ἀνεγνώριζεν ὅπως ἦτο. Ἐτῆς ἐφαίνετο ἄλλος, ὡς ἐὰν μόνον τὸ ἐξωτερικὸν περίβλημα εἶχε μείνῃ καὶ κάποιος δαίμων εἶχε κατοικήσῃ μέσα του, βασανίζων αὐτόν μὲ σκληροὺς ὀνυχισμοὺς καὶ ἐμφανιζόμενος εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του μὲ ἀπαισίας ἀναλαμπάς.

Ἐπειτα ἐπήρχετο ἡ γαλήνη, ἡ κατάπτωσις. Ὅλαι αἱ γυναῖκες τῶν περιχώρων συνηθροισμέναι εἰς τὸ μαγειρεῖον συνδιεσκέπτοντο περὶ τῆς τύχης τοῦ ἀσθενοῦς καὶ ἀνεθιμάτιζαν τὸν ἰατρὸν τῆς πόλεως καὶ τὰς διαβολικὰς ἐνέσεις του. Αὐτὸς τὸν εἶχε φέρῃ εἰς αὐτὴν τὴν θέσιν. Πρωτοῦ ὑποβληθῆ εἰς τὴν θεραπείαν του, τὸ παιδί ἦτο πολὺ καλλίτερα. Ὁ κακοῦργος! Καὶ τὸ «Κουβέρνο» ἀφίνει αὐτοὺς τοὺς κακοὺς ἀνθρώπους χωρὶς νὰ τοὺς τιμωρῇ! Δὲν ὑπήρχαν ἄλλα φάρμακα ἀπὸ τὰ παλαιὰ τὰ φάρμακα ὅσα εἶχαν εἶρη οἱ γεροντότεροι, βοηθούμενοι ἀπὸ τὴν πείραν των, οἱ ὅποιοι ἤξευραν περισσότερα ἀπὸ ἡμᾶς!

Εἰς γείτιον ἀνέλαθε νὰ φέρῃ γραῖαν μάγισσαν, ἡ ὅποια ἐθεράπευε τὰ δαγκάματα τῶν σκύλλων, τῶν ὄφειων καὶ τῶν σκορπίων. Μία γειτόνισσα ἔφερεν ἓνα γέροντα αἰγοβοσκόν, ὁ ὅποιος ἐθεράπευε χαράσσειν μὲ τὸν σιελόν του σταυροὺς ἐπὶ τοῦ πονοῦντος μέρους. Ἰὰ ἀφεψήματα τῶν χόρτων τοῦ βουνοῦ καὶ οἱ διὰ σιέλου σταυροὶ ἔδωσαν τὴν ἐλπίδα προσεχοῦς θεραπείας, ὅταν ἐβλεπαν τὸν ἀσθενῆ ἀκίνητον καὶ βιωθὸν ἐπὶ ὄρας νὰ προσηλῶνῃ κάτω βλέμμα κατάπληκτον, ὡς ἐὰν ἠσθάνετο νὰ ἔρχεται πρὸς αὐτόν κάτι τι ἀλλόκοτον, τὸ ὅποιον ἠϋξανε καὶ τὸν κατελάμβανε βαθμιαίως ὀλοκλήρον. Μετ' ὀλίγον νέα κρίσις ἔρριπτεν εἰς νέας ἀμφισβολίας τὰς γυναῖκας, αἱ ὅποια συνεζήτουν διὰ νέα φάρμακα.

Ἦλθε καὶ ἡ μνηστὴ του μὲ τοὺς μεγάλους μαυριτανῆς παρθένου ὀφθαλμούς τῆς, γεμάτους δάκρυα. Καὶ προχωροῦσα

δειλά ἐτόλμησε διὰ πρώτην φοράν νά ἐγγίση τήν χειρά του ἐρυθριῶσα·

— Τί κάνεις;

Καί ἐκεῖνος, ὁ τόσον περιπαθῆς ἄλλοτε, ἐζήτει νά ἀποφύγη τὸν θωπευτικὸν ἐναγκαλισμὸν καὶ ἀπέστρεψε τοὺς ὀφθαλμοὺς διὰ νά μὴ τὴν βλέπη, ὡς ἐάν ἐντρέπετο διὰ τὴν κατάστασιν του.

Καὶ ἡ μήτηρ ἔκλαιε. Παρθένα καὶ Βασίλισσα! Ἦτο πολὺ κακά! Θὰ ἀποθάνῃ!.. Ἄν τοῦλάχιστον ἤξευραν ποῖος σκύλλος τὸν ἐδάγκασε καὶ τοῦ ἔκοπταν τὴν γλῶσσαν διὰ νά τοῦ τὴν κάμουν ἔμπλαστρον, ὅπως συνεβούλευαν οἱ πλέον πεπειραμένοι ἀπὸ τοὺς ἐπισκέπτας!...

» »

Ἡ ὀργὴ ὅλη τοῦ Θεοῦ ἐφαίνετο ὅτι ἐξέσπα ἐπάνω εἰς τὴν χουέρταν. Οἱ σκύλλοι εἶχαν δαγκάσῃ καὶ ἄλλους σκύλλους καὶ δὲν ἦτο δυνατόν νά διακριθοῦν πλέον ὑγιεῖς καὶ ἄρρωστοι. Ὅλοι λυσσασμένοι! Ἐὰν τὰ παιδιά κλεισμένα εἰς τὰς οἰκίας προσέβλεπαν ἀπὸ τὰς μισαναιγμένας θύρας τὴν ἄπειρον ἔκτασιν τῆς γῆς μετ' ὀφθαλμοὺς τρόμου. Αἱ γυναῖκες ἐπήγαιναν διὰ μέσου ἐλικοειδῶν ἀτραπῶν κατὰ συμπαγεῖς δμίλους, στρέφουσαι γύρω βλέμματα ἀνήσυχτα καὶ τρέμουσαι ἐτάχυναν τὸ βῆμα, ἅμα ἤκουαν γαύγισμα. Οἱ ἄνθρωποι ἐδυσπίστουσαν πρὸς τοὺς σκύλλους των, ὅταν τοὺς ἔβλεπαν νά ἀφρίζουν, ἀσθμαίνοντας καὶ μελαγχολικοὺς. Καὶ τὸ λαγωνικόν, ὁ σύντροφος τοῦ κυνηγοῦ, ὁ ὑλακτῶν μανδρόσκυλλος, ὁ φυλάσσειν τὴν στάνην ἢ ὁ φωραλέος σκύλλος, ὁ ὅποιος δένεται εἰς τὸ κάρρον διὰ νά τὸ φυλάττῃ κατὰ τὴν ἀπουσίαν τοῦ οἰκοδεσπότη, ἐτίθοντο ὑπὸ ἐπιτήρησιν ἢ ψυχρῶς καὶ ἄνευ συγκινήσεως ἐφονεύοντο ὅπισθεν ἀπὸ τὸν μανδρότοιχον.

— Νά τα, νά τα! ἐφώναζαν ἀπὸ καλύβης εἰς καλύβην διὰ νά ἀναγγείλουν τὴν διέλευσιν ἀγέλης σκύλλων ἰωρσομένων, πειναλέων, μετ' ὁ δέρμα λασπωμένον, καταδιωκομένων νύκτα καὶ ἡμέραν, εἰς δρόμον ἀδιάκοπον. . . .

Αἱ οἰκίαι ἐκλείοντο, τουφέκια ἐπρόβαλλαν ἀπὸ τὰ παράθυρα, πυροβολισμοὶ ἀντήχουν ἀπὸ καλαμιῶνας, ἀπὸ θάμνους, ἀπὸ στάχους, ἀπὸ καλύβας, καὶ ὅταν οἱ σκύλλοι ἀποπεμπόμενοι, καταδιωκόμενοι πανταχόθεν, διηυθύνοντο πρὸς τὴν θάλασσαν

μετ' ἀκαταμάχητον φρενίτιδος, οἱ παραβινοφόροι τοποθετημένοι εἰς τὴν στενὴν λιωρίδα τῆς ἄμμου τοὺς ἐσκόπευαν καὶ τοὺς ἐδέχοντο μετ' ἄμετρον πυροβολισμῶν. Οἱ σκύλλοι τότε ἐγύριζαν ὅπισθεν, διερχόμενοι μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι τοὺς κατεδίωκαν μετ' ἄμετρον εἰς τὰς χεῖρας καὶ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἐπιπταν νεκροὶ εἰς τὸ ἄκρον μίαν διήρυγος. Ἦν ἐσπέραν τὴν ἀόριστον ἡσυχίαν τῆς πεδιάδος διέσχίζαν μακρῖνοι τουφεκοβολισμοί. Πᾶσα μορφὴ κινουμένη εἰς τὴν σκιάν ἐπροκάλει μίαν σφαῖραν. Πέριξ τῶν ἀγροικιῶν δημοβρονταὶ ἀπῆντων εἰς τὰ ὑπόκωφα γαυγίσματα.

Οἱ ἄνθρωποι, φοβούμενοι τὸν ἀμοιβαῖον τρόμον των, ἀπέφευγαν ἀλλήλους.

Μόλις ἐνύκτινον, ἡ χουέρτα ἔμενον ἄφωνος, χωρὶς ψυχὴν κυκλοφοροῦσαν εἰς τὰ μονοπάτια τῆς, ὡς ἐάν ὁ θάνατος εἶχε καταλάβῃ τὴν πένθιμον πεδιάδα, τὴν χλοάζουσαν καὶ γελαστήν κατὰ τὰς ἴσρας τοῦ ἡλίου. Μία μικρὰ ἐρυθρὰ κηλὶς, δάκρυ φωτός, ἔτρεμε μέσα εἰς τὸ σκότος. Ἦρχετο ἀπὸ τὴν οἰκίαν τοῦ Καλδέρα, ἔπαι αἱ γυναῖκες καλισμέναι κάτω, γύρω ἀπὸ τὸν λύχνον, ἀνεστέναζαν φοβισμέναι ἀπὸ τὰς ὀξείας κραυγὰς τοῦ ἀσθενοῦς, τὸν τριγμὸν τῶν ὀδόντων του, τὸν θόρυβον τῶν μυῶνων του συστρεφομένων, ὑπὸ τὴν δύναμιν τῶν βραχιόνων, οἱ ὅποιοι προσεπάθουν νά τὸν καταβάλουν.

Ἡ μήτηρ ἐκρεμάτο ἀπὸ τὸν λαιμὸν τοῦ μανιώδους αὐτοῦ, ὁ ὅποιος ἐφόβιζε τοὺς ἄνδρας. Μόλις τὸν ἀνεγνώριζε! Δὲν ἦτο πλέον ἐκείνος· ἐξόφθαλμος, μετ' ὁ πρόσωπον πελιδῶν καὶ μελανόν, μετ' ὁ σφραδασμοὺς βασανιζομένου ζήου, μετ' ὁ γλῶσσαν κρεμαμένην ἔξω, μετ' ὁ ἀναθράζοντας ἀφροῦς, ἀσθμαίνων ἀπὸ δίψαν ἀσθεστον, ἐπεκαλεῖτο τὸν θάνατον μετ' ἄνακραυγὰς ἀπέλιπιδας. Ἦκτόπα τὴν κεφαλὴν εἰς τοὺς τοίχους. Προσεπάθει νά δαγκάσῃ. Ἄλλ' ἦτο πάντοτε τὸ παιδί τῆς καὶ αὐτὴ δὲν τὸν ἐφοβείτο, ὅπως οἱ ἄλλοι. Ἐὸ ἀπειλητικὸν στόμα ἐστέκετο πλησίον τοῦ ἰσχροῦ προσώπου, τὸ ὅποιον κατέδρεχαν τὰ δάκρυα: «Μάννα μου, μάννα μου!» Ἦν ἀνεγνώριζεν εἰς τὰ σύντομα αὐτὰ φητεῖνὰ διαλείμματα. Δὲν ἔπρεπε νά τὸν φοβῆται. Ποτὲ δὲν ἦν τὴν ἐδάγκανε. Καὶ ὡς ἐάν εἶχεν ἀνάγκην λείας διὰ νά κατασιγάσῃ τὴν λύσσαν του, ἐθύβριζε τοὺς ὀδόν-

τας εις τὴν σάρκα τῶν βραχιόνων του καὶ ἐδάγκανεν, ἐδάγκανεν αἱματινωμένος.

— Παιδί μου, παιδί μου! ἔλεγε θρηνοῦσα ἡ μήτηρ.

Ἐσπόμενε τὸν ἀφρὸν τοῦ θανάτου ἐπάνω εἰς τὸ στόμα του καὶ ἔπειτα ἔφερε τὸ μανδήλιον εἰς τοὺς ὀφθαλμούς της χωρὶς νὰ φοβῆται τὸ μόλυσμα. Ὁ Καλδέρας μὲ τὴν στυγνὴν σοδαρότητά του δὲν ἐπρόσεχε τοὺς ἀπειλητικούς ὀφθαλμούς τοῦ ἀρρώστου τοὺς προσηλωμένους μὲ μανίαν ἐπάνω του. Ὁ δυστυχὴς δὲν ἐσέβετο πλέον τὸν πατέρα. Ἄλλ' ὁ χειροδύναμος Καλδέρας, ἀψηφῶν τὰς ἀπειλὰς τοῦ στόματος ἐκείνου, τὸν ἐκράτει σφικτὰ ἐπάνω εἰς τὴν κλίνην, ὅταν ἐπεχείρει νὰ φύγῃ διὰ νὰ περιφέρῃ ἀνὰ τὸν κόσμον τὴν φρικτὴν ὀδύνην τὴν κατατρώγουσαν τὰ σπλάγχνα του. Τὰς κρίσεις πλέον δὲν διεδέχοντο μεγάλα διαλείμματα ἡσυχίας. Ἦσαν σχεδὸν συνεχεῖς καὶ ὁ ἐκμανὴς ἐσφάδαζε καταξοσχισμένος, αἱματωμένος ἀπὸ τὰ ἰδικὰ του δαγκάματα, μὲ τὸ πρόσωπον πελιθόν, τοὺς ὀφθαλμούς συστρεφομένους, ἑκτρινωπούς, ὡς τερατῶδές τι ζῆρον ἐκτὸς τῆς ἀνθρωπίνης δημιουργίας. Ὁ γέρον ἰατρός δὲν ἐζήτηε πλέον εἰδήσεις του. Πρὸς τί; ὅλα εἶχαν τελειώσῃ. Αἱ γυναῖκες ἔκλαιαν χωρὶς ἐλπίδα. Ὁ θάνατος ἦτο βέβαιος. Ἐλυποῦντο μόνον τὰς μακρὰς ὥρας, τὰς ἡμέρας ἴσως τοῦ φοβεροῦ μαρτυρίου, αἱ ὅποια ἀπέμεναν εἰς τὸν δυστυχισμένον Πασκουαλέτον.

∴ ∴

Ὁ Καλδέρας δὲν εὔρισκε πλέον μεταξὺ τῶν φίλων καὶ τῶν συγγενῶν του ἀνθρώπους ἀρκετὰ γενναίους διὰ νὰ συγκρατοῦν τὸν ἀσθενῆ. Ὅλοι ἐκύτταζαν μὲ τρόπον τὴν θύραν τοῦ δωματίου. Ἀπαντᾷ κανεὶς εἰς τὸ κτύπημα τοῦ ἐγχειριδίου. Ἰὼς τὴν σφαῖραν ἀντιτάσσει σφαῖραν. Ἀλλὰ τὸ ἀφρίζον ἐκεῖνο στόμα ἐφόνευε μὲ τὸ δάγκαμά του.

Ὁ ἀρρώστος δὲν ἀνεγνῶριζε πλέον τὴν μητέρα του. Κατὰ τὰ τελευταῖα φωτεινὰ διαλείμματα, τὴν εἶχεν ἀπομακρύνῃ μὲ ἀπότομον τρυφερότητα. Νὰ φύγῃ πλέον. Δὲν τὴν ἤθελε! Ἰὼφοβεῖτο μὴ τῆς κάμῃ κακόν. Ἄλλαι γυναῖκες ἔσυραν τὴν δυστυχισμένην ἐκτὸς τοῦ δωματίου καὶ τὴν ἐκράτουν εἰς τὸ μαγειρεῖον διὰ τῆς βίας.

Ὁ Καλδέρας δι' ὑπερτάτης προσπάθειας ἔδεσε τὸν ἀσθενῆ ἐπάνω εἰς τὴν κλίνην. Οἱ ὀφθαλμοὶ του ἐγέμισαν ἀπὸ δάκρυα. Ὁ πατήρ εἶχε τὴν ἐντύπωσιν ὅτι ἔθλαπτε τὸ παιδί του, καὶ τοῦ ἤνοιγε τὸν τάφον εἰς τὴν κλίνην, ὅπου ἐγεννήθη. Ὁ ἀσθενὴς ἐσφάδαζε μὲ συσπασμούς ἐκφρονας. Νὰ ζήσῃ κανεὶς τόσα ἔτη διὰ νὰ καταλήξῃ ἐκεῖ! Νὰ δημιουργήσῃ μιαν ζωὴν καὶ νὰ εὐχεται νὰ σβύσῃ τὸ ταχύτερον!

Ἐκλείσε τὸ διημέριον διὰ νὰ ἀποφύγῃ τὴν φρικτὴν τῆς κραυγῆς ἐκείνης. Ἄλλ' εἰς τὴν οἰκίαν ἀντήχει τὸ ἀσῆμα τῆς λύσσης, εἰς τὸ ὅποιον ἀπήντων οἱ λυγμοὶ τῆς μητρὸς καὶ τῶν γειτονισσῶν πέριξ τῆς τρεμοσβυνοῦσης λυχίας.

Ὁ Καλδέρας ἐκτύπησε τὸν πόδα: «Νὰ σκάσουν αἱ γυναῖκες!» Διὰ πρώτην φοράν ἡ διαταγή του δὲν ἐξετελέσθη. Καὶ ἐξήλθε τῆς οἰκίας του φεύγων τὰς θρηνοῦσας.

Ἐνόητινε. Χρυσὴ ταινία διέθεε τὸν ὀρίζοντα. Ἰσπάνω του ἔστειλαν οἱ ἀστέρες. Ἀπὸ τὰς οἰκίας, μόλις διαφαινομένας, ἀνῆρχετο σύμμικτος ἰόρυθος χρεμετισμῶν, γαυγυσμάτων, κακαρισμάτων, —τελευταῖοι ἀνατριχιασμοὶ τῆς ζωῆς πρὸ τοῦ ὕπνου. Ἀσθημα κενὸ κατέλαθε τὸν τραχὺν αὐτὸν ἀνδρα ἐν μέσῳ τῆς τυφλῆς, τῆς ἀναισθητοῦ εἰς τὰς ὀδύνας τοῦ ἐμφύχου φύσεως. Ἦ ἔμελεν ὁ πόνος του τὰ φωτεινὰ ἐκεῖνα σημεῖα, τὰ ὅποια τὸν ἔθλαπαν ἀπὸ ὑψηλά:...

Ἰὼκ νέου ὁ μακρινὸς ὠρυγμὸς τοῦ ἀσθενοῦς ἔφθασε μέχρις αὐτοῦ. Αἱ τρυφερότητες τῶν πρώτων χρόνων τῆς καρδίας του ἀνέδρυσαν ἀπὸ τὸ βάθος τῆς ψυχῆς του. Ὁ Καλδέρας ἔκαμε κίνημα φρίκης καὶ ἔφερε τὰς χεῖρας εἰς τὸ μέτωπον, ὡς διὰ ν' ἀποδιώξῃ κάποιαν σκληρὰν ἰδέαν. Καὶ ἔπειτα ἐφάνη διστάζων.

Διατί ὅχι;...

Διὰ νὰ μὴ ὑποφέρῃ πλέον... διὰ νὰ μὴ ὑποφέρῃ πλέον!

Ἰμμήθηκεν εἰς τὴν οἰκίαν καὶ ἐξήλθεν ἀμέσως μὲ τὸ δίκαινον ὄπλον του. Ἰστρεξε πρὸς τὸν φεγγίτην τοῦ δωματίου, ὡς νὰ ἐφοβεῖτο μὴ μεταμεληθῆ καὶ εἰσῆγαγε τὸ ὄπλον διὰ τῆς ὀπῆς.

Ἦκουεν ἀκήρη τὸν ῥόγγον τῆς ἀγωνίας, τὸν τριγμὸν τῶν ὀδόντων, τὴν κραυγὴν τῆς μανίας. Οἱ ὀφθαλμοὶ του συνηθισμένοι εἰς τὸ σκότος εἶδαν τὴν κλίνην εἰς τὸ βάθος τοῦ πενήμου δωματίου, εἶδαν τὸ σῆμα τὸ ἀνασφαδάζον, τὴν ὠχρὰν

κηλίδα τοῦ προσώπου, τὸ ὅποιον ἐφαίνετο καὶ ἐξηφανίζετο ἔπειτα μὲ σπασμοὺς ἀπελπισίας.

Ἐφοδῆθη τὸν τρόμον τῶν χειρῶν του, τοῦ σφυγμοῦ του τὸν παλμόν, αὐτὸς ὁ πρῶτος τῆς χουέρτας κυνηγός, ὁ συνηθισμένος νὰ κτυπᾷ τὰ πτηνὰ χωρὶς νὰ τὰ βλέπη.

Αἱ κραυγαὶ τῆς μητρὸς τοῦ ἐνεθύμιζαν ἄλλας μακρινάς, πολὺ μακρινάς—εἶχαν ἔκτοτε παρέλθῃ εἴκοσι δύο ἔτη—ὅταν ἐγέννα τὸν μονογενῆ της υἱὸν ἐπάνω εἰς τὴν αὐτὴν κλίνην.

— Ἦ, ἔτσι νὰ τελειώσῃ! . . .

Ἦψωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς, γεμισμένους ἀπὸ δάκρυα εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ τὸν εἶδε μαῦρον κατάμαυρον, χωρὶς κανὲν ἄστρον.

— Θεέ μου, διὰ νὰ μὴ ὑποφέρῃ πλέον! διὰ νὰ μὴ ὑποφέρῃ πλέον! . . .

Καὶ ἐπαναλαμβάνων τὰς λέξεις αὐτὰς ἐσκόπευσεν, ἐπλέσε τὴν σκανδάλην μὲ δάκτυλον τρέμοντα . . . Δύο πυροβολισμοὶ ἠκούσθησαν!

Μετάφρασις Δ. Κ.

ΣΗΜ. Μ.—Ὁ Μ. Ἰσπανὸς συγγραφεὺς τοῦ ἰσπανικοῦ αὐτοῦ διηγηματικοῦ βιβλίου Ἰβανέθ, καταστάς ταχὺτατα διάσημος κατ' ἄλλην τὴν Ἑὐρώπην, θεωρεῖται ὡς ὁ Γκὺ δὲ Μωπασσάν τῆς ἰσπανικῆς φιλολογίας διὰ τὴν ἔντονον δύναμιν τῶν περιγραφῶν καὶ τὴν πραγματιστικὴν ἀντίληψιν τῆς τέχνης. Ἔργα του ἤρχισαν δημοσιευόμενα ἀπὸ τινος εἰς ἕλα τὰ περιοδικὰ τοῦ κόσμου.

Η ΙΔΡΥΣΙΣ ΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ

Ἡ περὶ Ἰδρύσεως Ἑργατικῆς Σχολῆς διάταξις τῆς Διαθήκης τοῦ ἀειμνήστου Κωνσταντίνου Σεβαστοποῦλου, περιλαμβανομένη εἰς τὸν 2ον Κωδικέλλον τῆς 6 Μαΐου 1905, ἔχει οὕτω:

Ἐπιθυμῶν συντελέσαι τὸ ἐπ' ἐμοὶ εἰς τὴν μόρφωσιν ἱκανῶν ἐργατῶν, χρηστῶν πολιτῶν καὶ ἐντίμων οἰκογενειάρχων, ἀποτελούντων τὸ μέγιστον ἐχέγγυον εὐήμερουσῆς πολιτείας, διατάσσω, ὅπως ἐκ τῆς περιουσίας μου κατατεθῶσι παρὰ τῆ Ἑθνικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος ἐντόκιος δραχμιαὶ τριακόσαι χιλιάδες (ἀρ. 300,000) ὡς κληροδότημα ὑπὲρ τοῦ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Α. Β. Γ. τῆς Περιγικίσεως Σοφίας Συλλόγου πρὸς Διάδοσιν Ὑφελίμων Βιβλίων, ἕνα χρησιμεύσασαι πρὸς ἴδρυσιν καὶ συντήρησιν ἐν Ἀθήναις Σχολῆς ἀρρένων, φερούσης τὸ ὄνομα «Σεβαστοπούλειος Ἑργατικῆς Σχολῆς». Ἡ διαχείρισις τοῦ ἄνω ποσοῦ, — ὅπερ ἐν περιπτώσει κατ' ἴνην ἐπαρκέσει ἢ περιουσία μου θέλει κατατίθεσθαι εἰς φράγκια χρυσᾶ 300,000—καὶ ὅπερ ἀποτελέσει τὴν περιουσίαν τῆς Σχολῆς, ὀρίζω, ὅπως ἐνεργῆται ὑπὸ τριμελοῦς διαχειριστικῆς Ἑπιτροπῆς ἀποτελουμένης ἐκ τοῦ Προέδρου τοῦ Συλλόγου πρὸς Διάδοσιν Ὑφελίμων Βιβλίων, ἐνὸς τῶν ὑποδιοικητῶν τῆς Ἑθνικῆς Τραπεζῆς, ἐκλεγομένου ὑπὸ τοῦ Διοικητοῦ τῆς Τραπεζῆς, καὶ τοῦ κυρίου Ἰδίουμίου Μαργέλλου, ὃν ὀρίζω διὰ τῆς Διαθήκης μου ὡς ἕνα τῶν ἐκτελεστῶν αὐτῆς. Ἐκλιπόντος τοῦ τελευταίου τούτου, οἱ ἕτεροι δύο ἐκλέγουσι τὸν ἀντικαταστάτην του. Ἐκ τοῦ ἄνω ποσοῦ τῶν τριακοσίων χιλιάδων δραχμῶν ἢ φράγκων χρυσῶν, αἱ ἑκατὸν χιλιάδες χρησιμοποιοῦνται πρὸς ἀνέγερσιν τοῦ καταστήματος τῆς Σχολῆς μετὰ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτῆς, ἐπίπλωσιν καὶ ἀγορὰν καταλλήλων διδασκτικῶν ὀργάνων, οἱ τόκοι δὲ τοῦ ὑπολοίπου ποσοῦ, ὅπερ θέλει μένειν ὡς διαρκῆς κατάθεσις παρὰ τῆ Ἑθνικῆς Τραπεζῆς, θέλουσι χρησιμεύειν διὰ τὰ ἐξοδα τῆς συντηρήσεως τῆς Σχολῆς, ἥτις θέλει λειτουργεῖν κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ὑπο-

βληθέντος μοι ὑπὸ τοῦ ἀνω Συλλόγου Καταστατικοῦ. Ἐὸ Καταστατικὸν τοῦτο ἐξ ἄρθρων 17 ἀναγνοῦς ἐνέκρινα καὶ ὑπέγραψα εἰς διπλοῦν ὑπὸ σημερινὴν ἡμερομηνίαν, σφραγίσας δὲ διὰ τῆς σφραγίδός μου, φερούσης γαλλικὰ στοιχεῖα C. E. S., ἐν δυοῖν φακέλλοις, παρέδωκα τὸν μὲν τῷ προέδρῳ τοῦ Συλλόγου πρὸς Διάδοσιν Ὁφελίμων Βιβλίων κ. Δ. Βικέλα, τὸν δὲ ἕτερον τῷ κ. Εὐθυμίῳ Μαργέλλῳ, ἵνα χρησιμοποιηθῶσιν ἐν καιρῷ. Οἱ φακέλλοι οὗτοι φέρουσι τὴν ἐξῆς ἐπιγραφὴν «Καταστατικὸν Ἐργατικῆς Σχολῆς». Ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν δι' ὁποιοδήποτε λόγον δὲν ἀρχίσῃ ἢ πρὸς ἀνέγερσιν τῆς Σχολῆς ἐργασία μετὰ τὸν θάνατόν μου ἐξ μῆνας, τότε ἢ ὑπὸ στοιχ. ΙΑ' διατάξεις τοῦ παρόντος Κωδικέλλου μου θεωρηθῆτω ὡς μὴ ὑπάρχουσα καὶ τὸ ποσὸν τῶν 300.000 δραχμῶν ἢ φράγκων χρυσῶν τὸ προωρισμένον διὰ τὴν Ἐργατικὴν Σχολὴν ἐπανέρχεται εἰς τὴν λοιπὴν περιουσίαν μου καὶ διανέμεται κατ' ἀναλογίαν εἰς τὰ λοιπὰ κληροδοτήματα τῆς τε Διαθήκης μου καὶ τῶν δύο Κωδικέλλων.

Ἀποσφραγισθέντος τὴν 10 Νοεμβρίου ἐνῶπιον τοῦ συμβολαιογράφου κ. Πλ. Γλυκοφρύδη τοῦ εἰς χεῖρας τοῦ προέδρου τοῦ Συλλόγου κατετεθειμένου φακέλλου, εὐρέθη ἐντὸς αὐτοῦ τὸ ἐν τῷ Κωδικέλλῳ ἀναφερόμενον Καταστατικὸν τῆς Σχολῆς ἔχον ὡς ἑξῆς:

ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΝ ΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ

Ἄρθρον 1.

Ἰδρύεται ἐν Ἀθήναις ὑπὸ τὴν προστασίαν καὶ τὴν ἀνωτάτην ἐποπτείαν τῆς Αὐτῆς Βασιλικῆς Ἰψηλότητος τῆς Πριγκιπίσσης Σοφίας Σχολὴ ἀρρένων ὑπὸ τὴν Ἐπισημίαν «Σεβαστοπούλειος Ἐργατικῆ Σχολή».

Ἄρθρον 2.

Σκοπὸς τῆς Σχολῆς εἶναι ἡ ἠθικὴ ἐξύψωσις καὶ ὕλικὴ βελτίωσις τῶν βιοτεχνικῶν ἐπαγγελμάτων καὶ ἡ πρὸς ταῦτα κατευθύνσεις τῶν ἀνευ ὁδηγίας καὶ ἀρωγῆς παραπλανημένων καὶ πολλάκις ἀπολλυμένων τέκνων τοῦ λαοῦ.

Ἄρθρον 3.

Ὁ σκοπὸς οὗτος ἐπιδιώκεται διὰ τῆς ἐν τῇ Σχολῇ παροχῆς ὡς ἐνεστὶν ἀρτίας μορφώσεως καὶ πρακτικῆς προπαρασκευῆς πρὸς τὸν κατόπιν βίον παιδῶν ἀποφοιτησάντων τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου ἡλικίας 12 — 14 ἐτῶν.

Ἄρθρον 4.

Ἡ ἀνέγερσις τοῦ Καταστήματος τῆς Σχολῆς, ἡ ὀργάνωσις αὐτῆς καὶ ἡ καθόλου διοίκησις αὐτῆς ἀνατίθενται εἰς τὸν ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Α. Β. Γ. τῆς Πριγκιπίσσης Σοφίας, Σύλλογον πρὸς Διάδοσιν Ὁφελίμων Βιβλίων ὡς εἰδικῶς ἐγκύψαντα εἰς τὴν μελέτην τῶν ἐν Ἑσπερίᾳ ἀναλόγων Σχολῶν. Ἡ διαχείρισις δὲ τῆς πρὸς τοῦτο ὀριζομένης περιουσίας θέλει ἐνεργεῖσθαι ὑπὸ τριμελοῦς Διαχειριστικῆς Ἐπιτροπῆς, ἀποτελουμένης ὑπὸ τοῦ Προέδρου τοῦ Συλλόγου, ἐνὸς τῶν Ἵποδιοικητῶν τῆς Ἐθνικῆς Ἐραπέζης, ὀριζομένου ὑπὸ τοῦ Διοικητοῦ, καὶ τοῦ ἐκ τῶν ἐκτελεστικῶν τῆς Διαθήκης μου Κυρίου Εὐθυμίου Μαργέλλου.

Ἄρθρον 5.

Ἐὰ τῆς ὑγιεινῆς διαίτης τῶν μαθητῶν ἐπιμελεῖται Κοσμητεία ἐκ τριῶν Κυριῶν καὶ ἐνὸς ἱατροῦ ὑγεινολόγου, ὀριζομένων ὑπὸ τῆς Σεπτῆς Προστάτιδος τῆς Σχολῆς.

Ἄρθρον 6.

Ἡ Σχολὴ ἀποτελεῖται ἐκ δύο τμημάτων, τοῦ Σπουδαστηρίου καὶ τοῦ Ἐργαστηρίου. Καὶ ἐν μὲν τῷ πρώτῳ διδάσκονται μαθήματα συνεχίζοντα καὶ συμπληροῦντα τὴν κτηθείσαν ἐν τῇ Δημοτικῇ Σχολῇ Ἑλληνοπρεπὴ παιδείαν, παρασκευάζοντα δὲ καὶ πρὸς τὸν κατόπιν κενωνικὸν βίον, ἐν δὲ τῷ ἔργαστηρίῳ ἀναπτύσσονται ἐμπράκτως πᾶσαι αἱ δεξιότητες αἱ ἀπαραίτητοι διὰ πάντα τεχνίτην καὶ σχετιζόμεναι πρὸς τὴν ἐπὶ χάρτου, δερμάτων, ξύλου, λίθου καὶ μετάλλου ἐργασίαν.

Ἄρθρον 7.

Ἡ Σχολή, ἀπεβλέπουσα εἰς τὴν σκόπιμον καλλιέργειαν τῆς ἰδιοφυίας ἐκάστου μαθητοῦ, παρέχει πλήρη ἐλευθερίαν εἰς τὴν

ὑπὸ τῶν ἐκ ταύτης ἀποφοιτῶντων ἐκλογὴν ἐπαγγέλματος, ἀποκομιζόντων ἐκ τῆς τριετοῦς φοιτήσεως τὰ ἀπαραίτητα ἐφόδια πρὸς εὐδοκίμησιν ἐν οἰκοδόμῳ κλάδῳ τῆς βιοτεχνίας.

Ἄρθρον 8.

Ἴνα σκοπιμώτερον ἐργάζεται ἡ Σχολή, ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν αὐτῇ φοιτῶντων κατὰ μὲν τὸ πρῶτον ἔτος δὲν δύναται νὰ ὑπερβῇ τοὺς 40, λειτουργούσης μόνῃς τῆς 1ης τάξεως, κατὰ δὲ τὸ δεύτερον ἔτος δὲν δύναται νὰ ὑπερβῇ τοὺς 80, λειτουργούσης καὶ τῆς 2ας τάξεως, καὶ κατὰ τὸ τρίτον καὶ τὰ κατόπιν ἔτη δὲν δύναται νὰ ὑπερβῇ τοὺς 120, λειτουργουσῶν καὶ τῶν τριῶν τάξεων.

Ἄρθρον 9.

Ἡ παραδοχὴ μαθητῶν εἰς τὴν 1ην τάξιν γίνεται πάντοτε κατόπιν εἰσαγωγικῆς ἐξετάσεως καὶ κατὰ σειράν ἐπιτυχίας, λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν οὐ μόνον τῆς παιδείσεως αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἠθους καὶ τῆς δεξιότητος αὐτῶν καὶ τῆς σωματικῆς εὐεξίας. Οἱ μὴ ἀποδεικνυόμενοι ἐπιδέκτικοι μαθήσεως κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς μαθητείας τῶν δὲν γίνονται δεκτοὶ ἐπὶ πλέον ἐν τῇ Σχολῇ. Εἰς τὴν 2αν καὶ 3ην τάξιν οὐδεὶς γίνεται δεκτὸς ἔξωθεν, ἀλλ' οἱ ἐκ κατωτέρας τάξεως προαγόμενοι.

Ἄρθρον 10.

Μεταξὺ τῶν διδασκομένων ἐν τῇ Σχολῇ περιλαμβάνονται τὰ καθήκοντα τοῦ ἀνθρώπου ὡς χριστιανοῦ καὶ ὡς πολίτου εὐνομιμένου Κράτους, στοιχεῖα Λογιστικῆς καὶ Καταστιχογραφίας, μετ' ἰδιαιτέρας δὲ μερίμνης ἢ ἰχνογραφία, ἢ κοσμηματογραφία, ἢ προπλαστικὴ (modelage), ἔτι δὲ ἀρχαὶ κηπουρικῆς καὶ οἰκιακῆς κτηνοτροφίας· ὡς ἀσκήσεις δὲ σωματικαὶ αἱ ἐθνικαὶ καὶ παιδικαὶ, αἱ πεζοδρομίαι καὶ ὀρειβάσαι καὶ ἡ σκοποβολή.

Ἄρθρον 11.

Τοῖς μαθηταῖς παρέχεται δωρεὰν εἰ δυνατόν ἢ ἐπὶ ἐλαχίστην τιμῆματι, τῇ φροντίδι τῆς ἐκ Κυριῶν κοσμητείας, τὴν μὲν πρῶταν γάλα, τὴν δὲ μεσημέριαν τροφήν ἐκ τοῦ οἰκονομικοῦ συσσιτίου. Ἐπίσης θέλει ληφθῆ πρόνοια, ὅπως οἱ μαθηταὶ

λοῦνται τακτικῶς καὶ διάγῳσιν ἐν γένει ὑπὸ ὄρους ὑγιεινοῦς ἐξασφαλίζοντας τὴν ἀπρόσκοπτον σωματικὴν καὶ πνευματικὴν ἀνάπτυξιν αὐτῶν.

Ἄρθρον 12.

Ὁ Διευθυντὴς τῆς Σχολῆς διορισθησόμενος κατόπιν διαγωνισμοῦ προκηρυχθησομένου ὑπὸ τοῦ Συλλόγου καὶ τῆς Διαχειριστικῆς Ἐπιτροπῆς, ταυτοχρόνως μετὰ τῆς πρὸς ἀνέγερσιν τοῦ Καταστήματος μειοδοτικῆς δημοπρασίας, ἀποσταλήσεται κατὰ τὸ μέχρις ἀποπερατώσεως τοῦ Καταστήματος διάστημα, ὅπως ἀσκηθῆ πρακτικῶς πρὸς ὀργάνωσιν καὶ διεύθυνσιν τῆς Σχολῆς εἰς ἀναλόγους Σχολὰς τῆς Ἑσπερίας, διατιθεμένου πρὸς τοῦτο ἐκ τῶν προσόδων τοῦ πρὸς συντήρησιν τῆς Σχολῆς προοριζομένου κεφαλαίου ποσῶν μέχρι πέντε χιλιάδων φράγκων. Διὰ τὴν γίνῃ ἐν τούτοις δεκτὸς εἰς τὸν διαγωνισμόν διὰ τὴν θέσιν Διευθυντοῦ, δεῖον νὰ φέρῃ δίπλωμα Διδάκτορος τῶν Φυσικομαθηματικῶν Ἐπιστημῶν ἢ πτυχίον Πολυτεχνικῆς Σχολῆς ἢ ἄλλης ἰσοβάθμου Ἑλληνικῆς ἢ ξένης.

Ἄρθρον 13.

Ἡ Σχολὴ ἀποδέχεται δωρεὰς καὶ κληροδοτήματα ὡς καὶ πᾶσαν ἄλλην προσφοράν, ἀναγραφομένην ἐν ἰδίᾳ στήλῃ τῶν ὑπὲρ τὰς χιλίας δραχμὰς προσφερόντων, ἀλλ' ἐν οὐδεμίᾳ περιπτώσει ἐπιτρέπεται ἢ ἀλλαγῆ τοῦ ὀνόματος ἢ ἡ μετατροπὴ τοῦ ἀρχικοῦ προοριζομένου αὐτῆς.

Ἄρθρον 14.

Ἐν περιπτώσει ἀνεπαρκείας τῶν ἐτησίων προσόδων τῆς Σχολῆς πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ σκοποῦ αὐτῆς οἱ διοικοῦντες αὐτὴν θέλουσι μεριμνᾶ τότε περὶ ἐξουρέσεως καὶ ἄλλων συμπληρωτικῶν πόρων.

Ἄρθρον 15.

Αὐξανόμενου τοῦ κεφαλαίου τῆς Σχολῆς εἰς βαθμὸν ἐπιτρέποντα τὴν ἐκ τῶν προσόδων λειτουργίαν καὶ ἄλλων τμημάτων, δύναται νὰ ἰδρυθῶσι τιαυτὰ ἐν ἄλλαις συνοικίαις τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν ἢ τοῦ Πειραιῶς κατὰ τὸ πρότυπον τῆς ἀρχικῆς Σχολῆς.

Ἄρθρον 16.

Ἡ Σχολή ἔχει ὡς ἔμβλημα ἐπὶ τῆς σφραγίδος, ἐπὶ τῶν ἀπολυτηρίων τῶν μαθητῶν καὶ πάντων τῶν ἐντύπων αὐτῆς παραστάσιν τῆς Νίκης στεφανούσης δι' ἐλαίας κεκμηκότα ἐργάτην.

Ἄρθρον 17.

Τὰ τῆς ἐσωτερικῆς λειτουργίας τῆς Σχολῆς, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν διατάξεων τοῦ παρόντος Καταστατικοῦ καὶ συμφώνως πρὸς τοὺς Νόμους τοῦ Κράτους, θέλουσι κανονισθῆ ἔν καιρῷ διὰ πλήρους ὀργανισμοῦ ἐκπονηθῆσομένου ὑπὸ τοῦ Συλλόγου πρὸς Διάδοσιν Ὁφελίμων Βιβλίων καὶ ἐγκριθῆσομένου διὰ Βασιλικοῦ Διατάγματος.

Ἀναγνωσθὲν τὸ παρὸν Καταστατικὸν ἐνεκρίθη παρ' ἐμοῦ καὶ ὑπογράφεται.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 5 Μαΐου 1905.

Κ. Ε. ΣΕΒΑΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΛΛΑΣ

Τὴν 3ην Νοεμβρίου ἀπεσφραγίσθη ἐνώπιον τοῦ Πρωτοδικείου Ἀθηνῶν ἡ διαθήκη τοῦ ἀειμνήστου Κωνσταντίνου Σεβαστοπούλου. Διὰ ταύτης ἐρίζονται τὰ εἰς κληροδοτήματα ὑπὲρ ἐπιφανῶν καὶ ἀγαλλοεργῶν ἰδρυμάτων Κωνσταντινουπόλεως:

100,000 φρ. εἰς τὸ Πατριαρχεῖον διὰ σχολὴν ἀρρένων ξένων γλωσσῶν καὶ ὀργανοτροφεῖον κορασίων.

100,000 » εἰς τὸ Ὀρφανοτροφεῖον ἀρρένων Περικλήτου.

50,000 » εἰς τὴν Σχολὴν ἀπόρων κορασίων Πάρα.

50,000 » εἰς τὸ Ἰωαννῆμον Παρναγαγοεῖον.

30,000 » εἰς τὴν Μ. Σχολὴν τοῦ Γένους.

25,000 » εἰς τὴν Φιλάνθρωπον Ἀδελφότητα Κυριῶν.

25,000 » εἰς τὸν Ἑλληνικὸν Φιλολογικὸν Σύλλογον.

12,800 » εἰς τὸν ἐκκλησιαστικὸν Μουσικὸν Σύλλογον πρὸς ἀνάγεισιν κτιρίων.

5,000 » πρὸς ἰδρυαὶν ἀσθλῶν διὰ ἐκθεατὰ ὀργανὰ τοῦ Πάρα.

Διὰ παρόμοια ἰδρύματα τῶν Ἀθηνῶν ἐρίζονται τὰ εἰς κληροδοτήματα:

500,000 φρ. εἰς τὴν Γεωργικὴν Ἑταιρίαν.

300,000 » εἰς τὸν Σύλλογον πρὸς Διάδοσιν Ὁφελίμων Βιβλίων πρὸς ἰδρυαὶν Ἐργατικῆς Σχολῆς ἀρρένων.

100,000 » εἰς τὸ Νοσοκομεῖον τῆς Ἑλλάδος.

100,000 » εἰς τὸ Βρεφοκομεῖον.

50,000 » εἰς τὸν Σύλλογον πρὸς Διάδοσιν τῶν Ἑλληνικῶν Γραμμάτων.

50,000 φρ. εἰς τὴν Φιλοδοσιακὴν Ἑταιρίαν.

50,000 » εἰς τὴν Βιοτεχνικὴν Ἑταιρίαν.

30,000 » πρὸς τέλειον γλωσσικοῦ ἀγωνίσματος ὑπὸ τοῦ Ἑθνικοῦ Πανεπιστημίου.

30,000 » εἰς τὸ Νοσοκομεῖον «Ὁ Ἑθαγγελισμός».

25,000 » εἰς τὸ Ἐργαστήριον Ἀπόρων γυναικῶν.

20,000 » εἰς τὸ Οἰκονομικὸν Συστήριον.

10,000 » εἰς τὸ Νοσοκομεῖον τῶν Παίδων.

10,000 » εἰς τὸ Ἄσυλον Ἀνιάτων.

10,000 » εἰς τὸν Σύλλογον πρὸς Διάδοσιν Ὁφελίμων Βιβλίων.

Ὁ μετοχὰς Ἑθνικῆς Τραπεζῆς καὶ 50 ὀμιολογία τοῦ Ἰνοποιημένου Ἑθνικοῦ Δανείου εἰς τὴν Σχολὴν Ἀπόρων Παίδων τοῦ Συλλόγου «Παρνασσού».

— Εἰς τὴν «Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως» ἐδημοσιεύθη Β. Διάταγμα, δι' οὗ ἐγκρίνεται ἡ ἰδρυσις ἐν Σπάρτῃ Ἑπαγγελματικῆς Σχολῆς ὑπὸ τὴν ἐπινομήσαν «Ἑπαγγελματικὴ Σχολὴ Σπάρτης Ἰωάννου καὶ Αἰκατερίνης Γρηγορίου». Συμφώνως μὲ τὴν θέλησιν τοῦ ἱδρυτοῦ, τὸ ἱδρυμα θὰ διοικῆται ὑπὸ πενταμελοῦς ἐφορείας, ἀποτελουμένης ὑπὸ τοῦ ἐκάστοτε Ἀρχιεπισκόπου Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης, τοῦ ἐκάστοτε Δημάρχου Σπαρτιατῶν, ἢ τοῦ νομίμου αὐτοῦ ἀναπληρωτοῦ, καὶ τριῶν πολιτῶν.

Ἐν τῇ Ἑπαγγελματικῇ Σχολῇ θὰ εἰσαχθῆ κατὰ σειρὰν ἀναλόγως τῶν πόρων αὐτῆς ἡ διδασκαλία τῆς Ὑφαντουργίας, Ὑποδηματοποιίας, Ξυλουργίας καὶ Σιδηρουργίας καὶ, ἂν οἱ πόροι ἐφαρμόσονται, θὰ ἐπεκτείνεται καὶ εἰς ἄλλας τέχνας. Δι' ἰδιαίτερου δὲ κανονισμοῦ, θὰ ἐρισθοῦν αἱ πρὸς

τήν κανονικὴν λειτουργίαν τῆς επαγγελματικῆς Σχολῆς ἀναγκάζει διατάξεις. Ἐξ ἐκάστου δήμου τῆς ἐπαρχίας Λακεδαιμόνος θὰ προσλαμβάνεται εἰς τὴν Ἑπαγγελματικὴν Σχολὴν μαθητῆς, εἰς ἐπιμελῆς καὶ χρηστὸς παῖς, ἐκ δὲ τοῦ δήμου Θεραπυῶν δύο· διὰ τὸ τμήμα τῆς Ἰψαντουργικῆς θὰ προσλαμβάνονται πέντε κοράσια, τρία ἐκ τοῦ δήμου Σπάρτης καὶ δύο ἐκ τοῦ χωρίου Κορυζᾶς τοῦ δήμου Θεραπυῶν τῆς Λακεδαιμόνος. Ἀπάντες οἱ ἐπιτερικοὶ μαθηταὶ καὶ μαθήτριά οὐα τρέφονται καὶ οὐα ἐνδύονται δαπάναις τοῦ ἰδρύματος. Ἡ κατὰ τὸν χρόνον τῆς εἰσαγωγῆς τῶν μαθητῶν καὶ μαθητριάων ἡλικία αὐτῶν δὲν πρέπει νὰ εἶναι οὔτε κατωτέρα τῶν δώδεκα οὔτε ἀνωτέρα τῶν δεκά πέντε ἐτῶν.

ΑΓΓΛΙΑ

Εἰς ἓν τῶν γνωστοτέρων θεάτρων τοῦ Λονδίνου παρεστάθη ἐσχάτως ἐν Ἀγγλικῇ μεταφράσει ἡ «Μήδεια» τοῦ Ἐυριπίδου. Εἰς τὴν ἐφημερίδα «Καιροῦς» ἐδημοσιεύθη μακρὰ καὶ εὐφημοτάτη περιγραφή τῆς παραστάσεως. Πρόδρομος αὐτῆς ὑπῆρξεν ἡ κατὰ τὸ λήξαν θέρος εἰς τὸ ἀμφιθέατρον τῆς Πανεπιστημιακῆς σχολῆς τοῦ Λονδίνου διδασκαλία τοῦ δράματος τούτου Ἑλληνιστί, ἀλλὰ μὲ προφορὰν, ἐννοεῖται, Ἀγγλικῆν, ὑπὸ φοιτητῶν καὶ φοιτητριάων καὶ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ καθηγητοῦ Ἑρνέστου Γιαρβίκερ, πρῶτην διεύθυντοῦ τῆς ἐνταῦθα Ἀγγλικῆς Ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς. Ἡ ἐπιτυχία ἦτο πλήρης. Ἴδιως χειροκροτήθη ὑπὸ τοῦ πολυπληθοῦς καὶ ἐκλεκτοῦ ἀκροατηρίου ἡ ἐλληνομαθῆς νεανία ἡ ὑποδυθεῖσα τὸ πρόσωπον τῆς Μήδειας.

— Ταυτοχρόνως περίπου ἐδιδάχθη ἑλληνιστί ἡ «Ἀντιγόνη» τοῦ Σαφοκλέους ὑπὸ μαθητῶν τῆς σχολῆς Bradford, ὅπου κατ' ἔτος διδόνται τοιαῦτα πανηγυρικὰ παραστάσεις Ἑλληνικῶν δραμάτων. Πρὸς τοῦτο παρεσκευάσθη ἐκεῖ, ἐντὸς λατομείου κίμωνας, θέατρον ὑπαίθριον, κατὰ τὸ ἐλληνικὸν ἀκριβοῦς πρότυ-

πον. Τὸ θέατρον, περικυκλούμενον ὑπὸ δάσους, ἔχει ἐδώλια διὰ δύο περίπου χιλιάδας θεατῶν. Τόσον δὲ εἶναι τὸ ἐνδιαφέρον ὑπὲρ τῆς ἐλληνικῆς τραγῳδίας, ὥστε δὲν μένει θέσις κενή. Ἀντικρὺ τῶν θεατῶν ὑφῴθται ἐπὶ τῆς σκηνῆς ναὸς ἡ ἀνάκτορον ἐλληνικοῦ ρυθμοῦ, ἐνώπιον δὲ αὐτοῦ ἐκτυλίσσεται τὸ δράμα, ἐνῶ ὁ χορὸς ἐκτελεῖ ρυθμικῶς τὸ μέρος του εἰς τὴν πρό τῆς σκηνῆς ὀρχήστραν.

— Τὸ ἀναγνωστήριον τοῦ Βρετανικοῦ Μουσείου ἤνοιξε τὰς θύρας του μετὰ ἑξάμηνον ἀργίας. Εἰς τὸ διάστημα τοῦτο ἐγίναν ἐπισκευαὶ καὶ γενικὴ ἀνακαίνισις τοῦ μεγάλου θολωτοῦ οἰκοδομήματος· ἡ γενομένη δαπάνη ὑπολογίζεται εἰς λίρας στερλίνας ἑπτακισχιλίας περίπου.

— Ὡς γνωστὸν, εἰς τὴν Ἀγγλίαν οὐδενὸς δραματικοῦ ἔργου ἐπιτρέπεται ἡ ἀναβίθαισις ἐπὶ τῆς σκηνῆς, ἀνευ προηγουμένης ἀδείας τοῦ Ἀρχιεπισκόπου. Κατὰ τῆς λογοκρισίας ταύτης, τῆς ἀλλοτριότητος καὶ τελεσιδικίου, ἐξανεστήσαν οἱ δραματικοὶ συγγραφεῖς τῆς Ἀγγλίας καὶ πρὸς κατάργησιν τῆς ἐξήτησαν ἀκρόασιν παρὰ τοῦ πρωθυπουργοῦ. Πρὸ τούτου ὁμοῦς ἐξέθεσαν διὰ τοῦ τύπου τὰς διαμαρτυρίας των ἐναντιὸν τῆς ὑπάρξεως τοιαύτης λογοκρισίας, ἀντικειμένης καὶ εἰς τὸ πνεῦμα αὐτοῦ τοῦ Ἀγγλικοῦ Συντάγματος.

— Ὁ Ἀγγλος πρόεδρος τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Διεθνοῦς Συμβουλίου τῶν Ὀθωμανικῶν δανείων, δημοσιεύει εἰς τὴν ἐφημερίδα «Καιροῦς» ἐπιστολήν, πρὸς ὑποστήριξιν τῆς προτάσεως περὶ ἰδρύσεως Ἀγγλικῆς Σχολῆς εἰς τὴν πρωτεύουσιν τῆς Τουρκίας. Ἡ Ἀγγλικὴ Κυβέρνησις ἠρνήθη τὴν παροχὴν ἐπιχορηγήσεως, μὴ ὑπάρχοντος προηγουμένου τοιούτου. Πρὸς ἐξέγερσιν τῆς κοινῆς γνώμης, ὁ γράψας τὴν ἐπιστολήν ἀναφέρει τὸ παράδειγμα ἄλλων Κρατῶν. «Ἡ Γαλλία, λέγει, δαπανᾷ ἑτησίως 300,000 φράγκων ὑπὲρ τῶν ἐν Τουρκίᾳ Γαλλικῶν σχολῶν. Ἡ Γερμανία δίδει 650,000 μάρκων πρὸς συντήρησιν Γερμανικῶν σχολῶν εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἐν γένει, ἴδρυσεν δὲ ἐν

Κωνσταντινουπόλει ἀνωτέρως σχολὰς δι' ἄρρενα καὶ θήλας, εἰς ἐκάστην τῶν ἐθνικῶν παρέχει 25,000 φράγκων κατ' ἔτος. Ἡ Ἰταλία δαπανᾷ 800,000 φράγκων ἑτησίως διὰ σχολὰς ἰταλικὰς εἰς διαφόρους χώρους τῆς Μεσογείου. Καὶ ἡ Ρωσία δὲ καὶ ἡ Αὐστρία ἐξοδεύουσιν κοινὰ δῖνα λόγου διὰ τὸν αὐτὸν σκοπὸν.

ΑΜΕΡΙΚΗ

Ἀμερικανὸς ἀρχιτέκτων ἐδημοσίευσεν ἐσχάτως μακρὴν μελέτην περὶ τοῦ φωτισμοῦ τῶν κατοικιῶν. Διὰ τῆς μελέτης ταύτης ὑποστηρίζεται, ὅτι τέλειος φωτισμὸς εἶναι ὁ συνδυάζων τὸ ἀφάλειον μὲ τὸ εὐχάριστον, πρὸς τοῦτο δὲ πρέπει ὅσον τὸ δυνατὸν νὰ προσεγγίῃ πρὸς τὸ φῶς τῆς ἡμέρας. Ἀλλὰ τὸ πρῶτον εἶναι δύσκολον, ἂν ἔχῃ ἀκατόρθωτον. Ἐξ ἄλλου κατακρίνεται τὰ πράγματα καὶ κίτρινα φῶτα, θεωρεῖ δὲ λίαν βλαβερὰς εἰς τὴν ὄρασιν τὰς κρυσταλλίνας λυχνίας καὶ τὰ κολύφια, ἐπὶ τῶν προσιμάτων τῶν ἐθνικῶν διαβλῶνται οἱ ἀκτίνες.

— Ὁ ἰατρός Ροῦσι, ἀργαζόμενος εἰς τὸ βακτηριολογικὸν ἀργαστήριον τῆς Νέας Ἰόρκης ἀπὸ κοινῆς μετὰ τῆς ἰατροῦ Ἀννας Williams ερευνῆσαν μέθασον πρὸς ἄμωσιν διὰ γνοσιν τῆς λύσσης. Μάχρι τοῦδε, δοκίμια καρίστατο ἀνάγκη νὰ ἐξεκριθῶν ἂν ζῆσον τι εἶναι λιπασμαίνον, ἔπρεπε νὰ ληθῆναι ἐκ τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ ἐλάχιστον μέρος. Διὰ τοῦτου δὲ νὰ ἐμβολιασθῆναι κύνικλας εἰς τὸν ἀφθάλμιον, καὶ νὰ ἀναμεινῶν βακαπέντε ἕλας ἡμέρας διὰ νὰ ἐκδηλωθῆ τὸ νόσημα ἐπὶ τοῦ ἐμβολιασθέντος κύνικλου. Διὰ τῆς μελέτης τῶν ἀμερικανῶν ἰατρῶν, ἡ ἐπιτοὶ ἀνίσταται εἰς τὴν μικροσκοπικὴν ἐξέτασιν τοῦ ἐγκεφάλου τοῦ ὑπόκειτου ζῴου πρὸς ἀνεύρεσιν τοῦ βακτηρίου τῆς λύσσης, δυναμικῶς νὰ μελετηθῶμεν κἀθημέρον ἂν τὸ ζῷον ἦτο λιπασμαίνον ἢ ἔχι.

ΓΑΛΛΙΑ

Εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ ἀποθανόντος πολιτικογράφου Οὐβισιάν

ἡ Ἀκαδημία Γαλλοῦρ ἐξέλεξε τὸν Ἰούλιον Ρενάρ, τὸν γνωστὸν ἰδιόρρυθμον συγγραφεῖα τῶν «Histoires naturelles».

— Ἀνευρέθησαν ἐσχάτως καὶ ἐδημοσιεύθησαν ἀνεκδοτοὶ ἐπιστολαὶ τοῦ μυθολογράφου Φλωριάν. Τὸ περιεχόμενον τούτων ἐπιβεβαιώνει ὅσα ἱστοροῦνται περὶ τῆς χρηστότητος καὶ ἀγαλλότητος τοῦ ἀνδρός. Πρὸς φίλον του ἔγραψε: «Ν' ἀγαπάσαι ἀπὸ ἐκείνου, οἱ ὅποιοι εἶναι οἱ ἴδιοι ἄξιοι ἀγάπης, εἶναι ἡ μόνη ἀληθινὴ βόξα, καὶ καμμία ἐπιτυχία δὲν ἀξίζει ὅσον πιστὴ φίλια». Ἀλλ' ἐπειδὴ κανεὶς δὲν εἶναι ἀκηλαχημένος ἐλαττωμάτων, ἐκ τῶν ἐπιστολῶν τούτων μαρτυρεῖται καὶ τὸ μικρὸν ἐλάττωμα τοῦ Φλωριάν· ἦτο λαλιμαργος.

ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Ὁ γνωστὸς φυσιολόγος Καίνιχ (Κουνίχ) ἐδημοσίευσεν εἰς Βερολίνον τὰς γνώμιας του περὶ τοῦ μέλλοντος τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς. Ὁ Γερμανὸς ἐπιστήμιον φαίνεται λίαν ἀπισιόδοξος. Ὁ ἄνθρωπος, λέγει, ἐφθέρει τὰς δυνάμεις του καὶ κατέστη μᾶλλον ἀδύνατος. Πολλῶν τὰ ὄργανα προφανῶς ἐξεφυλισθησαν, ἐπειδὴ δὲ ὁ ἐκφυλισμὸς οὗτος μεταδίδεται ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν, ἐπιήλυε γενικὸς ἐκφυλισμὸς. Ὡς ἀποδείξιν τούτου θεωρεῖ καὶ τὴν τρομακτικὴν διάδοσιν τοῦ καρκίνου, τὴν ὀσίαν ἀποδίδει κατὰ μέγα μέρος εἰς τὸν σύγχρονον τρόπον τοῦ ζῆν· ἐπίσης καὶ τὰς καρδιακὰς παθήσεις καὶ τὰς στομαχικὰς, διὰ τὰς ὁποίας ὁμοῦς συντελοῦν ἔχι ὀλίγον καὶ οἱ κατεστραμμένοι ὀδόντες. Συμπεραίνει δὲ ὅτι, ἂν ἐξακολουθῶν οἱ ἄνθρωποι νὰ ζῶν κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ δήθεν πολιτισμοῦ, ἢ φθόσῃ μοιραίως στιγμή, καὶ ταχύτερον παρ' ὅσον φαντάζονται, ἔτε ἀποκτονεῖται, ἀφορμὴν ἔχουσαι τὰς σωματικὰς δυνάμεις, ὅς συμβαίνουν καθημερινῶς.

— Στατιστικὴ ἐσχάτως δημοσιεύθησα ἀποδεικνύει ὅτι ὁ Μόζαρτ καὶ ὁ Σούμπερτ ἦσαν οἱ γονιμώτατοι ἐκ τῶν μουσουργῶν. Μολονότι καὶ οἱ ἄλλοι ἀπέθαναν νέοι, ὁ πρῶτος 35

ἐτῶν καὶ ὁ δεύτερος 31, κατέλιπεν ὁ μὲν Μόζαρτ 626 συνθέσεις, ὁ δὲ Σούβερτ 791. Αἱ συνθέσεις τοῦ Μπάχ ἀνέρχονται εἰς 1102, ἀλλ' ἐκεῖνος ἐζήσεν 65 ἔτη.

ΕΛΒΕΤΙΑ

Εἰς τὸν ἐλβετικὸν τύπον ἔγινεν ἐσχάτως λόγος περὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ περιστρόφου (renolner) καὶ τοῦ ἐφευρόντος τὸ ὄπλον τοῦτο. Ἦτο Ἐλβετός τὴν πατρίδα καὶ ὠνομάζετο Ἰωάννης-Φραγκίσκος-Γροβὲ (Grobet). Βοηθούμενος ὑπὸ τοῦ υἱοῦ του ἐφιλοτέγχνησε πιστόλιον ἐπαναληπτικόν, διὰ τοῦ ὁποῦ ἐρρίπτοντο διαδοχικῶς ἑπτὰ βολαί. Τὸ πιστόλιον ἐκεῖνο ἀπεστάλη κατὰ τὸ 1814 πρὸς τὸν αὐτοκράτορα τῆς Ρωσίας Ἀλέξανδρον Α' διὰ τοῦ τότε ἐν Ζυρίχῃ πρέσβευος τῆς Ρωσίας Ἰωάννου Καποδιστρίου. Ὁ Τσάρος ἀπεδέχθη εὐμενῶς τὴν προσφορὰν καὶ ἐδώρησεν εἰς τὸν Γροβὲ δακτυλίδιον ἀδαμάντινον, τὸ ὁποῖον διεδίδασκε πρὸς αὐτὸν ὁ Καποδιστριας μετὰ τῆς ἐξῆς ἐπιστολῆς τῆς 18 Νοεμβρίου 1814. «Κύριε, Ἡ Αὐτοῦ Μεγαλειότης ὁ Αὐτοκράτωρ ἀποδεχθεὶς μετ' εὐαρεσκείας τὴν ὑμετέραν προσφορὰν ὄπλου νέας ἀφευρέσεως, με διατάσσει νὰ σὰς διαδιβάσω τὸ συναποστελλόμενον δακτυλίδιον, ὡς δεῖγμα τῆς εὐμενείας Αὐτοῦ. Ἡ Αὐτοῦ Αὐτοκρατορικὴ Μεγαλειότης εὐηρεστήθη νὰ ἐκτιμήσῃ δεόντως τὰ αἰσθήματα, τὰ ὁποῖα σὰς ἐνέπνευσαν τὴν τοιαύτην προσφορὰν, παρεκτός τῆς δεξιότητος, ἣν ἐπιμαρτυρεῖ ἡ εὐφυῆς αὐτῆ ἐφευρέσις. Διατελῶ, κύριε, ὑμέτερος ταπεινότητος καὶ εὐπειθέστατος θεράπων *Κόμης Καποδιστριας*».

ΟΛΔΑΝΔΙΑ

Κατὰ πρότασιν τοῦ Γάλλου ἀντιπροσώπου Estournelles de Constant τὸ Συνέδριον τῆς Χάγης ἐψήφισεν ὁμοφώνως τὰ ἐξῆς: «Τὸ Συνέδριον ἐκφράζει τὴν εὐχὴν, ὅπως

ἐκάστη τῶν Κυβερνήσεων, ὅσαι μετέχουν αὐτοῦ, εἰσφέρῃ κατὰ τὴν ἰδρυσιν τοῦ Μεγάρου τῆς Εἰρήνης εἶδη χρήσιμα εἰς τὴν οἰκοδομὴν ἢ εἰς τὴν διακόσμησιν αὐτοῦ καὶ καλλιτεχνικὰ ἀντικείμενα ἐκπροσωποῦντα τὴν γνησιωτάτην ἐθνικὴν παραγωγὴν των, ὥστε τὸ Μέγαρον τῆς Εἰρήνης, τὸ ἐκφράζον τὴν παγκόσμιον θέλησιν καὶ ἐλπίδα, νὰ ἀποτελεσθῇ καὶ εἰς ὄλιγον ἐκ πάντων τῶν ἐθνῶν».

ΡΩΣΙΑ

Χαρακτηριστικὸν τῆς ἠθικῆς καταπτώσεως τοῦ Ρωσικοῦ λαοῦ εἶναι καὶ αἱ τρομακτικαὶ διαστάσεις, τὰς ὁποίας λαμβάνει ὁ ἀλκοολισμός. Ἐὸ ποσὸν τοῦ καταναλωθέντος οἴνου πνεύματος (Βότκα) κατὰ τοὺς πέντε πρώτους μῆνας τοῦ 1907 ὑπερέβη τὸ ποσὸν τὸ καταναλωθέν καθ' ὄλον τὸ ἔτος 1906.

ΣΟΥΗΔΙΑ

Ἀπέθανεν εἰς Ναιαίς ὁ διευθυντὴς τοῦ ἐκεῖ χειροτεχνικοῦ Διδασκαλείου (Slojd) Ὄθων Σαλομών (Ottor Salomon). Ὁ ἀποθανὼν, ἀνεψιὸς τοῦ ἰδρύσαντος τὸ διὰσημον κέντρον τῆς Σουηδικῆς χειροτεχνίας Ἀδγούστου Ἀβράαμσον καὶ ὀργανωτῆς πολῦτιμος, εἶχεν ὀρθῶς διὰ τῆς διαθήκης τοῦ θεοῦ του ἰσόδιος διευθυντῆς ἀπὸ τοῦ 1898. Μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ τὸ ἴδρυμα περιέρχεται εἰς τὴν ἀπόλυτον διαχείρισιν τῆς Σουηδικῆς Κυβερνήσεως.

Ἡ ἐφημερὶς Dagens Nyheter ἐξαίρει τὴν σημασίαν τῆς εἰσαγωγῆς τῆς σουηδικῆς χειροτεχνίας (Slojd) εἰς τὴν ἐλληνικὴν ἐκπαιδευσιν τῆ πρωτοβουλία τῆς Κυρίας Λασκαρίδου. Διὰ τῆς διδασκαλίας τῆς Κυρίας Γιαβάση (Σουηδῆς τὴν πατρίδα) ἐν τῇ Διδασκαλείῳ τῆς Ἑνώσεως τῶν Ἑλληνίδων, ἡ χειροτεχνία, λέγει, θὰ μεταδοθῇ κατὰ μικρὸν ὑπὸ τῶν διδασκομένων διδασκαλισσῶν ὅχι μόνον εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν ἔξω Ἑλληνισμόν.

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΡΙΟΝ

ΕΞΕΝΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

Ἀγγλικά:

Albany Review (Λονδίνον, Ὀκτώβριος). — Ὁ J. Redlich περιγράφει τὴν λειτουργίαν τῆς καθολικῆς ψηφοφορίας ἐν Αὐστρίᾳ.

National Review (Λονδίνον, Ὀκτώβριος). — Ὁ Rouse συνηγορεῖ ὑπὲρ τῶν κλασσικῶν σπουδῶν εἰς τὸ σύγχρονον σχολεῖον.

Fortnightly Review (Λονδίνον, Ὀκτώβριος). — Ὁ Calchas προσδοκᾷ πολλὰ ἐκ τῆς ἀγγλορωσικῆς προσεγγίσεως. — (Νοέμβριος). Ὁ Arch. Colquhoun κρίνει τὸν αὐτοκράτορα Φραγκίσκον Ἰωσήφ ὑπέροχον ὡς ἄνθρωπον καὶ ὡς ἡγεμόνα.

Γαλλικά:

Revue des Deux-Mondes (Παρίσιοι, 1 Ὀκτωβρίου). — Ὁ M. Croiset ὁμιλεῖ περὶ τῶν νέων ἐργασιῶν καὶ τῶν νέων μεθόδων τῶν σχετικῶν πρὸς τὸ Ὀμηρικὸν ζήτημα. Ἀνομολογεῖ τὴν μεγάλην ἀξίαν τῶν νεωτάτων συγγραμμάτων τοῦ Bernard καὶ τοῦ Breal περὶ τῆς ἀρχῆς τῶν Ὀμηρικῶν ἐπῶν καὶ αὐτοῦ τοῦ Ὀμήρου, ἀλλὰ καὶ κατόπιν τούτων, λέγει, ἡ ἐπιστήμη δὲν ἀντιμετωπίζει δριστηκῶς τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος. — (15 Ὀκτωβρίου). Ἄρθρον τοῦ στρατηγοῦ Langlois περὶ τῆς Στρατιωτικῆς καταστάσεως τῆς Γαλλίας. Ὁ γράφων φρονεῖ, ὅτι ὁ στρατὸς ἀποσυντίθεται, διότι ἡ πολιτικὴ εἶναι κυρία τῆς προαγωγῆς τῶν ἀξιωματικῶν. Συγκρίνων πρὸς τὸν Γερμανικὸν στρατὸν τὸν Γαλλικόν, εὕρισκε τὸν τελευταῖον καθ' ὅλα κατώτερον, ἀνώτερον δὲ μόνον ὡς πρὸς τὴν ἀτομικὴν ἀξίαν τῶν ἀνδρῶν. — (1 Νοεμβρίου). Πρῶτον μέρος τῆς Ἀλληλογραφίας τῆς Βασιλείας Βικτωρίας.

Correspondent (Παρίσιοι, 10 Ὀκτωβρίου) Ἄρθρον τοῦ J. Gervais-Courtellemont περὶ τῶν Καθολικῶν θεραπευστῶν εἰς τὴν Ἀνατολήν καὶ τὴν Ἄπω Ἀνατολήν καὶ τῶν ὑπηρεσιῶν, ὅσας παρέχουν διὰ τῆς ἐξαπλώσεως τῆς γαλλικῆς γλώσσης. — Μεγάλαι εἶναι αἱ πρόοδοι τῆς γαλακτοκομίας κατὰ τὸν F. Maige. Αἱ παλαιαὶ μέθοδοι, διὰ τῶν ὁποίων παρήγετο τὸ γάλα χωρὶς καμμίαν φροντίδα περὶ τῆς καθαριότητος καὶ τῆς ἐν γένει ποιότητος αὐτοῦ, ἐξέλιπεν. Ἰώρα μέχρι τῶν σταύλων τῶν ἀγελάδων ἐφθασαν τὰ κηρύγματα τῆς ἐπιστήμης, οὕτω δὲ ἡ γαλακτοκομία ἐξηυγενίσθη ὡς ἐπάγγελμα καὶ κατέστη βιομηχανία σημαντικὴ ἀπὸ οικονομικῆς ἀπόψεως. — Ὁ μαρκήσιος de Fraysseix δημοσιεύει τὰς ἐξ Ἑλλάδος ἀναμνήσεις του σχετικὰς πρὸς τὴν ἐκθρόνισιν τοῦ Ὄθωνος καὶ τὴν Μεταπολίτευσιν τοῦ 1862, ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν *Τέλος μίας Βασιλείας*.

Grande Revue (Παρίσιοι 25 Σεπτεμβρίου). — Ὁ G. Fontaine πραγματεύεται περὶ τῆς ἱστορίας καὶ τῆς ἐν γένει ὀργανώσεως τοῦ Δημοσίου χρέους ἐν Γαλλίᾳ. — (10 Ὀκτωβρίου). Ἀπάντησις τοῦ στρατηγοῦ S. L. εἰς τὰς ἐπικρίσεις ἐναντιον τῆς ἀνωτάτης διοικήσεως κατὰ τὰ μεγάλα γυμνάσια, ἐξαίρουσα τὴν χρησιμότητα τῶν τοιούτων γυμνασίων καὶ διὰ τοὺς στρατιώτας καὶ διὰ τοὺς ἀξιωματικούς. — (25 Ὀκτωβρίου). Ὁ F. Buisson ἀναζητεῖ τὰ μέσα πρὸς ἀνάπλασιν τῶν πολιτικῶν ἠθῶν διὰ τῆς ἐκλογικῆς μεταρρυθμίσεως.

Revue du Mois (Παρίσιοι, Νοέμβριος). — Ἡ ἐξέλιξις τῆς ἀνωτάτης ἐπιστημονικῆς ἐκπαιδεύσεως ἐν Γαλλίᾳ δίδει ἀφορμὴν εἰς μακρὸν ἄρθρον τοῦ M. Caullery.

Revue (Παρίσιοι 15 Ὀκτωβρίου). Τὰ ἀόρατα μικροβία ὑπὸ R. Sazercac. — (1 Νοεμβρίου) Ὁ ἄξων τῆς Εὐρω-

παίκτης πολιτικής ὑπὸ F. Dalaisi. — (15 Νοεμβρίου) Ἡ αζολικὴ μεταρ-
ρέθμισις ἐν Κίνα ὑπὸ A. Maybon.
[Ἀπὸ τῆς 15 Νοεμβρίου ἤρχισεν ἡ
ἐκδόσις δευκαπενθημέρου παραρτή-
ματος τῆς Revue ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν
Roman et Vie, διδομένου δωρεάν εἰς
τοὺς συνδρομητὰς τοῦ περιοδικοῦ.
Οὕτως ἡ Revue καθίσταται ἔτι μάλ-
λον ποικίλον καὶ ἀξιοσώστατον ἀνά-
γνωσμα. Ἐτησίᾳ συνδρομὴ διὰ τὰς
ἐκτὸς τῆς Γαλλίας χώρας φρ. χρ. 28].

Nouvelle Revue (Παρίσιοι, 1
Ἰαννουαρίου) Μετάφρασις διηγημά-
των τινῶν τοῦ Δανοῦ συγγραφέως
Harold Kiddle.

Revue de Paris (Παρίσιοι, 15
Ἰαννουαρίου). — Ὁ M. Leroy ἀντι-
κρούει τὴν λεγομένην ἡμέραν τῶν
ὀκτῶ ὥρων. Δὲν θεωρεῖ μαθηματι-
κῶς ἀκριβῆ τὸν τύπον αὐτὸν τῆς
διανομῆς τῶν 24 ὥρων εἰς τρία ἴσα
μέρη: ἐργασίας, ἀναπαύσεως καὶ
ὑπνου, ἀλλὰ θυγάμενον νὰ ποικίλλῃ
κατὰ τὸν καιρὸν καὶ χρόνον.

Revue générale des Sciences
(Παρίσιοι, 30 Ἰαννουαρίου). — Ἱστο-
ρία τῆς Τυπογραφίας ἀπὸ τεχνικῆς
ἀπόψεως ὑπὸ A. Turpain.

Mercure de France (Παρίσιοι,
1 Νοεμβρίου). — Ἄρθρον τοῦ O.
Uzanne περὶ τῶν σχέσεων τοῦ Ἐδγάδ
Πάε καὶ τοῦ φίλου του Holley Chivers.

Γερμανικά:

Deutsche Revue (Στουτγάρδη,
Νοέμβριος). — Ἄρθρον τοῦ κόμητος
Malvezzi περὶ τοῦ μεγάλου Ἰταλοῦ
ποιητοῦ Καρδούτου. — Ὁ C. Burdach
πραγματεύεται περὶ τῆς ἱστορίας
καὶ τῆς αἰσθητικῆς τῆς συγχρόνου
μουσικῆς.

Deutsche Rundschau (Βερολί-
νον, Ἰαννουαρίου). — Περὶ ἐπιστολο-
γραφίας τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων καὶ
Ρωμαίων ὑπὸ O. Seeck. — (Νοέμ-
βριος) Ἡ εὐημερία τῆς Αἰγύπτου ὑπὸ
τὸν λόρδον Κρόμμερ ἀπασχολεῖ τὸν
κόμητα Lieyden: Ἐντὸς 25 ἐτῶν
ἡ χώρα κατέστη ἀγνώριστος. Αἱ
εἰσπράξεις τῶν σιδηροδρόμων ἀπὸ
ἐνὸς ἑκατομμυρίου λιρῶν ἐτησίως
ἀνήλθεν εἰς τέσσαρα ἑκατομμύρια.
Ἡ Ἀλεξάνδρεια εἰσέπραξε λιμενικὰ

δικαιώματα 66 χιλ. λίρας κατὰ τὸ
1880 καὶ 376 χιλ. λίρας κατὰ τὸ
1906. Τὸ μόνον σκιερὸν μέρος εἶναι
ἡ ἐγκατάλειψις τῶν ἰθαγενῶν εἰς
πλήρη ἀπαιδεύσαν.

Ἰταλικά:

Nuova Parola (Ρώμη, Ἰαννουα-
ρίου). — Ἡ νέα ἀποστολὴ τῆς Ἰτα-
λίας ὑπὸ A. Cervesato. — Ἡ ἠθικὴ
ἀξία τῶν δραμάτων τοῦ Ἰγρεν ὑπὸ
A. Fici.

Rivista d'Italia (Ρώμη, Ἰούλιος
1907). — Περιέχει μακρὸν καὶ ἀξια-
νάγνωστον ἄρθρον τοῦ διευθυντοῦ
τοῦ Φυσιολογικοῦ τοῦ ἐν Νεαπόλει
Πανεπιστημίου Βοτατζι, ἀνακοινοῦν-
τος τὰ πειράματα τὰ ὑπ' αὐτοῦ ἐνε-
ργηθέντα εἰς ἕξ συνεχεῖς συνεδριά-
σεις ἐν τῇ ἐργαστηρίῳ αὐτοῦ κατὰ
τὸν παρελθόντα Ἀπρίλιον, πρὸς ἐξα-
κρίβωσιν διαφόρων πνευματιστικῶν
φαινομένων. προκληθέντων καὶ ἐκ
τῆς παρουσίας διασήμου τινὸς μεσά-
ζοντος. Ὁ Βοτατζι ὑπέβαλεν εἰς
λεπτομερεστάτας ἐρεῦνας τὰ φαινό-
μενα ταῦτα, ἐν ἀρχῇ δὲ τοῦ ἄρθρου
τοῦ μνημονεύει τὸ ρητὸν τοῦ Λεο-
νάρδου Δαβίντου: «Ὁ κόσμος εἶναι
πλήρης ἀξιοσπουδάζων πραγμάτων,
ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμὸς, οὐδέποτε
ὑποβληθέντων εἰς πειραματικὴν
ἐξέτασιν».

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Κίμων Μιχαηλίδης, *Σὰν Ζωὴ
καὶ σὰν Παραμύθι*. Ἀθήναι, ἐκδο-
σις «Παναθηναίων» 1907.

Ὁ Ἀρχιτέκτων Μάρθας, δράμα
σὲ μέρη τρία (ὑπὸ Παύλου Νιρβάνου).
Ἀθήναι, ἐκδοσις «Παναθηναίων»
1907.

Παῦλος Νιρβάνου, *Παγὰ λαλέ-
ουσα*. Ἀθήναι, ἐκδοσις «Παναθη-
ναίων» 1907.

Μικρὰ βιβλιοθήκη «Ἀθηνᾶς-Ἰγυ-
είας». *Τὸ Μυστικὸν τῆς Ὑγείας*,
ὑπὸ Γεωργίου Ν. Φιλαρέτου. Ἀθή-
ναι 1907.

Κρίσις τῆς Δογματικῆς τοῦ κ.
Χρήστου Ἀνδρούτσου, ὑπὸ Δημ.
Σίμου Μπαλάνου, ὑφηγητοῦ τῆς
δογματικῆς ἐν τῇ Ἐθνικῇ Πανεπι-
στημῇ. Ἱεροσόλυμα 1907.